

Podnikanie a zamestnanie na Slovensku

6

OBCHODNÉ A OBČIANSKE PRÁVO:

- » podnik a obchodné imanie
- » zmluvné povinnosti
- » typy zmlúv
- » vecné práva
- » zodpovednosť za škodu
- » vzory zmlúv

Podnikanie a zamestnanie na Slovensku (6)

Obchodné a občianske právo v podnikaní

Komapol, s.r.o.
Bratislava 2010

Podnikanie a zamestnanie na Slovensku (6)

Obchodné a občianske právo v podnikaní

© **Komapol, s. r. o., Bratislava 2010**

ISBN 978-80-969121-6-2

1 Obchodné právo	5
1.1 Podnikanie ..☒	5
1.2 Podnik a obchodné imanie	6
1.3 Obchodné meno	7
1.4 Konanie podnikateľa.....	8
1.5 Prokúra☒	10
1.6 Obchodné tajomstvo.....	11
1.7 Účtovníctvo podnikateľov	12
1.8 Obchodný register	13
1.9 Účasť na hospodárskej súťaži.....	14
1.10 Nekalá súťaž☒	16
1.11 Rokovanie o uzavretí zmluvy.....	17
1.12 Zmluva o uzavretí budúcej zmluvy	18
1.13 Zabezpečenie záväzku	18
1.14 Zánik záväzku jeho splnením	20
1.15 Odstúpenie od zmluvy.....	21
1.16 Porušenie zmluvných povinností a jeho následky	21
1.17 Premlčanie...☒	22
1.18 Osobitné ustanovenia o niektorých obchodných záväzkových vzťahoch.....	23
1.18.1 Kúpna zmluva.....	23
1.18.2 Zmluva o predaji podniku	25
1.18.3 Zmluva o kúpe prenajatej veci	26
1.18.4 Zmluva o úvere	26
1.18.5 Licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva	27
1.18.6 Zmluva o uložení veci	28
1.18.7 Zmluva o skladovaní.....	29
1.18.8 Zmluva o dielo.....	30
1.18.9 Mandátna zmluva	31
1.18.10 Komisionárska zmluva	31
1.18.11 Zmluva o kontrolnej činnosti	32
1.18.12 Zasielateľská zmluva.....	32
1.18.13 Zmluva o preprave veci	33
1.18.14 Zmluva o nájme dopravného prostriedku.....	34
1.18.15 Zmluva o prevádzke dopravného prostriedku.....	34
1.18.16 Zmluva o sprostredkovaní.....	35
1.18.17 Zmluva o obchodnom zastúpení.....	36
1.18.18 Zmluva o tichom spoločenstve	37
1.18.19 Zmluva o otvorení akreditívu	38

1.18.20	Zmluva o inkase.....	39
1.18.21	Zmluva o bankovom uložení vecí.....	39
1.18.22	Zmluva o bežnom účte.....	40
1.18.23	Zmluva o vkladovom účte.....	40
1.18.24	Cestovný šek.....	41
1.18.25	Sľub o odškodnenia.....	41
1.19	Osobitné ustanovenia pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode.....	42
2	Občianske právo ☒	43
2.1	Účastníci občianskoprávných vzťahov.....	43
2.1.1	Fyzické osoby.....	43
2.1.2	Právnické osoby.....	45
2.1.3	Zastúpenie.....	49
2.1.4	Právne úkony.....	51
2.1.5	Spotrebiteľské zmluvy.....	53
2.2	Vecné práva ☒	55
2.2.1	Vlastnícke právo.....	56
2.2.2	Spoluvlastníctvo.....	58
2.2.3	Práva k cudzím veciam.....	60
2.3	Zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie.....	62
2.3.1	Zodpovednosť za náhradu škody.....	62
2.3.2	Bездôvodné obohatenie.....	63
2.4	Záväzkové právo.....	64
2.4.1	Kúpna a zámenná zmluva.....	64
2.4.2	Darovacia zmluva.....	68
2.4.3	Zmluva o dielo.....	69
2.4.4	Zmluva o pôžičke.....	70
2.4.5	Zmluva o výpožičke.....	70
2.4.6	Nájomná zmluva.....	71
2.4.7	Príkazná zmluva.....	72
2.4.8	Konanie bez príkazu.....	74
2.4.9	Zmluva o úschove.....	74
2.4.10	Zmluva o ubytovaní.....	75
2.4.11	Zmluva o preprave.....	76
2.4.12	Sprostredkovateľská zmluva.....	76
2.4.13	Vklady.....	77
2.4.14	Poistné zmluvy.....	78
2.4.15	Zmluva o združení.....	79
2.4.16	Verejná súťaž.....	79
2.4.17	Verejný sľub.....	80
3	Vybrané vzory zmlúv	81

1

1 Obchodné právo

1.1 Podnikanie

Podnikanie je na Slovensku veľmi rozšíreným spôsobom vytvárania zisku. Ľudia si uvedomili, že naproti klasickému zamestnaneckému vzťahu ponúka podnikanie oveľa viac možností a najmä predstavuje celý rad výhod. **Primárnym cieľom podnikania je zisk**, teda kladný hospodársky výsledok. Samozrejme, aj v prípade, ak by podnikateľ zisk nevykazoval, nemôžeme povedať, že nejde o podnikanie. Na druhej strane podnikanie podlieha značnej regulácii zo strany štátu. Aj keď platí ústavná zásada, že fyzické a právnické osoby môžu konať všetko, čo im zákon nezakazuje, zároveň je však podnikanie pre svoju rôznorodosť regulované nie jedným, ale celým radom právnych predpisov. Neoddeliteľnou súčasťou je podnikateľské riziko, ktoré vyvažuje výhody podnikania naproti zamestnaneckému vzťahu.

Právo podnikateľ a vykonávať inú zárobkovú činnosť je jedným zo základných práv garantovaných slovenskou ústavou ako aj základnými dokumentmi Európskej únie. Právo podnikateľ je prejavom základných štyroch slobôd (voľný pohyb ľudí, tovaru, služieb a kapitálu), na ktorých je Európska únia vystavaná.

Podnikaním sa podľa slovenského práva rozumie sústavná činnosť vykonávaná podnikateľom samostatne vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť. Predpokladom pre výkon podnikateľskej činnosti je registrácia osoby (či už fyzickej alebo právnickej) v obchodnom registri vedenom súdom, v ktorom má mať podnikateľ sídlo. Za **sídlo** fyzickej alebo právnickej osoby – podnikateľa sa považuje adresa ku ktorej musí podnikateľ preukázať vlastnícke alebo iné právo, umožňujúce mu túto nehnuteľnosť užívať (predovšetkým nájom). Registrácii v príslušnom obchodnom registri musí predchádzať **získanie živnostenského oprávnenia**. Toto oprávnenie preukazuje splnenie podmienok predpísaných zákonom na príslušné podnikateľské aktivity. Okrem podmienky získania živnostenského oprávnenia je možné vykonávať podnikateľskú činnosť aj na základe iného oprávnenia vydaného orgánom, ktorý je oprávnený rozhodovať o podnikateľoch v danej oblasti. Napríklad, v prípade podnikania v energetike to bude Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, pri poskytovaní telekomunikačných služieb Telekomunikačný úrad. Pod túto kategóriu spadá

napríklad výkon advokácie, znalci a tlmočníci, architekti, geodeti a kartografi, ďalej výkon poštových služieb, dodávka elektriny a ostatných energetických tovarov, vysielanie a retransmisia a iné. V prípade takýchto podnikateľských aktivít však existuje možnosť obmedzení zo strany zákona upravujúceho danú činnosť vo vzťahu k zahraničným osobám (ako už bolo spomenuté vyššie obmedzenia sa nebudú dotýkať členských štátov Európskej únie, ale najmä tretích krajín). Ďalšou skupinou podnikateľov sú podľa definície slovenského právneho poriadku fyzické osoby vykonávajúce poľnohospodársku výrobu a zapísané v osobitnej evidencii. Poslednou skupinou sú zahraničné podnikateľské subjekty. Podmienkou pre takýchto podnikateľov je, že podnikanie musí byť dovoľené podľa právneho poriadku štátu pôvodu podnikateľa. V prípade podnikateľských subjektov pochádzajúcich z členských štátov majú tieto v zmysle práva Európskej únie zaručený pohyb. Je postačujúce, aby mali svoje sídlo v niektorom z členských štátov Európskej únie.

Podnikanie tak ako je definované slovenským právnym poriadkom podlieha viacerým regulačným podmienkam a obmedzeniam, uvedených v nasledujúcich kapitolách. Základnou podmienkou pre podnikanie je jeho **legálnosť**. Podnikateľ môže vykonávať svoje aktivity len v prípade, ak naplní zákonné predpoklady a bude sa držať v medziach zákona. V prípade, ak by došlo zo strany podnikateľa k neoprávnenému podnikaniu, t.j. že by vykonával činnosti bez riadnej registrácie, alebo by vykonával činnosti nad rámec povolení vydaných príslušnými inštitúciami, vystavuje sa riziku trestného stíhania a to najmä za naplnenie skutkovej podstaty trestného činu neoprávneného podnikania.

1.2 Podnik a obchodné imanie

Vo všeobecnosti sa pod pojmom podnik rozumie všetko to, čo patrí k výkonu podnikateľskej činnosti podnikateľa a čo podnikateľovi v súvislosti s podnikaním prislúcha. Ide jednak o **hmotné zložky**, ktorými sú najmä nehnuteľnosti, stroje, technologické zariadenia či vybavenie priestorov, ktoré sú vo vlastníctve podnikateľa. Súčasťou podniku sú ďalej **nehmotné zložky**, predstavujúce najmä práva najrôznejšieho charakteru. Pod ne spadajú napríklad práva na plnenie, teda pohľadávky, práva duševného vlastníctva, teda, patenty, ochranné známky, úžitkové vzory a iné, a v neposlednom rade inštitúty akými sú *know-how*, obchodné meno, dobrá povesť či práva z licenčných a im podobných zmlúv. Poslednou zložkou podniku sú **osobné zložky**, ktoré predstavujú najmä osobnostný prínos a invencie, ktoré podnikateľ svojou činnosťou prináša na trh.

Podnik predstavuje na trhu subjekt ekonomicky samostatný a majúci právnu subjektivitu. To znamená, že podnik musí byť samostatný nielen ekonomicky, ale aj právne.

Vyššie uvedené zložky podniku vytvárajú v konečnom súčte hodnotu konkrétneho podniku. Hodnotu podniku stanovujú znalci alebo znalecké organizácie.

Takže v prípade predaju podniku sa jeho hodnota neurčuje len zostatkovou hodnotou hmotných zložiek, ale aj ohodnotením ostatných zložiek.

Podnik nie je zaradený pod subjekty práva. Ako taký podnik nepredstavuje samostatnú kategóriu alebo označenie právnickej osoby, ktorých druhy máme vymedzené Obchodným zákonníkom. Jediným druhom právnickej osoby, ktorá vo svojom označení obsahuje pojem podnik je štátny podnik. V takomto prípade však ide o špecifický subjekt práva, nakoľko štátny podnik je kreovaný zákonom a existuje s priamou majetkovou účasťou štátu. Z tohto dôvodu sa nedá zaradiť medzi štandardné obchodné spoločnosti, akými sú akciové spoločnosti či spoločnosti s ručením obmedzeným.

Podnik sa v dnešnej dobe, na rozdiel od minulosti, člení najčastejšie na organizačné zložky alebo odštepné závody. Takéto členenie má význam najmä v prípade prevodu časti podniku, kedy dochádza k prevodu vlastníckeho práva k časti podniku, teda konkrétneho odštepného závodu alebo organizačnej zložky, na nového majiteľa.

Pod obchodným imaním je potrebné si predstaviť **súhrn majetku podniku a záväzkov**, ktoré vznikli podnikateľovi pri výkone svojich činností. Vyjadruje teda súhrn pasív aj aktív podniku.

1.3 Obchodné meno

Obchodné meno je názov alebo označenie, pod ktorým podnikateľ vykonáva svoje činnosti. Ide o **základný identifikačný znak** každého podnikateľa. Obchodné meno nielenže môže vyjadrovať činnosti vykonávané podnikateľom prostredníctvom svojho podniku, ale môže napríklad predstavovať mená, priezviská či iniciály osôb, ktoré sú podnikateľmi alebo sú zakladateľmi obchodnej spoločnosti. Slovenské právo vo svojej podstate neupravuje komplexne, resp. neobmedzuje tvorbu obchodného mena. Základným pravidlom, ktorým sa musia riadiť všetci podnikatelia je, aby obchodné meno nebolo hanlivé, vulgárne, nevyjadrovalo alebo nepodnecovalo k rasovej alebo inej neznášanlivosti. V prípade, ak by si podnikateľ chcel vybrať takéto obchodné meno, príslušný obchodný register by takéhoto podnikateľa nezaregistroval. Dôsledkom by bolo, že by osoba nebola oprávnená podnikáť na Slovensku.

Obchodné meno slúži na identifikáciu podnikateľa. V súlade s tým musí spĺňať obchodné meno ešte jednu podmienku, a to že musí plniť **rozlišovaciu funkciu**. To znamená, že dve obchodné mená rôznych spoločností nesmú byť rovnaké. Podľa aplikačnej praxe je však bežné, že obchodné registre nie zriedka zapisujú obchodné meno, ktoré je zhodné s už zapísaným obchodným menom, pričom rozdiel predstavujú len veľké a malé písmená v obchodnom mene.

Obchodné meno je tvorené okrem základu, ktorý tak, ako bolo uvedené vyššie, môže vyjadrovať takmer čokoľvek aj **obligatórnou príponou**. Táto prípona

vyjadruje druh obchodnej spoločnosti. V zmysle uvedenej povinnosti rozlišovacej schopnosti obchodného mena nie je dostačujúci rozdiel spočívajúci v prípone. Každá z obchodných spoločností má takúto svoju zákonom predpísanú príponu, ktorá identifikuje charakter spoločnosti:

- a) **verejná obchodná spoločnosť** – verejná obchodná spoločnosť, ver. obch. spol., v.o.s., a spol. (v prípade, ak je spoločníkov viacero a obchodné meno obsahuje priezvisko jedného zo spoločníkov)
- b) **komanditná spoločnosť** (kom. spol., k.s.)
- c) **spoločnosť s ručením obmedzeným** (s.r.o. alebo spol. s r.o.)
- d) **akciová spoločnosť** (a.s.)

Obchodné meno, okrem toho, že je základným identifikačným údajom, je aj integrálnou súčasťou označovania podnikateľa. Vyžaduje sa, aby bolo obchodné meno podnikateľa uvedené na všetkých dokumentoch, korešpondencii či iných listinách pochádzajúcich od podnikateľa. V rámci obchodného mena je potrebné uvádzať aj príponu vyjadrujúcu právnu formu právnickej osoby.

Nakoľko sú podnikatelia zapisovaní predovšetkým do obchodného registra, je vhodné si pri voľbe obchodného mena preveriť elektronickú verziu obchodného registra za účelom zistenia, či nami zvolené obchodné meno už nemá zaregistrované iný podnikateľ.

Obchodné meno ako predmet práva spadá najmä pod ochranu duševného vlastníctva. Je možné, v prípade ak obchodné meno splní zákonom predpísané podmienky, zapísať obchodné meno ako **ochrannú známku**. Okrem toho má obchodné meno významný vplyv na dobrú povesť spoločnosti, či tzv. *good-will* a v konečnom dôsledku na celkovú hodnotu podnikateľského subjektu.

Obchodné meno je neoddeliteľnou súčasťou obchodnej spoločnosti. Vzniká zápisom spoločnosti do obchodného registra a zaniká až dňom výmazu spoločnosti. Počas existencie spoločnosti je možné disponovať s obchodným menom, pričom rozhodovaciu právomoc v tejto otázke majú majitelia spoločnosti. To znamená, že v prípade, ak sa na tom majitelia spoločnosti dohodnú, **je možné obchodné meno kedykoľvek zmeniť**. V prípade zmeny je však potrebné postupovať rovnako obozretne ako v prípade vytvárania nového obchodného mena. Okrem toho je však dispozícia s obchodným menom do značnej miery problematická. Pri prevode celej vlastníckej účasti v spoločnosti obchodné meno neprechádza, ale prevádzaná spoločnosť nadobúda obchodné meno nadobúdajúcej spoločnosti. Iný je ale prípad prevodu podniku alebo časti podniku. V takomto prípade je obchodné meno prevodu schopné a teda prevádzaný podnik.

1.4 Konanie podnikateľa

V otázke konania podnikateľa existujú rozdiely medzi podnikateľom ako fyzickou osobou a podnikateľom ako právnickou osobou. **Fyzická osoba** koná buď sama

vo svojom mene a na vlastný účet alebo prostredníctvom svojho splnomocneného zástupcu. Naproti tomu, **za právnickú osobu** koná riadne určený a do príslušného registra zapísaný štatutárny orgán.

Spôsob konania podnikateľa, nech už je ním fyzická či právnická osoba, sa zapisuje do obchodného registra. Spôsobom konania sa vyjadruje ako presne má podnikateľ podpisovať zmluvy či iné dokumenty v rámci obchodno-záväzkových vzťahov. Pri fyzických osobách, ktoré konajú vo vlastnom mene a nie prostredníctvom zástupcu, je postup zrejmý nakoľko bude postačovať podpis podnikateľa, prípadne aj s priložením odtlačku pečiatky obsahujúcej identifikačné údaje fyzickej osoby ako podnikateľa. Ide o obchodné meno, adresu sídlo, identifikačné číslo, prípadne údaje potrebné pre daňové konanie. V prípade právnickej osoby je konanie odlišné. Ide najmä o skutočnosť, že za obchodnú spoločnosť nemôže byť oprávnený konať ktokoľvek. Túto právomoc zveruje zákon do pôsobnosti **štatutárneho orgánu** spoločnosti. Pri jednotlivých typoch obchodných spoločností existuje rôznorodosť štatutárnych orgánov

- a) **verejná obchodná spoločnosť** – každý zo spoločníkov (ak zakladateľský dokument spoločnosti neustanovuje, že spoločníci konajú spoločne)
- b) **komanditná spoločnosť** – komplementár (v prípade, ak je komplementárov viacero a zakladateľský dokument neustanovuje inak, koná každý komplementár v mene spoločnosti samostatne)
- c) **spoločnosť s ručením obmedzeným** – konateľ alebo viac konateľov
- d) **akciová spoločnosť** – predstavenstvo spoločnosti a jeho jednotliví členovia
- e) **organizačná zložka podniku zahraničnej osoby** – vedúci organizačnej zložky

Konanie podnikateľa zaväzuje, preto je potrebné dôkladne zvážiť výber osoby, ktorá má byť oprávnená konať v mene spoločnosti. Aj v prípade, ak by štatutárny orgán prekročil svoje oprávnenie, jeho konanie podnikateľa zaväzuje, čím môže vzniknúť spoločnosti škoda.

Za účelom predchádzania situáciám, kedy štatutárny orgán spoločnosti spôsobí svojím konaním spoločnosti škodu, je možné v rámci vnútorných predpisov spoločnosti **obmedziť oprávnenie štatutárneho orgánu** konať nad určitú finančnú čiastku. Takéto obmedzenie je však voči tretím osobám **neúčinné**, nakoľko nie je evidované v žiadnom verejne dostupnom registri a teda nie je možné si ho overiť. Aj v prípade, ak by takéto obmedzenie bolo zverejňované, nebolo by voči tretím osobám účinné. Ak štatutárny orgán prekročí svoje oprávnenie a spoločnosti vznikne škoda, môže si súdnou cestou uplatňovať na súde náhradu škody.

Iným prípadom obmedzenia konania osôb v mene obchodnej spoločnosti je možnosť zavedenia tzv. **kontrasignácie**. V takomto prípade však musí existovať viacčlenný štatutárny orgán. Buď má spoločnosť viacerých konateľov alebo členov predstavenstva (slovenská právna úprava vyvoláva domnienku, že predstavenstvo by malo mať viac členov, avšak nie je zakázané jednočlenné predstavenstvo akciovej

spoločnosti). Podstata spočíva v podmienenosti podpisu jedného člena štatutárneho orgánu iným členom tej istej spoločnosti. Za akýsi vyšší stupeň uvedenej kontrahácie možno zaviesť povinnosť podpisovať v mene spoločnosti konkrétnymi osobami vždy s inými konkrétnymi osobami. Slovenský právny poriadok takýto prístup ku konaniu podnikateľa nevyklučuje. Nejedná sa pritom o obmedzenie oprávnenia konať v mene obchodnej spoločnosti, nakoľko ide o určenie spôsobu konania. Keďže spôsob konania v mene obchodnej spoločnosti musí byť jasný a presný, takýto prístup sa dá považovať za veľmi presný, nakoľko špecifikuje presne osoby, ktoré sú oprávnené konať navzájom. Pre ilustráciu niekoľko spôsobov konania podnikateľa v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti:

„Každý člen predstavenstva koná samostatne v mene spoločnosti. Členovia predstavenstva podpisujú v mene spoločnosti tak, že k vytlačenému alebo napísanému obchodnému menu spoločnosti pripoja svoj podpis.“

„Spoločnosť zaväzujú konatelia, ktorí sú oprávnení konať v mene spoločnosti každý samostatne a bez obmedzenia. Konateľ podpisuje za spoločnosť tak, že pripojí svoj vlastnoručný podpis k vytlačenému alebo napísanému obchodnému menu spoločnosti.“

„Menom spoločnosti konajú vždy spoločne dvaja členovia predstavenstva. Podpisovanie za spoločnosť sa vykoná tak, že k vytlačenému alebo napísanému menu spoločnosti pripoja svoj podpis aspoň dvaja členovia predstavenstva, spolu s uvedením svojich funkcií.“

„Konateľ Ing. [•] koná v mene spoločnosti vždy spoločne s konateľom [•] alebo spoločne s prokuristom Ing. [•]. Konateľ [•] koná v mene spoločnosti vždy spoločne s konateľom Ing. [•] alebo spoločne s prokuristom Ing. [•].“

Funkcia štatutárneho orgánu podlieha rozhodnutiam vlastníkov spoločnosti, do ktorých kompetencie spadá menovanie a odvolávanie štatutárnych orgánov spoločnosti.

Okrem štatutárnych zástupcov spoločnosti sú v zákonom stanovených prípadoch oprávnené konať za spoločnosť aj **iné osoby**. V tomto prípade máme na mysli najmä likvidátora spoločnosti, ktorý nastupuje do funkcie dňom jeho vymenovania, ktorý je spravidla zhodný s dňom vstupu spoločnosti do likvidácie. Počas tejto doby, kedy svoje zákonné oprávnenia vykonáva likvidátor, oprávnenie štatutárneho orgánu konať nezaniká. Je len obmedzené na základné právne úkony spojené s chodom obchodnej spoločnosti.

1.5 Prokúra

Prokúra je samostatný inštitút súvisiaci s konaním podnikateľa. Vo svojej podstate ide o splnomocnenie, ktorým podnikateľ udeľuje určitej osobe oprávnenie, aby

v jeho mene konala. Na rozdiel od bežného splnomocnenia je však toto splnomocnenie obmedzené a to na základe zákona. **Obmedzenie prokuristu** spočíva v zákaze scudzovať nehnuteľnosti, teda nadobúdať alebo prevádzkovať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, zriaďovať k nehnuteľnostiam záložné právo, alebo s nimi akokoľvek inak nakladať. Jedinú výnimku môže v takomto prípade udeliť podnikateľ a to výslovným uvedením oprávnenia scudzovať nehnuteľností priamo v prokúre. Ďalej platí, že prokurista môže vykonávať len činnosti spojené s prevádzkou podniku podnikateľa. To znamená, že prokurista nemá neobmedzené oprávnenie zastupovať podnikateľa. Napríklad mu neprislúcha zastupovanie podnikateľa pred súdom. Na druhej strane je prokúra použiteľná aj v takom prípade, ak zákon vyžaduje na niektoré právne úkony osobitné splnomocnenie.

Ďalším rozdielom, ktorým sa prokúra odlišuje od bežného splnomocnenia, je **povinnosť jeho zápisu v obchodnom registri**. Z právnej úpravy nevyplýva, či je možné, aby prokurista udelil plnomocenstvo ďalšej osobe v rozsahu v akom je udelená prokúra tak, ako je to možné v prípade plnomocenstva prostredníctvom tzv. substitučného plnomocenstva. Ak by dohoda o udelení prokúry ustanovila možnosť udelenia oprávnenia tretej osobe na úkon v súvislosti s prevádzkou podniku, existuje predpoklad, že takéto ustanovenie nie je v rozpore so zákonom. Obmedzenie prokúry voči tretím osobám je neúčinné aj v takom prípade, ak je zapísané v príslušnom registri.

Aj napriek obmedzeniam ide o **najširšie oprávnenie** na zastupovanie podnikateľa. Konaním prokuristu bude zaviazaný nielen typický podnikateľ, ale aj podnikateľ s inou právnou formou alebo podnikateľ podľa iných právnych predpisov.

Osobou menovanou do pozície prokuristu môže byť len fyzická osoba, ktorá je plnoletá (plnoletosť sa podľa slovenského práva nadobúda 18 rokom veku) a plne spôsobilá na právne úkony. To znamená, že fyzická osoba nebola pozbavená spôsobilosti súdom, príp. vyhlásená za nesvojprávnú.

Prokurista musí byť zapísaný do obchodného registra. Spolu s uvedením mena a osobných údajov prokuristu musí byť v registri zapísaný aj spôsob konania prokuristu. Prokúra je inštitútom individuálnym ale aj kolektívnym. Je na uvážení majiteľov spoločnosti (spoločníkov či akcionárov), aby zvolili, do akej miery bude môcť konať prokurista individuálne. Či bude môcť zaväzovať podnikateľa len prostredníctvom kontrasignácie s niektorým so štatutárov alebo s iným z prokuristov v prípade, ak je prokuristov menovaných viac. Prokurista by pri konaní za podnikateľa mal uvádzať skutočnosť, že ide o prokuristu. Ak by túto skutočnosť opomenul, nemalo by takéto jeho opomenutie mať za následok neplatnosť právneho úkonu, ktorý za podnikateľa vykonal.

1.6 Obchodné tajomstvo

Obchodné tajomstvo tvoria všetky skutočnosti obchodnej, výrobnjej, inovatívnej či inej povahy, v súvislosti s prevádzkou podniku podnikateľa. Tieto skutočnosti

musia mať aspoň potenciálnu materiálnu či nemateriálnu hodnotu, nie sú bežne dostupné a podľa rozhodnutia podnikateľa nemajú byť zverejnené. Pod obchodné tajomstvo však nespádajú všetky a akékoľvek informácie týkajúce sa prevádzky podniku. Informácie musia spĺňať zákonom predpísané požiadavky, pričom musia mať významnú hodnotu a potenciálny dopad ich prezradenia by spôsobil spoločnosti reálnu škodu. Informácie, či skutočnosti zahrnuté do obchodného tajomstva musia byť podnikateľsky využiteľné, najmä vynálezy, ktoré neboli doposiaľ patentované, postupy, metódy či návody, výkresy a modely.

Obchodné tajomstvo spadá pod duševné práva. Rozdielom však je, že právo k obchodnému tajomstvu nemusí byť registrované v žiadnom registri.

Skutočnosti tvoriace obchodné tajomstvo musia mať podnikateľské využitie. Technologický vývoj príp. skutočnosti dostupné vo vedeckých a odborných kruhoch nemajú vplyv na obchodné tajomstvo. V ich prípade nejde o podnikateľské využitie takýchto informácií. Pre existenciu obchodného tajomstva nepostačuje, aby sa podnikatelia dohodli na tom, že určité skutočnosti budú považovať za obchodné tajomstvo.

Ochrana obchodného tajomstva je závislá od viacerých faktorov, akými sú veľkosť podnikateľa, štruktúra, predmet podnikania a postoj k vývoju, či k inovatívnemu prístupu. V prípade právnických osôb je ochrana obchodného tajomstva súčasťou stratégie spoločnosti, pričom za ochranu obchodného tajomstva zodpovedá štatutárny orgán spoločnosti, ktorý má konať s odbornou starostlivosťou. Ochrana obchodného tajomstva má byť nielen formálna ale aj reálna. Nie je postačujúce, že zamestnanci podnikateľa podpíšu štandardizované zmluvy o mlčanlivosti. Pri ochrane obchodného tajomstva je potrebné dávať pozor na konflikt s povinnosťou podnikateľov zverejňovať informácie.

1.7 Účtovníctvo podnikateľov

Podľa zákona sú podnikatelia povinní viesť účtovníctvo v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom. Je presne stanovené, ktorí podnikatelia majú akým spôsobom viesť svoje účtovníctvo. Cieľom vedenia účtovníctva podnikateľa je najmä **získanie presného prehľadu** o svojich právach a povinnostiach voči tretím osobám ako aj voči štátu. Vedenie účtovníctva a jeho povaha je rozlíšená podľa druhu podnikateľa.

Účtovná jednotka, ktorou je právnická osoba, fyzická osoba – podnikateľ ako aj organizačná jednotka zahraničného podniku, je povinná viesť svoje účtovníctvo **odo dňa svojho vzniku**, t.j. odo dňa zápisu do obchodného registra, až po výmaz spoločnosti z obchodného registra, čím dochádza k zániku podnikateľa.

Účtovníctvo podnikateľ nevedie nepretržite počas celej doby trvania svojho podnikania ako jeden celok ale vedie ho za jednotlivé obdobia, ktoré sa označujú pojmom **účtovný rok**. Účtovný rok je najčastejšie obdobie zhodné s rokom ka-

lendárnym, avšak je možné ustanoviť v zakladateľskom dokumente podnikateľa, že účtovný rok sa bude líšiť od kalendárneho roka. Prvý účtovný rok začína plynúť dňom zápisu podnikateľa do obchodnej spoločnosti.

Cieľom rozdelenia celého obdobia je dosiahnutie detailnejšieho rozpisu stavu financií. Výsledkom účtovného roka je vypracovanie **účtovnej závierky** za dané obdobie, ktorú vypracúvajú účtovníci podnikateľa alebo externé účtovnícke firmy. Účtovná závierka je tvorená **Súvahou a Výkazom ziskov a strát**. Tieto dokumenty sa povinne ukladajú do Zbierky listín vedenej obchodným registrom príslušného okresného súdu. V prípade, ak podnikateľský subjekt nepredloží vyššie uvedené dokumenty po dvoch za sebou nasledujúcich účtovných obdobiach do zbierky listín, môže súd takéhoto podnikateľa vymazať z obchodného registra z vlastnej iniciatívy, čím dochádza k zániku podnikateľa.

Okrem **povinnosti** predkladať účtovnú závierku do zbierky listín majú tieto dokumenty veľký význam pre obchodných partnerov, ktorým slúžia v prípade potreby na zistenie aktuálneho stavu konkrétneho podnikateľského subjektu. Najmä sú tieto dokumenty vyžadované v prípade tzv. *due-dilligence* (t.j. právnych auditov).

V súvislosti s účtovníctvom podnikateľov sú títo povinní vykonávať **inventarizáciu** svojho tovaru. Jej účelom je zistenie skutočného stavu s porovnaním so stavom deklarovaným prostredníctvom faktúr, dodacích listov a iných relevantných dokumentov.

1.8 Obchodný register

Obchodný register je **verejný zoznam** obsahujúci informácie o obchodných spoločnostiach, ktorý je vedený Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky prostredníctvom okresných súdov v sídle kraja. To znamená, že obchodných registrov je na Slovensku 8. Podnikateľ sa zapisuje do obchodného registra príslušného podľa sídla podnikateľa. Nie je teda možné, aby podnikateľský subjekt z Košíc bol zapísaný v Obchodnom registri v Bratislave. Súčasťou obchodného registra je aj **zbierka listín**, do ktorej musia obchodné spoločnosti povinne ukladať listiny súvisiace s existenciou a fungovaním podnikateľa.

Zo zápisu do obchodného registra vyplývajú podnikateľovi síce niektoré povinnosti, avšak právna úprava mu udeľuje také oprávnenia, ktoré prislúchajú len zapísanej osobe. Okrem toho je len veľmi ťažko predstaviteľné, že by obchodná spoločnosť nebola zapísaná v obchodnom registri. V obchodno-záväzkových vzťahoch by totiž bolo nemožné ju identifikovať inak ako podľa obchodného mena. Nezapísaná osoba by si teoreticky mohla zvoliť obchodné meno, ktoré používa iná, už existujúca obchodná spoločnosť.

Do obchodného registra sa zapisujú **viaceré údaje** o obchodných spoločnostiach. Počínajúc obchodným menom, sídlom, predmetom podnikania cez štatutárne orgány a spôsob ich konania až po spoločníkov, výšku ich vkladov a základné

imanie sú podnikatelia povinní zapisovať nielen vznik týchto skutočností, t.j. pri založení spoločnosti ale rovnako aj v prípade akýchkoľvek zmien týkajúcich sa údajov zapisovaných v obchodnom registri. V druhom prípade zákon predpisuje aj lehotu, v ktorej musí k takémuto oznámeniu dôjsť.

Údaje uvedené v obchodnom registri sú účinné voči tretím osobám až po ich zverejnení v internetovej verzii obchodného registra. Výnimkou v prípade sporu je preukázanie, že druhá strana o nezhode údajov zapísaných v obchodnom registri so skutočným stavom vedela. Ide o tzv. prezumpciu správnosti, čo znamená, že pokiaľ nie je preukázaný opak, platí, že údaje zapísané v obchodnom registri sú pravdivé a platné. V súlade s tým ako aj so zásadou verejnosti môže ktokoľvek **požiadat' o vydanie výpisu** z obchodného registra akejkoľvek spoločnosti zapísanej v obchodnom registri. Pri výpisoch z obchodného registra sa prejavuje princíp uchovávanía údajov, a preto je možné vyžiadať si od obchodného registra výpis obchodnej spoločnosti **aktuálny** alebo **historický**, vo všeobecnosti a medzi laickou verejnosťou známy ako úplný výpis. Historický výpis z obchodného registra obsahuje všetky relevantné a významné skutočnosti, ktoré sa za existencie spoločnosti udiali.

Podávanie návrhov na vykonanie zápisov v obchodnom registri sa uskutočňuje na predpísaných tlačivách, ktoré sú prístupné verejnosti na internetovej stránke ministerstva spravodlivosti. Okrem niekoľkých výnimiek sú zápisy a zápisy zmien spoplatnené.

Údaje zapísané v obchodnom registri majú **dvojaký charakter**. Deklaratórny, kedy zápis len potvrdzuje z existujúcu skutočnosť a konštitutívny, kedy až zápisom v obchodnom registri vzniká daná skutočnosť. Klasickým príkladom konštitutívneho charakteru je zápis spoločnosti do obchodného registra, ktorým obchodná spoločnosť vzniká. Typickým deklaratórnym charakterom je menovanie konateľa do funkcie, nakoľko takéto menovanie je platné dňom prijatia rozhodnutia príslušného orgánu obchodnej spoločnosti.

Nakoľko sa do obchodného registra zapisujú okrem všeobecne prístupných informácií aj informácie dôverné, akými sú napríklad rodné číslo fyzickej osoby, spadajú informácie takéhoto druhu pod právnu úpravu ochrany osobných údajov a preto nie sú zverejňované v elektronických výpisoch z obchodného registra. Tak ako si ktokoľvek môže vyžiadať výpis z obchodného registra, rovnako si ktokoľvek môže vyžiadať kópiu alebo odpis dokumentu uloženého v zbierke listín.

1.9 Účasť na hospodárskej súťaži

Hospodárska súťaž ako pojem nie je v slovenskom právnom poriadku definovaná. Je to spôsobené najmä rôznorodosťou vzťahov a okolností, ktoré by mohli mať vplyv na hospodársku súťaž a mohli by byť prípadne považované za protisúťažné praktiky. Podľa názorov právnych teoretikov by bolo nesprávne jasne definovať

hospodársku súťaž, nakoľko nie je cieľom túto oblasť obmedzovať, ale práve naopak ju rozvíjať.

V záujme dosiahnutia čo najvýhodnejšieho hospodárskeho výsledku sa fyzické a právnické osoby, nielen podnikatelia, zúčastňujú na hospodárskej súťaži. Za týmto účelom môžu rozvíjať svoju činnosť a združovať sa. Združenia sú zriaďované nielen podnikateľmi ale aj spotrebiteľmi. Je pritom potrebné, aby sa všetci zúčastnení pridržali pravidiel stanovených nielen národnou legislatívou ale aj právom Európskej únie a nezneužívali účasť na hospodárskej súťaži.

Základným predpokladom pre účasť na hospodárskej súťaži je **garancia práva podnikat' a vykonávať inú zárobkovú činnosť**. Z takto garantovaného ústavného práva ako aj z ďalších ustanovení vyplýva povinnosť určená štátnym orgánom, aby pri svojej činnosti chránili a podporovali hospodársku súťaž. V rámci hospodárskej súťaže sú upravené dve roviny, ktoré sa vzájomne prekrývajú. Na jednej strane ide o **nekalú súťaž** a na strane druhej samotnú **hospodársku súťaž**. Tí, ktorí sa zúčastňujú na hospodárskej súťaži sa nazývajú súťažiteľia.

Podstatou hospodárskej súťaže je tolerancia ostatných subjektov na trhu. V rámci hospodárskej súťaže je stanovených viacero obmedzení, ktoré musia súťažiteľia splniť. V prípade, ak svojim správaním alebo činnosťami tieto zákonné príkazy alebo obmedzenia porušia, môže byť proti nim začaté konanie, ktorého výsledkom býva najčastejšie uloženie pokuty. Činnosti, ktoré môžu byť označené za protisúťažné sa klasifikujú pod štyri skupiny:

- dohody obmedzujúce súťaž,
- kartely,
- zneužitie dominantného postavenia,
- štátna pomoc.

Konanie, ktoré je predpokladané za nesúťažné posudzuje Protimonopolný úrad Slovenskej republiky buď na základe podania iného súťažiteľa alebo z vlastného podnetu.

V súlade s členstvom Slovenska v Európskej únii sa hospodárska súťaž už viac neobmedzuje len na územie Slovenskej republiky. Podnikatelia sa preto majú správať tak, aby ich konanie nielen neobmedzovalo súťažiteľov na Slovensku, ale aby konanie podnikateľa nemalo negatívny dopad na iné členské štáty. V zásade platí, že pokiaľ sa protisúťažná praktika vyskytuje, alebo ovplyvňuje trh vo viac ako troch členských štátoch Európskej únie, dosahuje európsky rozmer. V takom prípade nebude jeho posudzovanie záležitosťou vnútroštátneho protisúťažného orgánu, ale konanie bude prešetrovať Európska komisia.

K porušeniu súťažných noriem môže dôjsť len v prípade, ak sú podnikatelia súťažiteľmi v príbuzných odvetviach. Aby totiž bolo možné posudzovať ich správanie, musia byť súťažiteľmi na rovnakom tzv. geografickom aj tovarovom relevantnom trhu. To predpokladá príbuzný predmet podnikania ako aj sídlo na približne rovnakom území.

1.10 Nekalá súťaž

Nekalú súťaž možno definovať podľa medzinárodných právnych dokumentov ako každú súťažnú činnosť, ktorá **odporuje poctivým zvyklostiam** v priemysle alebo obchode. Nekalá súťaž je jednou z oblastí, ktorá spadá pod hospodársku súťaž. Ide najmä o úpravu vzťahov medzi súťažiteľmi a ide o určitý spôsob samoregulácie obchodných praktík používaných na jednotlivých relevantných trhoch. Napriek tomu nemožno z posudzovania týchto praktík vylúčiť aspekt spotrebiteľa.

Keďže ide o konanie v hospodárskej súťaži, predpokladá sa, že ide o vzťah medzi aspoň dvomi súťažiteľmi, teda konkurentmi. Medzi **nekalosúťažné praktiky** zaraďujeme klamlivú reklamu, klamlivé označovanie tovaru a služieb, vyvolávanie nebezpečenstva zámenny, parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa, podplácanie, zľahčovanie, porušovanie obchodného tajomstva, ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia.

Ujma spôsobená nekalosúťažnou praktikou nemusí byť len materiálneho charakteru. Môže ísť aj o nemateriálnu ujmu spočívajúcu napríklad v poškodení dobrej povesti alebo v nadmernom obťažovaní iného súťažiteľa. Okrem toho nie je potrebné, aby škoda súťažiteľovi vznikla. Podstatné je, aby takéto konanie mohlo spôsobiť škodu. Nekalej súťaže sa teda nedopúšťa len ten, kto už spôsobil inému škodu ale aj ten, kto svojim správaním škodu môže spôsobiť.

Vzhľadom na vývoj vzťahov medzi podnikateľmi, ako aj vývoj citlivosti súťažiteľov na konkrétnu činnosť, nie je možné presne vymedziť takéto skutky. Parazitovanie na povesti napríklad nebolo spočiatku považované za nekalú činnosť, v súčasnosti je priamo uvedené ako jedna z nekalosúťažných praktík.

Pri posudzovaní nekalosúťažných praktík sa zohľadňujú aj **dobré mravy**, ktoré sú vyjadrením akýchsi morálnych zásad a hodnôt v poctivom obchodnom styku. Tento pojem je používaný vo veľmi širokom ponímaní a v mnohých odvetviach. V prípade skúmania nekalosúťažnej praktiky budú dobré mravy posudzované z pohľadu, ako by sa v danej situácii zachoval poctivý podnikateľ. Pre ilustráciu uvádzame charakteristické črty niektorých nekalosúťažných praktík

V prípade **klamlivej reklamy** musí reklama spotrebiteľovi spôsobiť ujmu a to spôsobom, že ovplyvní jeho správanie pri výbere tovaru alebo služby spomedzi viacerých ponúk aj napriek nižšej kvalite oproti ostatným ponúkaným tovarom alebo službám.

Nebezpečenstvo zámenny vyvolá podnikateľ použitím obchodného mena alebo osobitného označenia podniku, ktoré oprávnené užíva iný podnikateľ. Rovnaký efekt je možné dosiahnuť aj v prípade označenia výrobkov alebo služieb charakteristických pre konkrétny podnik.

Podplácanie je používané najmä za účelom získania prednosti vo verejných súťažiach alebo získania informácií o ostatných uchádzačoch. Okrem skutočnosti,

že podplácanie je nekalosúťažnou praktikou, podnikateľ je zodpovedný aj trestnoprávne.

Princíp **zľahčovania** spočíva v zľahčovaní informácií o inom súťažiteľovi s cieľom získať jeho klientov. Ide najmä o rozširovanie a zverejňovanie takých pravdivých informácií o jeho tovaroch alebo službách, ktoré mu môžu spôsobiť škodu.

1.11 Rokovanie o uzavretí zmluvy

Uzatvorenie zmluvy sa skladá z dvoch úkonov, ktorými sú návrh a prijatie.

Návrh na uzavretie zmluvy je prejav vôle smerujúci k uzavretiu zmluvy. Musí byť dostatočne určitý a musí z neho vyplývať vôľa byť viazaný v prípade jeho prijatia. Až do momentu doručenia návrhu zmluvy adresátovi môže navrhovateľ tento návrh zrušiť. To však len v prípade, ak je adresátovi návrhu zrušenie doručené najneskôr spolu s návrhom. Rovnako to platí aj pre odvolanie návrhu s výnimkou prípadu, ak by bol návrh zo svojej vlastnej podstaty neodvolateľný. Návrh zaniká po uplynutí lehoty, počas ktorej mal byť prijatý. Návrh zaniká aj vtedy, ak adresát návrh odmietne.

Zmluva je uzavretá prijatím návrhu. Včasné prijatie návrhu nadobúda účinnosť doručením navrhovateľovi. Tým dochádza k uzavretiu zmluvy. Pre vznik zmluvy nepostačuje len prijatie návrhu adresátom, ale aj prijatie obsahu takéhoto návrhu.

Pre jednotlivé zmluvné typy sú určené konkrétne pojmové znaky. Návrh ich musí obsahovať. Zmluvné strany sa od nich nemôžu odchyliť. Pri uzatváraní zmluvy platí **zásada zmluvnej voľnosti**. Ak zákon neustanovuje inak, môžu si strany dohodnúť vzájomné vzťahy podľa seba. Zmluvné strany si môžu dohodnúť aj inú zmluvu, ktorej pojmové znaky nie sú vôbec upravené v zákone. V taktom prípade by išlo o tzv. **nepomenovanú zmluvu**. Nepomenovaná zmluva musí však byť tiež dostatočne určitá nakoľko v prípade nedostatočnej určitosti ide o neplatnú zmluvu.

Zmluva medzi podnikateľmi môže byť v určitých prípadoch uzavretá aj bez dohody o podstatných náležitostiach. Predpokladom je dohoda o spôsobe určenia chýbajúcich častí zmluvy. Rovnako musí byť jasné, ktoré časti zmluvy a akým spôsobom sa majú určiť. V prípade dodatočného určenia obsahu alebo podstatných náležitostí zmluvy vzniká zmluva až takýmto dodatočným určením obsahu. Rovnako môže chýbajúcu časť zmluvy určiť aj tretia osoba alebo súd, ak sa na tom zmluvné strany dohodli.

1.12 Zmluva o uzavretí budúcej zmluvy

Zmluvou o uzavretí budúcej zmluvy sa zaväzujú zmluvné strany uzavrieť v určenej dobe budúcu zmluvu s predmetom plnenia, ktorý je určený aspoň všeobecným spôsobom. Zmluva vyžaduje **pisomnú formu**.

Ide o etapu postupu pri dojednávani zmluvy medzi podnikateľmi. Aj napriek tomu je možné túto zmluvu označiť za samostatný zmluvný typ. Zmluva o uzavretí budúcej zmluvy medzi podnikateľmi je podmienená záväzkom uzavrieť zmluvu len jednou zo zmluvných strán. Zmluva tiež môže byť upravená tak, že bude na prospech len jednej zo zmluvných strán a táto zo zmluvy nebude povinná. Bude zo zmluvy len oprávnená, a teda nebude povinná zmluvu v budúcnosti uzavrieť.

Základným ustanovením zmluvy o budúcej zmluve je **lehota** (teda do kedy), v ktorej sú zmluvné strany povinné zmluvu uzavrieť. V rámci tejto lehoty sú zmluvné strany oprávnené požiadať druhú zmluvnú stranu o uzavretie zmluvy a rovnako si jej uzavretie môžu aj vynútiť.

Predmet zmluvy sa špecifikuje ako budúci predmet zmluvy. Je potrebné ho vyšpecifikovať a to najmä, ak by zmluvné strany zamýšľali uzavrieť nepomenovanú zmluvu. Okrem budúceho predmetu musia byť vyšpecifikované aj ostatné podstatné náležitosti budúcej zmluvy. Je nevyhnutné, aby si strany dohodli, čo presne budú jedna od druhej požadovať, resp. vynucovať v prípade odmietnutia uzavrieť zmluvu druhou zmluvnou stranou. Právna úprava zmluvy o budúcej zmluve je kogentná, čo znamená, že zmluvné strany sa nemôžu od tejto úpravy odchyliť vlastnými dojednaniami.

1.13 Zabezpečenie záväzku

Podnikanie v sebe zahŕňa podnikateľské riziko.

Jedným z jeho prejavov je situácia, kedy druhá zmluvná strana nesplní svoj záväzok včas a riadne. Následky spojené s touto situáciou predstavujú najmä vznik škody u oprávnenej zmluvnej strany. Pre tento účel je upravených viac **zabezpečovacích inštitútov**. Ide o záruku pre prípad nesplnenia záväzku druhou zmluvnou stranou. Zabezpečenie záväzku je vzťahom akcesorickým, teda doplnkovým, ku hlavnému obchodno-záväzkovému vzťahu. To znamená, že bez existencie zmluvného záväzku nemôže existovať ani zabezpečovací inštitút. Okrem zabezpečovacej funkcie plnia dole uvedené inštitúty aj uhradzovaciú funkciu, a teda je ich úlohou okrem zabezpečenia splnenia záväzku aj vynútenie jeho splnenie.

Poznáme nasledovné zabezpečovacie inštitúty:

- zmluvná pokuta,
- ručenie,
- banková záruka,
- uznanie záväzku.

Zmluvná pokuta

Zmluvná pokuta je forma paušalizovanej náhrady škody na ktorú je oprávnená tá zmluvná strana, v prospech ktorej sa malo zo zmluvy plniť, teda veriteľ. Podmienkou pre možnosť domáhať sa zmluvnej pokuty je **platné uzatvorenie zmluvy** obsahujúcej ustanovenie o zmluvnej pokute. Zmluvná pokuta však nemusí byť integrálnou súčasťou dohody, z ktorej vznikol zabezpečovací nárok. Je možné dohodnúť zmluvnú pokutu aj samostatnou zmluvou, ktorá môže byť dojednaná pred ako aj po uzatvorení samotnej zmluvy. Rovnako je možné, aby povinný z dohody o zmluvnej pokute, bol odlišný od osoby, ktorá je zmluvnou stranou.

Zmluvná pokuta sa najčastejšie dojednáva pre **prípád omeškania** so splnením určitého záväzku. V takomto prípade vzniká nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty jednak v prípade oneskoreného plnenia ako aj v prípade včasného plnenia obsahujúceho vady.

Nakoniec musí byť v dohode obsiahnutá samotná zmluvná pokuta a teda to plnenie, ktoré bude oprávneným v prípade nesplnenia záväzku požadované od povinného. Predpokladá sa, že zmluvná pokuta by mala byť vo **forme peňažného plnenia**. Aj keď nie je vylúčená iná forma, s najväčšou pravdepodobnosťou bude žiaduce, aby bolo takéto plnenie vyjadrené v peňažnej sume zodpovedajúcej hodnote takéhoto plnenia.

Zaplatením zmluvnej pokuty nezaniká povinnosť splniť pôvodný záväzok, ak sa zmluvné strany nedohodli inak. Z toho vyplýva sankčný charakter zmluvnej pokuty, nie kompenzačný. Zmluvná pokuta **nenahrádza pôvodný záväzok**, ale je len trestom za nesplnenie povinností vyplývajúcich zo zmluvy.

Ručenie

Ručenie je rovnako ako zmluvná pokuta veľmi rozšíreným spôsobom zabezpečenia záväzkov. Podstata spočíva vo **vyhlásení tretej osoby**, že v prípade nesplnenia záväzku zmluvnou stranou vyplývajúceho zo zmluvy bude táto tretia osoba povinná plniť namiesto dlžníka. Ručenie je možné zriadiť aj k peňažnému aj k nepeňažnému plneniu. Zriadenie ručenia ako zabezpečujúceho inštitútu obchodnoprávneho záväzku sa deje prostredníctvom jednostranného vyhlásenia ručiteľa o tom, že ručiteľ splní záväzok za dlžníka, pokiaľ ho tento nesplní riadne a včas. Ručiteľ sa svojím pristúpením stáva *de facto* stranou vzťahu, nakoľko okrem dlžníka musí veriteľ komunikovať aj s ručiteľom a oznamovať mu všetky zmeny týkajúce sa záväzku.

Banková záruka

Banková záruka je ďalším významným zabezpečovacím inštitútom, ktorý je možné prirovnať najmä k ručeniu. Banková záruka vzniká jednostranným **pisomným vyhlásením banky** o splnení záväzku. Subjektom oprávneným zaručiť sa za splnenie

záväzku je v tomto prípade len banka, na rozdiel od ručiteľa, kedy môže byť ručiteľom akákoľvek fyzická či právnická osoba. V prípade bankovej záruky je možné, aby veriteľ postúpil pohľadávku a teda aby došlo k zmene veriteľa.

Uznanie záväzku

Uznanie záväzku je jednostranným vyhlásením ručiteľa o tom, že uznáva určitý záväzok. Ručiteľ v rámci tohto vyhlásenia môže uznať nielen celý ale aj iba časť záväzku. Rovnako je prípustné toto vyhlásenie v prípade peňažného tak ako aj nepeňažného záväzku. Uznaním záväzku sa predpokladá, že deklarovaný záväzok v čase tohto vyhlásenia existuje. Nejde teda o konkrétne zabezpečenie v prospech oprávneného zo záväzku ale ide o akýsi pokus ručiteľa o **prejav dobrej vôle** smerom k veriteľovi.

1.14 Zánik záväzku jeho splnením

Záväzok dojednaný v zmluve môže zaniknúť viacerými spôsobmi. Jedným zo spôsobov je jeho **splnenie**. Aby mohlo mať splnenie záväzku za následok jeho zánik, je potrebné, aby splnenie bolo urobené tak, ako je to dohodnuté v zmluve, príp. tak ako je to predpísané zákonom. To znamená, že plnenie musí byť riadne, včas a vykonané v prospech veriteľa.

Splnenie je aj napriek súčasnej hospodárskej kríze stále najbežnejším spôsobom zániku záväzku medzi podnikateľmi. Podstatou splnenie záväzku je vôľa povinnej osoby poskytnúť oprávnenej osobe plnenie zodpovedajúce zmluve. Aj oneskorené plnenie spôsobuje zánik záväzku, ale len v prípade ak počas omeškania dlžníka veriteľ od zmluvy neodstúpil. Ak by bolo plnenie zo strany dlžníka vadné, má ďalej nárok vyplývajúci z vadného plnenia, a to až dovtedy, dokiaľ mu dlžník tento nárok nesplní.

Existujú prípady, kedy v rámci zmluvy dochádza ku vzájomnému záväzku. V takom prípade je oprávnenou na plnenie tá strana, ktorá svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy už splnila alebo je schopná plniť najneskôr v čase plnenia druhej zmluvnej strany.

Môže nastať prípad, kedy bude predmet zmluvy určený len druhovo. To znamená, že by bolo predmet upravený povedzme len ako „auto“, alebo „počítač“. V takomto prípade je možné, aby povinný zo zmluvy plnil oprávnenému takou vecou, ktorá je podľa svojich vlastností použiteľná na rovnaký účel, ktorý bol sledovaný pri dojednávaní zmluvy. Z praxe ale vyplýva, aby bol predmet zmluvy aj z dôvodu prípadnej vynútiteľnosti riadne špecifikovaný. Dôvodom je rovnako predchádzanie nezrovnalostiam alebo nezhodám pri výklade zmluvy.

1.15 Odstúpenie od zmluvy

Odstúpením od zmluvy dochádza k zániku záväzku. Celá právna úprava odstúpenia od zmluvy má tzv. dispozitívnu povahu. To znamená, že zmluvné strany si v zmluve môžu dohodnúť ustanovenia týkajúce sa odstúpenia od zmluvy podľa ich vzájomnej dohody. Keďže už od čias Rímskeho impéria platí zásada „*pacta sunt servanda*“ (zmluvy sa musia dodržiavať), je nežiaduce, aby ktorákoľvek zo zmluvných strán ukončila zmluvu takýmto spôsobom. Odstúpenie od zmluvy je možné len v prípadoch, ktoré ustanovuje zákon alebo ak tak ustanovuje zmluva.

Ustanovenia týkajúce sa odstúpenia od zmluvy budú obsahovať najmä podmienky a dôsledky najmä jednostranného odstúpenia od zmluvy. V zmysle právnej úpravy sa odstúpenie od zmluvy spája najmä s omeškaním dlžníka s plnením alebo s omeškaním veriteľa s prijatím plnenia.

V prípade vyššie uvedených omeškaní je podstatné rozlišovať, či takýmto konaním, resp. nekonaním, došlo v zmysle zmluvy k **závažnému porušeniu ustanovení zmluvy** alebo nie. Význam to má najmä z hľadiska odôvodnenosti odstúpenia od zmluvy. V prípade, ak dôjde k závažnému/ hrubému porušeniu zmluvných povinností, druhá zmluvná strana má okrem iného nárok na odstúpenie od zmluvy. Ak by došlo spomenutým konaním alebo opomenutím (t.j. nekonaním) k len nepatrnému porušeniu zmluvných povinností, takáto situácia by nezakladala právny nárok na odstúpenie od zmluvy.

Odstúpenie od zmluvy ako úkon je účinné odo dňa jeho **doručenia** druhej zmluvnej strane. Tá nemusí s odstúpením súhlasiť. Jej prípadný súhlas, či nesúhlas totiž nemá vplyv na platnosť odstúpenia. Pre odstúpenie nie je predpísaná písomná forma, čo znamená, že pre účinné odstúpenie od zmluvy je postačujúce aj ústne oznámenie protistrane. Avšak to len v prípade, ak si zmluvné strany nedohodli v zmluve osobitné podmienky pre odstúpenie od zmluvy.

Odstúpením od zmluvy nezaniká nárok na náhradu škody spôsobenú porušením zmluvných povinností. V prípade, že jedna zo zmluvných strán poruší svoju zmluvnú povinnosť a druhá zmluvná strana v dôsledku tohto porušenia odstúpi od zmluvy, táto druhá zmluvná strana má aj po odstúpení od zmluvy naďalej nárok požadovať náhradu škody. Rovnako odstúpenie od zmluvy nemá vplyv na platnosť ustanovení týkajúcich sa voľby práva či riešenia sporov.

1.16 Porušenie zmluvných povinností a jeho následky

V prípade omeškania dlžníka alebo veriteľa ide o tzv. zmenu v obsahu záväzku. To znamená, že dochádza k zmene práv a povinností zmluvných strán. V dôsledku omeškania sa k pôvodným právam alebo povinnostiam vyplývajúcim zo zmluvy pripájajú ďalšie práva alebo povinnosti, v závislosti od zmluvnej strany.

K **omeškaniu** môže dôjsť jednak na strane dlžníka ako aj na strane veriteľa. Dlžník je v omeškani, ak nesplní svoj záväzok riadne a včas. Naopak, veriteľ je v omeškani, pokiaľ neposkytuje dlžníkovi dostatočnú spoluprácu za účelom splnenie záväzku. V takomto prípade potom nie je dlžník v omeškani. S porušeniami zmluvných povinností je úzko spätá náhrada škody. Omeškanie nastáva vtedy, keď jedna zo zmluvných strán buď nedodá alebo neposkytne potrebnú súčinnosť do doby, ktorá je v zmluve dojednaná ako čas plnenia.

Predpokladom pre porušenie zmluvných povinností je existencia zmluvného vzťahu. Omeškanie dlžníka nesúvisí len s časom plnenia. Súvisí rovnako aj so spôsobom plnenia, miestom plnenia, či osobou, ktorej sa má plniť. Omeškanie trvá až do doby, pokiaľ dlžník nesplní svoj záväzok riadne a včas veriteľovi. Rovnako omeškanie trvá až dovtedy, kedy záväzok zanikne iným spôsobom. Napríklad by mohlo dôjsť k využitiu oprávnenia na odstúpenie od zmluvy. Tým by zaniklo omeškanie dlžníka. Ostatné práva by tým však nezaničili. Na druhej strane nie je dlžník v omeškani, pokiaľ mu veriteľ neposkytne súčinnosť pri plnení. Musí však existovať predpoklad, že dlžník bol pripravený a ochotný plniť zmluvný záväzok. K takejto situácii môže dôjsť v prípade, kedy si veriteľ od dlžníka neprevezme plnenie. Aj napriek omeškaniu veriteľa, ak nie je dlžník pripravený plniť zo záväzku, bude dlžník v omeškani.

Omeškanie nastáva bez ohľadu na zavinenie. S omeškaním dlžníka alebo veriteľa súvisí **náhrada škody**. Okrem náhrady škody však môže veriteľ, ktorý má prijať peňažné plnenie v prípade omeškania dlžníka požadovať od neho zaplatenie úrokov z omeškania. Pre výpočet úrokov z omeškania, pokiaľ neboli zmluvnými stranami dohodnuté, platí právna úprava platná pre celú Európsku úniu.

1.17 Premlčanie

Premlčanie možno definovať ako dobu, v rámci ktorej je veriteľ povinný si svoje právo uplatniť u dlžníka a po uplynutí ktorej sa jeho právo výrazne oslabuje možnosťou dlžníka uplatniť námietku premlčania. To znamená, že po márnom uplynutí doby, ktorá je pre premlčanie predpísaná zákonom a v súlade s Obchodným zákonníkom je stanovená na **štyri** (4) roky, stáva sa právo **nevyvnutiteľným**. Táto štvorročná premlčacia doba je dobou všeobecnou a platí v prípade, pokiaľ ku konkrétnemu obchodno-záväzkovému vzťahu alebo konkrétnemu právu (ako je uvedené nižšie) zákon neustanovuje niečo iné. Existuje však aj desaťročná premlčacia doba, ktorá je označovaná za osobitnú. V prípade tejto všeobecnej premlčacej lehoty sa právo orgánom, ktorý o ňom rozhoduje, neprizná ani v prípade, ak by podľa osobitnej úpravy v zákone všeobecná premlčacia doba neuplynula.

Samotné právo veriteľa sa prirodzeným dlhom či záväzkom. V praxi ide o to, že nie je vynvutiteľné na súde alebo na inom príslušnom orgáne, avšak jeho plnenie nie je zakázané. V prípade, ak by dlžník aj po uplynutí premlčacej doby veriteľovi

plnil zo záväzku, nešlo by o bezdôvodné obohatenie. Od premlčania je potrebné odlišovať preklúziu. S tou spája právo zánik celého subjektívneho práva ako dôsledok márneho uplynutia zákonom stanovenej doby. Na rozdiel od premlčania, ktorého sa musí dlžník pred súdom dovolať, resp. ho namietať, pri preklúzii súd na túto prihlíada aj bez námietke povinného. Odlíšiť v rámci právnej úpravy premlčanie od preklúzie je veľmi ťažké. Môžeme ale povedať, že preklúzia je vždy jednoznačne označená slovným spojením „právo zaniká“.

Pokiaľ si dlžník nie je vedomý svojho práva využiť námietku premlčania a veriteľovi záväzok splní, súd dlžníka na túto skutočnosť neupozorní, pretože to nie je jeho povinnosťou. Preto je potrebné vždy pri uzatváraní zmlúv a prípadnom omeškaní myslieť najmä na **námietku premlčania**. Dlžník by sa v takomto prípade nemohol ďalej dovolávať nápravy, pretože „neznalosť práva neospravedlňuje“. Hlavnou funkciou premlčania je poskytnutie právnej istoty dlžníkovi, aby nebol neobmedzene dlho nútený zo strany veriteľa k plneniu záväzku. Tomu zodpovedá motivovanie veriteľa k núteniu dlžníka, aby svoj záväzok plnil.

Z premlčania existujú **výnimky**. V ich prípade nie je možné hovoriť o premlčaní a to už z ich samotnej podstaty. Ide o vlastnícke právo, práva podobné vlastníckemu právu, záložné právo, či právo veriteľa voči ručiteľovi. Aj napriek neexistencii právnej úpravy môžeme pod premlčanie zaradiť aj právo na náhradu škody. Rovnako je to aj v prípade bezdôvodného obohatenia či úrokov z omeškania.

Premlčanie je upravené striktné, teda kogentne. Zmluvné strany si v zmluve nemôžu dohodnúť premlčaciu dobu, ktorá by išla nad rámec zákonnej úpravy. Takéto ustanovenie zmluvy by bolo absolútne neplatné.

1.18 Osobitné ustanovenia o niektorých obchodných záväzkových vzťahoch

1.18.1 Kúpna zmluva

Kúpna zmluva je najbežnejším a najčastejším obchodno-záväzkovým zmluvným typom používaným v podnikateľskom prostredí na Slovensku. Kúpnu zmluvou sa predávajúci zaväzuje dodať kupujúcemu hnutelnú vec (tovar) určenú jednotlivo alebo čo do množstva a druhu a previesť na neho vlastnícke právo k tejto veci a kupujúci sa zaväzuje zaplatiť kúpnu cenu. V kúpnej zmluve musí byť kúpna cena dohodnutá alebo musí v nej byť aspoň určený spôsob jej dodatočného určenia. To neplatí v prípade, ak strany v zmluve prejavia vôľu ju uzavrieť aj bez určenia kúpnej ceny. V takomto prípade je kupujúci oprávnený požadovať od predávajúceho takú kúpnu cenu, ktorá by bola pre podobný predmet k predmetu kúpnej zmluvy bežnou v obchodnom styku v čase uzavretia zmluvy. Kúpna zmluva môže ďalej obsahovať tzv. cenovú doložku, ktorá predstavuje vôľu zmluvných strán dodatočne upraviť výšku kúpnej ceny a to napríklad z dôvodu zmeny výrobných nákladov.

Aby účastníci kúpnej zmluvy mohli použiť ustanovenia Obchodného zákonníka, musí byť už od počiatku jasné, že ide v prípade zmluvných strán o podnikateľov a predmet zmluvy súvisí s ich podnikateľskou činnosťou. Je však možné si zvoliť aplikáciu obchodného práva na danú kúpnu zmluvu a to aj v prípade, ak nejde o podnikateľské subjekty. Vyplýva to z právnej povahy kúpnej zmluvy.

Kúpna zmluva môže byť uzavretá viacerými spôsobmi: **písomne, ústne alebo konkludentne, t.j. mlčky**. Pokiaľ sa zmluvné strany na tom nedohodli, alebo to neustanovuje osobitný predpis, neexistuje povinnosť uzavrieť kúpnu zmluvu písomne. Pre zaručenie väčšej právnej istoty je však vhodné, aby sa kúpne zmluvy uzatvárali práve písomne. Pre prípad zmien platí rovnaká zásada ako pre uzatvorenie kúpnej zmluvy. Je teda možné dopĺňať alebo meniť kúpnu zmluvu písomne ale aj ústne. Záleží od dohody zmluvných strán.

Kúpna zmluva musí obsahovať **podstatné náležitosti**, ktorými sú určenie zmluvných strán, predmetu kúpy, záväzok predávajúceho dodať predmet kúpy kupujúcemu a previesť na neho vlastnícke právo k predmetu kúpy a záväzok kupujúceho zaplatiť kúpnu cenu. Pokiaľ takéto náležitosti, alebo aspoň jednu z nich zmluva neobsahuje, ku vzniku kúpnej zmluvy nedôjde.

Zmluvné strany

Účelom presnej identifikácie zmluvných strán je najmä predchádzanie nezrovnalostiam pri určovaní platnosti kúpnej zmluvy. Identifikovať presne zmluvné strany znamená uviesť presné identifikačné údaje podnikateľa. Tými sú: obchodné meno, sídlo, identifikačné číslo a zápis v príslušnom obchodnom registri. Ďalej sa pri kúpnej zmluve môžu uviesť aj identifikačné údaje podnikateľa pre potreby daňového konania, a teda daňové identifikačné číslo ako aj bankové spojenie, ktoré slúži najmä na úhradu kúpnej ceny z pohľadu kupujúceho alebo na overenie prijatej platby z pohľadu predávajúceho.

Predmet kúpy

Predmetom kúpnej zmluvy môže byť len hnutelná vec. Môže byť určená buď jednotlivo, t.j. pôjde o presne vymedzený predmet zmluvy, alebo druhovo. Pokiaľ by mala byť predmetom kúpnej zmluvy nehnuteľnosť, nešlo by o kúpnu zmluvu podľa Obchodného zákonníka. Nehnuteľnosť by mohla byť predmetom zmluvy o predaji podniku alebo zmluvy o kúpe prenajatej veci. Rovnako nemôžu byť predmetom kúpnej zmluvy práva alebo iné majetkové hodnoty, nakoľko nejde o „hnutelné veci“.

Okrem podstatných náležitostí bude kúpna zmluva obsahovať aj ďalšie ustanovenia, upravujúce najmä vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán. Napríklad ustanovenia o akosti tovaru, miesta, času a spôsobe dodania, či sankcie za porušenie povinností. Kúpne zmluvy často krát obsahujú tzv. vedľajšie dojednania.

Môže ísť napríklad o ustanovenia súvisiace s predkupným právom, cenovej doložke alebo obmedzení predaja.

1.18.2 Zmluva o predaji podniku

Ide o relatívne nový zmluvný typ. Podobný, ak nie priamo rovnaký ekonomický efekt, ako zmluvou o predaji podniku je možné dosiahnuť zmluvou o prevode obchodného podielu alebo zmluvou o predaji akcií. Nadobúdateľ v takomto prípade nadobúda obchodné podiely alebo akcie spoločnosti. Rovnako ako v prípade zmlúv o prevode obchodného podielu alebo predaji akcií dôjde aj v prípade splynutia alebo zlúčenia viacerých obchodných spoločností. Vyššie uvedené sa však nevzťahuje na právny efekt týchto zmlúv, lebo ten je diametrálne odlišný.

Zmluvou o predaji podniku sa predávajúci zaväzuje previesť na kupujúceho vlastnícke právo k veciam, iné práva a iné majetkové hodnoty, ktoré slúžia **prevádzkovaníu podniku**. Kupujúci sa zaväzuje prevziať záväzky predávajúceho súvisiace s podnikom a zaplatiť kúpnu cenu. Takéto zmluva musí mať **písomnú formu** a podpisy obidvoch zmluvných strán na zmluve musia byť osvedčené notárom. Takáto zmluva má vyslovene kúpno-predajný charakter. Najmarkantnejší **rozdiel** od kúpnej zmluvy spočíva v predmete zmluvy, nakoľko v prípade kúpnej zmluvy môže byť predmetom len hnuiteľná vec, zatiaľ čo v prípade zmluvy o predaji podniku sú predmetom ako nehnuteľnosti, tvoriace súčasť podniku, tak aj iné práva a majetkové hodnoty, ktoré nie je možné považovať za hnuiteľné veci.

V rámci predaja podniku prechádzajú na kupujúceho okrem hnuiteľných a nehnuteľných vecí aj **pohľadávky** súvisiace s podnikom. Na tieto sa vzťahujú príslušné ustanovenia o postúpení pohľadávok. Predávajúci síce nemá stanovenú povinnosť vyžadovať od veriteľa súhlas na takéto postúpenie, avšak kupujúci má povinnosť oznámiť veriteľovi zmenu v osobe dlžníka. Ochrana veriteľov je v tomto prípade zabezpečená možnosťou podať odpor na súde, aby predaj podniku bol voči namietajúcemu veriteľovi neúčinný.

Spolu s pohľadávkami prechádzajú na kupujúceho okrem hnuiteľných a nehnuteľných vecí aj práva súvisiace s **duševným vlastníctvom**, pod ktoré patria najmä ochranné známky, patenty či označenia pôvodu výrobkov, ak takéto prislúchajú k podnikateľskej činnosti podnikateľa.

Rovnako na kupujúceho prechádzajú aj práva a povinnosti z **pracovnoprávných vzťahov**, čím sa završuje tzv. univerzálna sukcesia. Na kupujúceho môže prejsť aj oprávnenie používať obchodné meno súvisiace s podnikom, pokiaľ je takéto dohoda strán obsiahnutá v zmluve.

Zvláštnosťou tejto zmluvy v porovnaní s kúpnu zmluvou je tzv. **preberací protokol**, v rámci ktorého si kupujúci ešte pred uzavretím zmluvy preverí predávajúci deklarovany súpis vecí, nehnuteľností a iných práv, ktoré sú predmetom zmluvy.

Vlastnícke právo prechádza na kupujúceho **dňom účinnosti zmluvy**, ktorý si strany môžu dohodnúť aj do budúcnosti. Výnimku z prechodu vlastníckeho práva tvoria nehnuteľnosti, ku ktorým prechádza vlastnícke právo až okamihom registrácie na príslušnej správe katastra.

1.18.3 Zmluva o kúpe prenajatej veci

Zmluvu o kúpe prenajatej veci si strany dojednávajú v nájomnej zmluve alebo po jej uzavretí. Nájomca je oprávnený kúpiť prenajatú vec alebo súbor vecí počas alebo po zániku platnosti nájomnej zmluvy. Zmluva vyžaduje **písomnú formu**. Zmluva o kúpe prenajatej veci nie je existencie schopná bez hlavnej, **nájomnej zmluvy**.

V súvislosti so zmluvou o kúpe prenajatej veci treba spomenúť **lízingovú zmluvu**. Lízingová zmluva nie je upravená ako osobitný zmluvný typ. Možno ju však podriaďiť práve pod zmluvu o kúpe prenajatej veci. Podstatou lízingovej zmluvy je predaj určitej veci, najčastejšie automobilu, pričom v priebehu určitej vopred dohodnutej doby je kupujúci v pozícii nájomcu. Podpisom lízingovej zmluvy neprejde **vlastnícke právo** k veci na nájomcu. Napriek tomu je podnikateľ, ktorý si prostredníctvom takejto lízingovej zmluvy zaobstará automobil povinný v pravidelných splátkach splácať lízingovej spoločnosti/ banke splátky, ktorými spláca prenajatú vec. Vlastníkom je lízingová spoločnosť a podnikateľ je akoby nájomcom. Konečným výsledkom, resp. cieľom takejto lízingovej zmluvy je prevod vlastníctva z lízingovej spoločnosti na podnikateľa, ku ktorému dôjde vyplatením poslednej splátky a následným prepisom auta z lízingovej spoločnosti na podnikateľa.

V prípade zmluvy o predaji prenajatej veci nejde o splácanie prenajatej veci s jej automatickým nadobudnutím po splatení poslednej splátky. Skôr môžeme hovoriť o nájomnej zmluve s časovou doložkou, v ktorej bude uvedená možnosť pre nájomcu po určitej dobe prenajatú vec odkúpiť. Ďalším rozdielom medzi zmluvami je prechod **zodpovednosti za škodu** na prenajatej veci. V prípade lízingovej zmluvy je za škodu spôsobenú na prenajatej veci zodpovedný nájomca, zatiaľ čo v prípade zmluvy o predaji prenajatej veci je zodpovedným prenajímateľ s tým, že zodpovednosť za spôsobenú škodu prechádza na nájomcu až dňom uzavretia kúpnej zmluvy. Veľmi významný rozdiel je najmä možnosť vypovedať zmluvu zo strany nájomcu, čo je v prípade lízingovej zmluvy nemožné.

1.18.4 Zmluva o úvere

Zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

Podstatnými náležitosťami sú záväzok veriteľa poskytnúť na požiadanie dlžníka v jeho prospech peňažné prostriedky, určenie sumy týchto peňažných

prostriedkov a záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté prostriedky a zaplatiť z nich vyplývajúci úroky. Nakoľko sú ustanovenia tejto zmluvy v zákone stanovené za kogentné, nie je možné aby sa účastníci úverovej zmluvy dohodli na bezúročnom úvere. Na uzavretie úverovej zmluvy sa nevyžaduje písomná forma. Podstatnou náležitosťou tejto zmluvy nie je fyzické odovzdanie finančných prostriedkov, ktoré sú predmetom zmluvy. V určitej fáze trvania úverovej zmluvy žiadateľ o úver ešte týmito prostriedkami nedisponuje, preto hovoriť o ňom ako o dlžníkovi nie je najpresnejšie.

Najčastejšie sa úverová zmluva využíva v **styku s bankami**, kedy podnikateľia za účelom financovania rozvoju svojho podnikania žiadajú od banky finančné prostriedky. V takomto prípade banky uzatvárajú zmluvy s odvolaním sa na všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú súčasťou takejto zmluvy. Ustanovenia úverovej zmluvy majú pred všeobecnými obchodnými podmienkami banky prednosť, nakoľko predstavujú výsledok vyjednávacieho procesu medzi podnikateľom a bankou.

Veľmi častými sú aj úverové zmluvy poskytované fyzickým osobám, pričom účelom poskytnutia takéhoto úveru nie je financovanie podnikania. V podstate nejde v takomto prípade vôbec o podnikateľov. Ide o tzv. **spotrebiteľské úvery**. Takéto spotrebiteľské zmluvy spadajú pod úpravu osobitného zákona. Rozsah účelov, za ktorými sa takéto úvery poskytujú je oveľa širší ako v úverových zmluvách. Aj napriek tomu existuje viac zákonných obmedzení, ktoré ustanovujú, na aký účel môžu byť poskytnuté finančné prostriedky. Takýmito obmedzeniami sú okrem iného napríklad aj nadobudnutie projektovaných alebo existujúcich nehnuteľností, poskytnutie úveru bez spätnej platby vynaložených nákladov alebo úrokov.

1.18.5 Licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva

Touto zmluvou poskytovateľ oprávňuje nadobúdateľa v dojednanom rozsahu a na dojednanom území na výkon práv z priemyselného vlastníctva. Nadobúdateľ sa zaväzuje na poskytovanie určitej odplaty alebo inej majetkovej hodnoty za poskytnutie tejto licencie.

Úprava tohto zmluvného typu je z väčšej časti dispozitívneho charakteru a teda poskytuje zmluvným stranám možnosť upravenia zmluvy podľa vlastných potrieb. Predpokladom pre jej uzatvorenie je **existencia práv k priemyselne využiteľným nehmotným statkom**, akými sú vynálezy, úžitkové vzory, ochranné známky a iné. Oprávnenie na výkon práv z priemyselného vlastníctva prislúcha najmä majiteľovi takéhoto práva.

Licenčnou zmluvou **nedochádza k prevodu vlastníckeho práva** z poskytovateľa na nadobúdateľa. Poskytovateľ ostáva aj naďalej majiteľom týchto práv. Nadobúdateľovi sa však poskytuje oprávnenie využívať predmet licencie. Ide o akúsi formu prenájmu oprávnenia na využívanie takéhoto práva, ktoré v inom prípade

dovolené nie je. Oprávnenie predstavuje odvodené právo od práva vlastníckeho, čo znamená, že ide o podmienený vzťah, ktorý bez pôvodného vlastníctva predmetu priemyselného vlastníctva nie je možný.

Obsahovými náležitosťami sú identifikácia zmluvných strán, určenie predmetu licencie (tým sa rozumie rozsah výkonu práv, ktoré majú byť predmetom licencie), identifikácie geografického priestoru, na ktorom je možné realizovať výkon poskytnutého práva a určenie odplaty alebo inej majetkovej hodnoty za výkon poskytnutého práva.

Licencia môže byť výlučná alebo nevýlučná. **Výlučnou licenciou** sa rozumie stav, kedy sa v zmluve ustanoví nadobúdateľ, okrem poskytovateľa, ako jediný oprávnený užívateľ poskytnutého práva. Poskytovateľ sa zaviazá, že takúto licenciu počas trvania jednej, neposkytne inému nadobúdateľovi. **Nevýlučná licencia** je opakom, kedy aj po uzavretí licenčnej zmluvy ostáva poskytovateľovi oprávnenie poskytnúť licenciu aj v rovnakom rozsahu inému nadobúdateľovi. Tým by v konečnom dôsledku mohol dôjsť k obmedzeniu výkonu poskytnutého práva nadobúdateľom. Podmienkou pre výkon poskytnutého práva môže byť zápis takejto licencie v príslušnom registri.

1.18.6 Zmluva o uložení veci

Zmluva o uložení veci je podobná ako zmluva o skladovaní. Touto zmluvou sa zaväzuje opatrovateľ, že bude pre uložiteľa dočasne bezplatne opatrovať vec, ktorú má u seba v súvislosti s obchodným stykom s uložiteľom. Predpokladom pre vznik tejto zmluvy je dispozícia predmetom zmluvy na strane opatrovateľa v čase predtým, než má dôjsť k uzavretiu tejto zmluvy. Aj tento zmluvný vzťah bude len akcesorickým, to znamená doplnkovým, resp. vedľajším a bude teda len dopĺňať hlavný obchodno-závazkový vzťah.

Zmluvné strany si môžu veľmi **voľne dohodnúť podmienky** uloženia veci. Okrem podstatných náležitostí zmluvy, ktorými sú vymedzenie veci, ako predmetu opatrovania, záväzok opatrovateľa vec opatrovať, bezodplatnosť a dobu trvania uloženia, je len na zmluvných stranách, ako si s prihliadnutím na konkrétny prípad dohodnú ostatné ustanovenia tejto zmluvy.

Tento akcesorický vzťah musí byť bezodplatný. Nakoľko však zmluvné typy obsiahnuté v Obchodnom zákonníku, sa uzatvárajú za účelom vytvárania zisku, existuje predpoklad, že opatrovateľovi poskytuje uložiteľ odplatu alebo inú majetkovú hodnotu v rámci hlavného zmluvného vzťahu, ktorý majú medzi sebou zmluvné strany uzatvorený. Rovnako z tohto vzťahu musí vyplývať právo opatrovateľa disponovať s vecou, ktorá sa v zmysle zmluvy o uložení stane predmetom zmluvy.

Predmetom opatrovania môže byť len **hnutelná vec** s výnimkou cenných papierov, ktorých osobitná úprava vyplýva zo zákona upravujúceho cenné papiere. Okrem iného sa uloženie cenných papierov neuskutočňuje bezodplatne.

Podstatné náležitosti zmluvy by mali byť jasne vyšpecifikované a vec, resp. predmet, ktorý má byť uložený by mal súvisieť s podnikaním uložiteľa. V prípade, ak ani jedno nie je riadne uvedené v zmluve o uložení veci, platí domnienka, že zmluvné strany uzatvorili práve zmluvu o uložení veci. Aj v prípade, ak zmluvné strany neuzatvoria zmluvu o uložení veci, ale z iného právneho vzťahu povinnosť opatrovať zverenú vec vyplýva jednej zo zmluvných strán, uplatní sa právna úprava o zmluve o uložení veci.

1.18.7 Zmluva o skladovaní

Zmluva o skladovaní je veľmi podobná zmluve o uložení veci. Zmluvou o skladovaní sa skladovateľ zaväzuje prevziať vec, aby ju uložil a opatroval, a ukladateľ sa zaväzuje zaplatiť mu za to odplatu (skladné). Tak ako v predchádzajúcom prípade, ak nie je uvedené, či sa má vec skladovať za odplatu alebo bezplatne, a skladovanie veci je predmetom podnikania skladovateľa, platí že strany uzavreli zmluvu o skladovaní.

Na rozdiel od zmluvy o uložení veci sa v tomto prípade predpokladá **vyšší stupeň a väčšia profesionalita** skladovania zverených vecí. Skladovateľ má pritom vo väčšine prípadov túto činnosť uvedenú ako predmet svojho podnikania, čo znamená, že musí spĺňať osobitné podmienky pre výkon tohto podnikania. Takými prostriedkami sú bezpochyby potrebné *know-how* a technické zabezpečenie pre skladovanie vecí, spočívajúce najmä v existencii právneho titulu k nehnuteľnosti s dostatočne veľkou skladovacou kapacitou.

Ďalším rozdielom, ktorý túto zmluvu odlišuje od zmluvy o uložení veci je najmä skutočnosť, že v tomto prípade nejde o akcesorický vzťah. Ide totiž o samostatný zmluvný vzťah, ktorý spolu uzatvárajú podnikateľské subjekty za účelom uskladnenia a správy veci podľa dohody. Rovnako podstatným rozdielom od zmluvy o uložení veci je fakt, že podľa zmluvy o skladovaní je ukladateľ povinný za skladovanie veci platiť skladovateľovi poplatky.

Skladovať možno veci nielen **individuálne určené**, ale aj veci určené **hromadne**. V takomto prípade je veľmi dôležité zabezpečiť, aby tieto veci boli oddelené od vecí rovnakého druhu, ktoré sú u skladovateľa uložené na základe inej zmluvy o skladovaní. Skladovateľ by mal veci určené na uskladnenie prevziať pri podpise zmluvy. Neskoršie prevzatie vecí určených na skladovanie umožňuje predovšetkým povinnosť skladovateľa vystaviť ukladateľovi potvrdenie o prevzatí veci. Ide o tzv. **skladištný list**. Môže ísť aj o dokument, ktorý bude mať formu cenného papiera, na základe ktorého je ukladateľ oprávnený požadovať od skladovateľa vydanie predmetnej veci. Takýto skladištný list môže byť vystavený na meno alebo na doručiťela. V prípade vystavenia skladištného listu na meno je osoba požadujúca na základe skladištného listu vydanie uskladneného tovaru, povinná preukázať, že je osobou, na ktorej meno bol skladištný list vystavený. V prípade skladištného listu vystaveného na doručiťela je adresát skladištného listu neurčitý, nakoľko na skla-

dištnom liste nie je uvedené meno oprávnenej osoby, v prospech ktorej bol tento vystavený. V takom prípade je oprávneným na vydanie uskladnenej veci ktokoľvek, kto je držiteľom takéhoto skladištného listu a preukáže sa ním u skladovateľa. Rovnako ako v prípade povinnosti skladovateľa vystaviť ukladateľovi potvrdenie o prevzatí veci na uskladnenie, na základe výzvy skladovateľa je ukladateľ povinný vystaviť skladovateľovi potvrdenie o prevzatí veci.

1.18.8 Zmluva o dielo

Podstatou zmluvy o dielo je **záväzok zhotoviteľa vytvoriť objednané dielo**, ktorému zodpovedá záväzok objednávateľa za zhotovené a dodané dielo zaplatiť dohodnutú cenu. Zmluva o dielo je po kúpnej zmluve najvyužívanejším a najrozšírenejším zmluvným typom používaným medzi podnikateľmi. Je často krát veľmi zložité odlíšiť kúpnu zmluvu od zmluvy o dielo. Dielom sa rozumie zhotovenie určitej veci, pokiaľ nespadá pod kúpnu zmluvu, montáž určitej veci, jej údržba, vykonanie dohodnutej opravy alebo úpravy určitej veci alebo hmotne zachytený výsledok inej činnosti. **Dielom** sa rozumie vždy zhotovenie, montáž, údržba, oprava alebo úprava stavby alebo jej časti.

Pre tento zmluvný typ sa nevyžaduje písomná forma a okrem podstatných náležitostí si môžu zmluvné strany upraviť zmluvu o dielo podľa vlastného uváženia, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje niečo iné. Zmluvu je teda možné dohodnúť aj ústne, pokiaľ z takejto dohody vyplýva identifikácia zmluvných strán, predmet zmluvy a dohoda o cene za vykonané dielo nie je pre zmluvné strany rozhodujúcou.

Zhotoviteľ je podľa zmluvy o dielo povinný vyhotoviť objednané dielo na vlastné náklady v dohodnutom čase. Zhotoviteľ má možnosť využiť na zhotovenie diela subdodávateľov. Ak čas zhotovenia diela nie je presne definovaný, zhotoviteľ je povinný vytvoriť dielo v primeranom časovom horizonte s ohľadom na povahu diela.

Zmluva o dielo je okrem iného špecifická **úzkou spoluprácou** objednávateľa so zhotoviteľom, ktorá sa nevyskytuje v prípade žiadneho iného zmluvného typu. Táto úzka spolupráca vyplýva najmä z povahy zmluvy. Objednávateľ častokrát dodáva materiál potrebný pre zhotovenie diela. Určenie množstva dodaného materiálu je rozhodujúcim aspektom pre určenie, či ide o zmluvu o dielo alebo kúpnu zmluvu. Okrem dodávky materiálu spolu objednávateľ so zhotoviteľom komunikujú v otázkach spôsobu zhotovenia diela a to najmä v prípadoch, kedy je objednaným dielom veľmi konkrétny a špecifický výtvor, ktorý autor nezhotovuje pravidelne, ale ide o zákazku presne šitú na mieru objednávateľa. Pri tvorení určitých diel dochádza k úprave predmetu zmluvy, teda diela, počas jeho zhotovovania, kedy objednávateľ upravuje svoje požiadavky.

Vlastnícke právo k zhotovenému dielu prechádza na objednávateľa momentom fyzického odovzdania diela zhotoviteľom objednávateľovi. V prípade, ak zhotoviteľ nedodá objednané dielo včas, má objednávateľ právo odstúpiť od zmlu-

vy a spolu s tým požadovať od zhotoviteľa diela náhradu škody, ktorá mu vznikla nedodaním objednaného tovaru. Rovnako je objednávateľ oprávnený požadovať od zhotoviteľa uhradenie preukázateľných nákladov spojených s obstaraním materiálov dodaných zhotoviteľovi za účelom vytvorenia diela. V opačnom prípade, ak nie je možné vec vrátiť zhotoviteľovi a vlastnícke právo svedčí objednávateľovi, je tento povinný uhradiť zhotoviteľovi hodnotu, o ktorú sa tento obohatil v súvislosti so zhotoveným dielom.

1.18.9 Mandátna zmluva

Princípom sprostredkovateľskej zmluvy je objednanie poskytnutia služieb objednávateľom, aby zaňho sprostredkovateľ dojednal, zabezpečil alebo vybavil určité úkony, ktoré sú predmetom konkrétnej zmluvy.

Mandátna zmluva je základným zmluvným typom v prípade **sprostredkovateľských zmlúv**. Zo samotného pomenovania zmluvy vyplýva, že jedna zmluvná strana udeľuje druhej zmluvnej strane **mandát**, teda oprávnenie, na určité úkony, špecifikované v mandátnej zmluve.

Mandátnou zmluvou sa mandatár zaväzuje, že pre mandanta na jeho účet zariadi za odplatu určitú obchodnú záležitosť uskutočnením úkonov v mene mandanta alebo uskutočnením inej činnosti a mandant sa zaväzuje zaplatiť mu za to odplatu.

Podstatnými náležitosťami mandátnej zmluvy sú identifikácia zmluvných strán, určenie obchodnej záležitosti a spôsob jej zariadenie ako aj dojednanie o odplate. Mandátna zmluva je najčastejšie používaná v prípadoch výkonu funkcie člena štatutárneho alebo dozorného orgánu obchodnej spoločnosti (bez ohľadu na formu tejto obchodnej spoločnosti). S výnimkou základnej úpravy, ktorá vyjadruje podstatné náležitosti mandátnej zmluvy si môžu zmluvné strany zmluvu dohodnúť podľa vlastného uváženia. V súlade so základnými ustanoveniami je však vylúčené, aby si strany dojednali mandátnu zmluvu napríklad bezodplatne.

Predmetom mandátnej zmluvy je dohodnutie záležitosti pre mandanta, ktorá má vzťah k jeho podnikateľskej činnosti. Je možné dvojaké zariadenia dohodnutej obchodnej záležitosti – uskutočnením právnych úkonov v mene mandanta alebo uskutočnením inej činnosti, ktorá nie je právnym úkonom.

1.18.10 Komisionárska zmluva

V poradí druhou obstarávateľskou zmluvou je komisionárska zmluva, ktorou sa **komisionár** zaväzuje, že zariadi vo vlastnom mene pre **komitenta** na jeho účet určitú obchodnú záležitosť, a komitent sa zaväzuje zaplatiť mu za vybavenie tejto záležitosti odplatu. Komitentom bude spravidla podnikateľský subjekt. Tak ako v prípade mandátnej zmluvy ide o obchodno-záväzkový vzťah so vzájomným plnením, kedy sú obdivne zmluvné strany povinné plniť protistrane dohodnutý záväzok. V tomto

prípade na jednej strane figuruje obstaranie veci, na strane druhej ide o zaplatenie za vybavenie takto dojednanej záležitosti.

Nie je ustanovené, že pre platnosť tohto druhu zmluvy sa vyžaduje písomná forma a preto je komisionárska zmluva platná aj v takom prípade, kedy je dojednaná ústne. Okrem toho je nevyhnutnou súčasťou dojednanie odplaty za vybavenie dohodnutej záležitosti.

Komisionárska zmluva má veľa spoločného so zmluvou mandátnou, existujú medzi nimi aj rozdiely. V prípade mandátnej zmluvy vykonáva mandatár úkony v mene a na účet mandanta, zatiaľ čo v prípade komisionárskej zmluvy tieto úkony vykonáva síce na účet komitenta, avšak vo vlastnom mene. Okrem toho je možné dojednať komisionársku zmluvu aj ústne, zatiaľ čo mandátna zmluva by mala byť dojednaná písomne.

1.18.11 Zmluva o kontrolnej činnosti

Zmluva o kontrolnej činnosti je porovnateľným zmluvným typom so zmluvou o dielo. Zmluva o kontrolnej činnosti sa však odlišuje od zmluvy o dielo zásadným rozdielom, ktorý spočíva v tom, že vykonávateľ kontroly je **povinný nechať** a už vôbec nie sa riadiť pokynmi objednávateľa kontroly. Tento princíp zmluvy o kontrolnej činnosti vyplýva z jej podstaty. Zmluvou o kontrolnej činnosti sa totiž vykonávateľ kontroly zaväzuje vykonať nestranné zistenie stavu určitej veci alebo overenie výsledku určitej činnosti a vydať o tom kontrolné osvedčenie a objednávateľ kontroly sa zaväzuje zaplatiť mu za to odplatu.

Pri použití zmluvy o kontrolnej činnosti sa táto uplatňuje v súvislosti s posúdením riadneho, resp. vadného plnenia. Toto posúdenie však nenahrádza prehliadku s odbornou starostlivosťou. Použitie tejto zmluvy sa uplatňuje nielen v obchodno-závazkových vzťahoch súvisiacich s predmetom podnikania podnikateľa, ale aj v iných oblastiach, akými sú napríklad vykonávanie auditov, či správa majetku.

Cieľom kontroly je objektívne zistený stav. **Osvedčenie o kontrole**, ktoré je vykonávateľ kontroly povinný vystaviť objednávateľovi tejto kontroly nie je verejnou listinou, a teda nemá byť prístupné verejnosti. Dôvodom je najmä skutočnosť, že predmetom kontroly môžu byť skutočnosti spadajúce pod obchodné tajomstvo alebo dôverné informácie obchodnej spoločnosti, ktorých vyzradenie verejnosti by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu. Na druhej strane však môže byť osvedčenie o kontrole dôkazným prostriedkom. Pre platnosť zmluvy sa vyžaduje, aby boli určené zmluvné strany, veci ktorých sa má zistený stav týkať a odplata, ktorá však nemusí byť explicitne vyjadrená finančnou čiastkou. Rovnako sa nevyžaduje pre túto zmluvu písomná forma.

1.18.12 Zasielateľská zmluva

Zasielateľská zmluva je ďalším typom sprostredkovateľskej zmluvy. Prostredníctvom tejto zmluvy sa zasielateľ zaväzuje príkazcovi, že mu vo vlastnom mene na

jeho účet obstará prepravu vecí z určitého miesta do určitého iného miesta, a príkazca sa zaväzuje zaplatiť zasielateľovi odplatu. V súlade s tým môže zasielateľ žiadať, aby mu bol daný písomný príkaz na obstaranie prepravy. A to najmä v prípade, ak zmluva nemá písomnú formu.

Vyplyvajú z podstaty a pomenovania tohto zmluvného typu sa bude uplatňovať najmä v podnikateľskej praxi **špedičných spoločností**, ktorých hlavným predmetom podnikania sú zasielateľské služby. Zasielateľská zmluva je osobitným druhom komisionárskej zmluvy.

Podstatnými náležitosťami tohto druhu zmluvy sú určenie zmluvných strán, záväzok zasielateľa obstarat pre príkazcu prepravu vecí, určenie vecí a miesta doručenia a záväzok príkazcu zaplatiť za dojednanú prepravu vecí. Zmluva nemusí mať písomnú formu. Táto zmluva sa v praxi používa v prípade, kedy si podnikateľ objedná prepravu vecí u špeditárskej spoločnosti. Takáto špeditárska spoločnosť však nemá vlastné kapacity na prepravu vecí. Nie preto, že by nemala na to prostriedky, ale jej predmetom činnosti nie je preprava vecí, ale zabezpečenie tejto prepravy. Za týmto účelom má nakontrahovaných viacerých subdodávateľov, ktorých predmetom podnikania je práve preprava vecí. Nepôjde však o veľké kuriérske služby, nakoľko by v takom prípade dochádzalo k porušeniu pomyselného rozdelenia trhu s prepravou a službami s ňou súvisiacimi. Špeditárska spoločnosť bude mať zazmluvnených drobných podnikateľov, ktorý pre ňu, či už výhradne alebo nevýhradne, zabezpečujú takúto prepravu vecí. Preprava sa bude uskutočňovať pod hlavičkou špeditárskej spoločnosti, avšak na účet príkazcu, čo vylučuje dohodnutie bezodplatnej prepravy vecí.

1.18.13 Zmluva o preprave vecí

Zmluva o preprave vecí má veľmi podobný obsah ako zasielateľská zmluva. Rozdielom v tomto prípade je fakt, že pri zmluve o preprave vecí dopravca, ktorého si odosielateľ na prepravu vecí objedná, takúto prepravu aj fyzicky vykoná, bez využitia subdodávateľského vzťahu ako v prípade zasielateľskej zmluvy. Zmluvou o preprave vecí sa dopravca zaväzuje odosielateľovi, že prepraví vec z miesta odoslania do miesta určenia a odosielateľ sa zaväzuje zaplatiť mu odplatu, tzv. prepravné.

Zmluva o preprave vecí sa využíva najčastejšie, keď si podnikateľom objedná u dopravcu jeho služby a ten pri vyzdvihnutí zásielky odovzdá potvrdenie o prevzatí vecí určenej na prepravu spolu s potvrdením zaväzujúcim zasielateľa túto vec doručiť do určeného cieľa. Takéto potvrdenie býva najčastejšie aj samotným dokladom o zaplatení prepravy vecí, ku ktorému dôjde pri vyzdvihnutí vecí u príkazcu. Najtypickejším príkladom dopravcu sú kuriérske služby.

Za účelom úpravy podmienok prepravy jednotlivých druhov tovarov dopravcovia vydávajú tzv. **prepravné poriadky**, v ktorých stanovujú povinnosti a oprávnenie obidvoch zmluvných strán. Tieto podmienky by sme mohli prirovnať k už vyššie uvedeným všeobecným obchodným podmienkam napríklad v prípade úve-

rovej zmluvy. Rovnako ako v ich prípade sa bude dopravca pri uzatváraní zmluvy o preprave vecí odvolávať na tieto prepravné podmienky.

Medzi **základné náležitosti** zmluvy patrí určenie odosielateľa a dopravcu. V rámci tohto obchodno-záväzkového vzťahu vstupuje aj tretia strana, a to príjemca tovaru. Zmluva musí ďalej obsahovať záväzok dopravcu vykonať prepravu vecí z miesta odoslania do miesta určenia a záväzok odosielateľa zaplatiť dopravcovi odplatu. Aj napriek faktu, že zmluva o preprave vecí nemusí obsahovať záväzok vydať zásielku príjemcovi, ani lehotu dodania takejto zásielky či výšku odplaty, tieto dojednania bývajú pravidelnými zložkami zmlúv o preprave vecí. Zákon nevyžaduje pre platnosť zmluvy písomnú formu.

1.18.14 Zmluva o nájme dopravného prostriedku

Zmluva o nájme dopravného prostriedku je **špecifickou zmluvou**, ktorej predmetom je nájom dopravného prostriedku, spravidla auta, ktoré si nájomca zapožičiava od prenajímateľa na určitú dobu so záväzkom uhradenia nájomného za vypožičaný dopravný prostriedok. Vo všeobecnosti tieto zmluvy využívajú najmä požičovne áut, avšak nie je vylúčený ani nájom iného dopravného prostriedku. Zmluvou o nájme dopravného prostriedku sa prenajímateľ zaväzuje prenechať nájomcovi dopravný prostriedok na dočasné užívanie a nájomca sa zaväzuje zaplatiť odplatu, pričom sa vyžaduje písomná forma tejto zmluvy.

Podstatnými náležitosťami zmluvy sú: určenie zmluvných strán, teda prenajímateľa a nájomcu a určenie predmetu zmluvy (nájmu), ktorým bude akýkoľvek dopravný prostriedok. Výška nájomného nie je podstatnou záležitosťou. V prípade automobilov táto vychádza najmä zo situácie na trhu a odvíja sa v závislosti nielen od konkurencie, ale najmä individuálnych požiadaviek klienta. Prenajímateľ je povinný odovzdať nájomcovi dopravný prostriedok spolu s potrebnými dokladmi v čase určenom v zmluve. V prípade, ak čas odovzdania dopravného prostriedku v zmluve dojednaný nie je, odovzdá prenajímateľ dopravný prostriedok nájomcovi bez zbytočného odkladu po uzavretí zmluvy. Dopravný prostriedok musí byť spôsobilý na prevádzku a na užívanie určené v zmluve, inak na užívanie, na ktoré dopravný prostriedok obvykle slúži.

Na druhej strane je nájomca povinný okrem zaplatenia nájomného vrátiť dopravný prostriedok prenajímateľovi v nepoškodenom stave a v čase uvedenom v zmluve inak vzniká prenajímateľovi nárok na náhradu škody, ktorá mu vznikla neskorým vrátením dopravného prostriedku, čo spôsobilo nemožnosť jeho ďalšieho prenájmu inému nájomcovi.

1.18.15 Zmluva o prevádzke dopravného prostriedku

Zmluvou o prevádzke dopravného prostriedku sa zaväzuje poskytovateľ prevádzky dopravného prostriedku (prevádzkovateľ) prepraviť náklad určený objednávateľom prevádzky dopravného prostriedku a na ten účel s dopravným prostriedkom

buď vykonať jednu alebo viac vopred určených ciest, alebo v priebehu dohodnutej doby vykonať cesty podľa určenia objednávateľa a objednávateľ sa zaväzuje zaplatiť odplatu. Rovnako ako v predchádzajúcom prípade zmluva vyžaduje písomnú formu. V zmysle tejto zmluvy preberá prevádzkovateľ dopravného prostriedku na seba záväzok prepraviť tovar určený na prepravu a to v súlade s požiadavkami objednávateľa prevádzky dopravného prostriedku.

Tento zmluvný typ má veľmi blízko nielen k predchádzajúcej zmluve o prenájme dopravného prostriedku ale aj k zmluve o preprave vecí. Zásadným rozdielom je však to, že prevádzkovateľ dopravného prostriedku má na starosti len dopravný prostriedok. To znamená, že jeho povinnosťou je **zabezpečiť spôsobilý dopravný prostriedok** spolu s kvalifikovanou posádkou tohto prostriedku, pohonné hmoty nevyhnutné na prepravu objednaného tovaru ako aj akékoľvek iné záležitosti súvisiace so zabezpečením dopravného prostriedku s cieľom prepravy tovaru. Z toho vyplýva, že prevádzkovateľ zodpovedá za riadnu a komplexnú prevádzku dopravného prostriedku. Nezodpovedá však za prepravovaný tovar. Táto zodpovednosť prislúcha objednávateľovi prepravy. Tak ako aj v predchádzajúcom prípade, aj v prípade zmluvy o prevádzke dopravného prostriedku je možné využiť akýkoľvek druh dopravného prostriedku a nielen automobil.

Zmluva o prevádzke dopravného prostriedku nemusí byť limitovaná len na jednorazovú prepravu tovaru. Zmluvné strany si môžu dohodnúť, že prevádzkovateľ vykoná v určitom časovom období viacero vopred zadefinovaných ciest. Treba mať však na zreteli, že tak ako v prípade zmluvy o preprave vecí, aj zmluva o prevádzke dopravného prostriedku sa vzťahuje len na prepravu vecí a nie na prepravu osôb. **Podstatnými náležitosťami** zmluvy o prevádzke dopravného prostriedku sú: určenie prevádzkovateľa a objednávateľa, určenie dopravného prostriedku, vymedzenie ciest, alebo doby, v ktorej sa majú cesty vykonať a výška odplaty.

1.18.16 Zmluva o sprostredkovaní

Zmluvou o sprostredkovaní sa sprostredkovateľ zaväzuje, že bude vyvíjať činnosť smerujúcu k tomu, aby záujemca mal príležitosť uzavrieť určitú zmluvu s treťou osobou, a záujemca sa zaväzuje zaplatiť sprostredkovateľovi odplatu (**províziu**).

Zmluva o sprostredkovaní je určitou alternatívou k zmluve o obchodnom zastúpení. V zásade je táto zmluva jednorazovým objednaním si služieb sprostredkovateľa. Je veľmi neštandardné, aby bola zmluva o sprostredkovaní dohodnutá na viac ako jednu konkrétnu záležitosť. V prípade, že by k takémuto ale predsa len došlo, nemohla by byť táto činnosť sústavná a nepretržitá, nakoľko v takom prípade by sa jednalo práve o zmluvu o obchodnom zastúpení.

Predmetom vykonávaných činností sprostredkovateľom má byť buď vytvorenie podmienok na základe ktorých by mohla byť záujemcovi ponúknutá určitá zmluva, alebo môže byť predmetom jeho činností konkrétne dojednanie určitej zmluvy s treťou stranou alebo dokonca vykonanie takejto zmluvy. Rozsah oprávne-

ní, resp. povinností sprostredkovateľa bude záležať výlučne od dohody zmluvných strán.

Sprostredkovateľ má nárok na tzv. **províziu**. Tak ako to bolo už vo viacerých predchádzajúcich prípadoch, táto odplata nie je nevyhnutnou obsahovou náležitosťou zmluvy o sprostredkovaní. V prípade ak provízia v zmluve uvedená nie je, určí sa táto podľa zvyklostí bežných v čase dojednania tejto zmluvy a za obdobné služby. Ak by však došlo k explicitnému vyjadreniu bezodplatnosti takejto zmluvy, nemohli by sme hovoriť o zmluve o sprostredkovaní ale o príkaznej zmluve, ktorá však nie je predmetom úpravy Obchodného zákonníka.

Závazok sprostredkovateľa vzniká jednoduchou dohodou zmluvných strán, ktorá nemusí byť formálna. Písomná forma je vyžadovaná len v osobitných prípadoch alebo v prípade, pokiaľ jedna zo zmluvných strán o takúto formu prejaví záujem.

V prípade, ak by mal cieľ sledovaný záujemcom obsahovať obstaranie príležitostí alebo priamo viacerých zmlúv, bude takáto zmluva o sprostredkovaní považovaná za viacero zmlúv o sprostredkovaní, pričom boli spísané do jedného dokumentu.

1.18.17 Zmluva o obchodnom zastúpení

Zmluva o obchodnom zastúpení má podobný obsah so zmluvou o sprostredkovaní. **Obchodný zástupca** sa touto zmluvou zaväzuje vyvíjať činnosť smerujúcu k uzatvoreniu určitého druhu zmlúv alebo dojednávať a uzatvárať obchody v mene zastúpeného a na jeho účet. Zastúpený sa zaväzuje zaplatiť obchodnému zástupcovi províziu. Pre túto zmluvu zákon predpisuje písomnú formu.

Za obchodného zástupcu sa nepovažuje člen štatutárneho orgánu alebo samotný štatutárny orgán. Pre tieto funkcie sa použije mandátna zmluva. Ďalej obchodným zástupcom nie je spoločník alebo člen družstva, likvidátor alebo správca konkurznej podstaty (ani žiadny iný správca).

Podmienky platné pre zmluvu o sprostredkovaní sa primerane (teda tam, kde nie je uvedené inak) uplatňujú aj na zmluvu o obchodnom zastúpení. To znamená, že rovnako ako v zmluve o sprostredkovaní bude **rozsah oprávnenia obchodného zástupcu** dojednaný priamo v zmluve. Taktiež rovnako musí ísť o odplatnú zmluvu. Rozdielom je trvácnosť splnomocnenia v tomto type zmluvy na rozdiel od zmluvy o sprostredkovaní.

V zmysle medzinárodnej právnej úpravy (OECD, UNCITRAL) ako aj v zmysle úpravy Európskej únie v oblasti obchodných zástupcov platia určité štandardy a zavedené postupy, ktoré ovplyvňujú obsah takýchto zmlúv. Okrem toho je stanovený minimálny štandard právnej úpravy a to z dôvodu ochrany obchodných zástupcov.

Obchodným zástupcom je podnikateľ, dlhodobá a nepretržite vykonávajúca sprostredkovateľskú činnosť pre iné osoby a to predajom a nákupom tovaru alebo priamym uzatváraním takýchto obchodov v mene a na účet zastúpeného.

V tom je ďalší rozdiel od zmluvy o sprostredkovaní. Zatiaľ čo v prípade tej zmluvy môže sprostredkovateľ vykonávať len faktické úkony nezaväzujúce zastúpeného, obchodný zástupca, pokiaľ tak výslovne ustanovuje jeho mandát, môže v mene zastúpeného priamo dojednávať a uzatvárať obchodný, čím zastúpeného zaväzuje.

Významnú úlohu zohrávajú tzv. **konkurenčné doložky** v takýchto zmluvách. V rámci takýchto konkurenčných doložiek si zmluvné strany môžu dohodnúť, že obchodný zástupca po ukončení zmluvy nebude môcť po určitú dobu vykonávať na území Slovenskej republiky činnosť, ktorá by bola zhodná s predmetom činnosti jeho ako obchodného zástupcu.

Zmluva o obchodnom zastúpení ako zmluvný typ podlieha nezvyčajne výraznej právnej regulácii a teda si zmluvné strany nemôžu dohodnúť takúto zmluvu úplne podľa svojho uváženia a dohody.

Obchodné zastúpenie ako sústavná činnosť zástupcu je jednou z mála foriem podnikania zahraničných osôb na Slovensku, kedy nemusia zriaďovať právnickú osobu (ďalším takýmto druhom je zriadenie organizačnej zložky podniku zahraničného podnikateľa).

1.18.18 Zmluva o tichom spoločenstve

Podľa slovenskej právnej úpravy poznáme okrem klasického inštitútu spoločníka v obchodnej spoločnosti, ktorý prostredníctvom vlastníctva obchodného podielu je *de facto* a aj *de iure* vlastníkom alebo spoluvlastníkom danej obchodnej spoločnosti aj **inštitút tzv. tichého spoločníka**. Postavenie tichého spoločníka nezodpovedá typickému postaveniu spoločníka obchodnej spoločnosti, ktorý je riadne zapísaný v príslušnom obchodnom registri a podieľa sa na riadení obchodnej spoločnosti. Tichý spoločník je akási šedá eminencia v pozadí obchodnej spoločnosti, ktorého účasť na základnom imaní **sa nezapisuje** do obchodného registra a jedinú činnosť, ktorú takýto tichý spoločník vykonáva v súvislosti s obchodnou spoločnosťou je vklad do imania ako príspevok na podnikanie konkrétneho podnikateľa. Právom zodpovedajúcim tomuto jeho vkladu je následný **podiel na zisku** zodpovedajúci výške jeho vkladu. Tichý spoločník má v podstate postavenie veriteľa ku svojmu vkladu avšak s tým rozdielom, že mu neprislúcha požadovať od obchodnej spoločnosti vrátenie svojho vkladu pred ukončením zmluvy o tichom spoločenstve. Zmluva vyžaduje písomnú formu.

V súvislosti so zmluvou nevzniká nový právny subjekt, ale len akýsi podporný vzťah k spoločnosti. Zmluva nemá povahu zakladateľského dokumentu spoločnosti, ide o autonómny a osobitný druh zmluvy. Podnikateľ má pritom právo uzavrieť toľko zmlúv o tichom spoločenstve, koľko sám uzná za vhodné. V takom prípade však musí rátať s dôsledkami v podobe proporcionálnejšieho rozdeľovania zisku medzi jednotlivých aj tichých, nielen regulárnych, spoločníkov. V prípade, ak je **tichých spoločníkov viacero**, medzi týmito nevzniká žiadny osobitný obchodno-záväzkový vzťah. Často krát o sebe takýto tichí spoločníci ani nevedia. Tichým

spoločníkom môže byť v zásade ktokoľvek. Aj právnická aj fyzická osoba a to bez ohľadu na to, či ide o podnikateľa alebo nie.

Podstatnými náležitosťami zmluvy o tichom spoločenstve, bez ktorých nebude možné takúto zmluvu považovať za zmluvu o tichom spoločenstve, sú druh a rozsah vkladu tichého spoločníka spolu s vyjadrením jeho podielu na zisku. Tento podiel môže byť vyjadrený, tak ako v prípade bežných spoločníkov, akýmkoľvek spôsobom.

Zmluva o tichom spoločenstve zo svojej podstaty musí ísť nad rámec zákonného minima, ktoré kogentne ustanovuje len práva vyplývajúce z tichého spoločenstva tichému spoločníkovi. Zmluvné strany si v prípade tejto zmluvy dopodrobna upravia práva a povinnosti ako aj vzájomné vzťahy. Význam to má najmä pre tichého spoločníka, ktorého práve okrem tejto zmluvy **nespája so spoločnosťou žiadny iný vzťah**, čo by bez podrobnej úpravy fungovania tohto vzťahu v zmluve oslabovalo jeho pozíciu.

1.18.19 Zmluva o otvorení akreditívu

Zmluva o otvorení akreditívu je prvou v poradí z tzv. bankových zmlúv.

Akreditív je platobný a zároveň zabezpečovací inštitút používaný prostredníctvom banky najmä, avšak nielen, v medzinárodnom obchodnom styku. Zmluvou o otvorení akreditívu, sa banka zaväzuje príkazcovi oprávnenému po splnení predpísaných požiadaviek poskytnúť v určitej dobe stanovené plnenie na účet príkazcu. Príkazca je samozrejme následne povinný toto plnenie banke kompenzovať. Tento inštitút by bolo najskôr možné prirovať k notárskej úschove, častokrát využívané v občianskoprávných vzťahoch s tým rozdielom, že príkazca v prípade akreditívu neskladá peniaze vopred do úschovy banke, ale práve naopak, až po ich vyplatení bankou príkazca dorovnáva poskytnutú sumu.

Zmluva o otvorení akreditívu je síce samostatným zmluvným typom, ale nakoľko sa využíva ako zabezpečovací inštitút, predpokladá sa existencia iného obchodnoprávneho vzťahu medzi príkazcom a oprávneným. Tento predpoklad vyplýva aj zo samotného charakteru ustanovení tejto zmluvy.

Využitie banky pri realizácii platby je významným signálom pre jedného aj druhého zmluvného partnera, nakoľko banka neslúži len ako akýsi organizačno-technický prostriedok na zabezpečenie transakcie. Je aj určitým **prvkom stability** a dôveryhodnosti konkrétnej operácie.

V praxi to vyzerá asi tak, že dve zmluvné strany sa dohodnú na uzatvorení zmluvy o dielo s dobou vyhotovenia štyri mesiace podľa presných inštrukcií objednávateľa za dohodnutú odmenu. Objednávateľ však namiesto priamej platby preferuje platbu akreditívom. V banke podpíše zmluvu o otvorení akreditívu, v ktorej určí oprávneného výrobcu diela a sumu akreditívu stanoví na sumu dohodnutú v zmluve o dielo. Podmienkou, ktorú musí zhotoviteľ v lehote štyroch mesiacov splniť (tak ako bola dohodnutá v zmluve o dielo) je predloženie hotového diela v ban-

ke k nahliadnutiu a k prevzatiu objednávateľom. Pokiaľ zhotoviteľ tú podmienku splní v stanovenej lehote, banka uvoľní určenú peňažnú sumu v prospech zhotoviteľa. Následne je objednávateľ diela a zároveň zmluvná strana zmluvy o otvorení akreditívu, povinný poskytnúť peňažné plnenie vo výške, aká zodpovedá plneniu poskytnutému zhotoviteľovi diela bankou.

1.18.20 Zmluva o inkase

V prípade tejto zmluvy ide o osobitný druh mandátnej zmluvy, v rámci ktorej sa banka zaväzuje, že pre príkazcu obstará od dlžníka **inkasné plnenie**, či pôjde o peňažné alebo akékoľvek iné, dohodnuté v zmluve o inkase uzatvorenej s príkazcom. Banka nie je povinná vyžiadať inkasné plnenie sama ale môže na tento úkon využiť služby inej banky, v prípade ak to príkazca požaduje. V takomto prípade však ide realizácia inkasného plnenia ako aj prípadná zodpovednosť za škodu na účet príkazcu.

Banka v prípade zmluvy o inkase nezodpovedá za samotný výsledok inkasného plnenia, nakoľko nie je v jej možnostiach, aby donútila dlžníka k plneniu. Pri realizácii inkasnej žiadosti však banka musí postupovať s odbornou starostlivosťou. V prípade odmietnutia plnenia zo strany dlžníka o tom banka musí podať správu príkazcovi bez zbytočného odkladu. Zákon aj pre tento zmluvný typ predpisuje písomnú formu.

1.18.21 Zmluva o bankovom uložení vecí

Podstatou zmluvy o bankovom uložení vecí je prevzatie určitých vecí s výnimkou cenných papierov od uložiteľa do úschovy aby ich spravovala. Ako protiplnenie sa uložiteľ zaväzuje za uschovanie a správu vecí banke platiť poplatok. **Podstatným náležitosťami** tejto zmluvy sú: určenie predmetu uloženia, povinnosť banky vec uložiť a spravovať a záväzok uložiteľa zaplatiť odplatu.

Do úschovy a správy môže banka prevziať akúkoľvek hnuiteľnú vec. Je však potrebné rozlišovať od zmluvy o bankovom uložení vecí správu bezpečnostných schránok. Explicitne to vyplýva z ustanovení Obchodného zákonníka, podľa ktorých má banka povinnosť prijať primerané a potrebné opatrenia s ohľadom na povahu prevzatých vecí. V súvislosti s bezpečnostnými schránkami je potrebné uviesť, že nad ich obsahom banka nenesie zodpovednosť, zatiaľ čo pri uložení vecí áno.

Za účelom uloženia a správy hnuiteľných vecí s cieľom ich ochrany pred zničením alebo stratou banka postupuje s odbornou starostlivosťou. Odplata za uloženie a správu vecí by mala byť v zmluve dojednaná. Ak však takéto ustanovenie chýba, je banka oprávnená požadovať obvyklú hodnotu peňažného plnenia poskytovanú za takúto službu v čase uzatvorenia zmluvy.

Uložiteľ musí banke vystaviť splnomocnenie na výkon práv a povinností v súvislosti s uloženými vecami. Rovnako je povinný uhradiť preukázateľné vynaložené výdavky banky vzniknuté pri výkone práv úschovy a správy vecí.

1.18.22 Zmluva o bežnom účte

Zmluva o bežnom účte je najtypickejším bankovým produktom využívaným nielen v obchodnoprávných vzťahoch ale rovnako aj v občianskoprávných vzťahoch, kedy si v banke otvárajú účty jednak fyzické aj právnické osoby. Zmluvou o bežnom účte sa zaväzuje banka zriadiť od určitej doby na určitú menu bežný účet pre jeho majiteľa. Na uzavretie zmluvy sa vyžaduje písomná forma.

Tento typ zmluvy je v každej banke štandardizovaným zmluvným typom a uzatvára sa v podobe formuláru s výrazným využitím všeobecných obchodných podmienok. Zmluva obsahuje množstvo ustanovení, ktoré sú odchylné od ustanovení zákona. Toto je možné najmä z dôvodu **volnosti dojednávania takýchto zmlúv**.

Základnou povinnosťou banky je na základe zmluvy zriadiť majiteľovi požadovaný bežný účet a vykonávať na ňom majiteľom prikazované operácie, najmä prijímanie a odosielanie platieb. V súčasnosti sa stáva primárnym komunikačným kanálom majiteľov účtov s bankou tzv. *internet banking*, kedy majiteľ z pohodlia svojho domu alebo kancelárie môže vykonávať takmer všetky operácie súvisiace s bankovým účtom, s výnimkou hotovostných operácií.

V prípade, ak účet zriadi viacero osôb, každá z nich má vo vzťahu s bankou postavenie majiteľa účtu. Z tohto štatútu vyplýva najmä dispozičné právo k účtu, teda právo nakladať s finančnými prostriedkami, ktoré sa na účte nachádzajú až do výšky obmedzenia, pokiaľ nejaké bolo stanovené v zmluve o bežnom účte.

Hlavnou a v podstate jedinou, avšak o to významnejšou povinnosťou majiteľa účtu v tomto vzťahu je dodržiavanie všeobecných obchodných podmienok banky, ku ktorému sa zaviazal podpisom zmluvy.

1.18.23 Zmluva o vkladovom účte

V prípade vkladového účtu môžeme hovoriť o tzv. účte peňažného investovania, čo je v spoločnosti veľmi rozšíreným pojmom, najmä v spojitosti s tzv. termínovaným účtom. Zmluvou o vkladovom účte sa zaväzuje banka zriadiť tento účet pre jeho majiteľa v určitej mene a platiť z peňažných prostriedkov na účte úroky a majiteľ účtu sa zaväzuje vložiť na účet peňažné prostriedky a prenechať ich využitie banke. Ak nie je mena v zmluve určená, platí, že sa účet zriaďuje v eurách, pričom na uzavretie zmluvy sa vyžaduje písomná forma.

Rozdiel medzi bežným účtom a vkladovým účtom spočíva najmä v **dispozícii s účtom** v súvislosti s vykonávaním platobných operácií. V prípade vkladového účtu totiž banka nie je povinná realizovať takéto operácie len v prípade, kedy dochádza zo strany majiteľa účtu k výberu úrokov alebo časti vkladu či celého vkladu a to až na konci doby, na ktorú bol účet zriadený.

V rámci zmluvy o vkladovom účte totiž banka prijme určitú finančnú hodnotu na presne **stanovenú dobu**. Počas tohto obdobia má banka oprávnenie disponovať s celým objemom finančných prostriedkov. Za toto oprávnenie prislúcha vkladateľovi úrok, ktorý je presne vymedzený v zmluve. Úrokové sadzby sú predmetom

všeobecných obchodných podmienok, ktoré podliehajú zmenám ako odozva na pohyby na finančných trhoch. Preto sa často stáva, že podnikateľ vloží na takýto vkladový účet peniaze s vidinou určite presne vypočítaného úrokového zhodnotenia po stanovenej dobe. Po určitom čase však dôjde k tomu, že banka upraví úrokové sadzby a podnikateľ zrazu z 3 % – ného úroku klesol na 0,25 %. V tejto súvislosti však nie je možné argumentovať nezákonným obohatením ani podvodom, nakoľko v takomto prípade dôjde ku zmene všeobecných obchodných podmienok, na ktoré má banka aj na základe podpísanej zmluvy právo.

Podstatnými náležitostami zmluvy sú: záväzok banky zriadiť účet v určitej mene, záväzok banky platiť úroky, záväzok majiteľa účtu vložiť na účet peňažné prostriedky, záväzok majiteľa účtu ponechať vložené prostriedky banke na využitie.

1.18.24 Cestovný šek

Cestovný šek je cenný papier, platobný prostriedok, využívaný najmä pri cestách do zahraničia, oprávňujúci osobu v ňom uvedenú na prijatie tiež v ňom určenej sumy pri predložení na výplatu. V zásade platí, že cestovné šeky majú časovo neobmedzenú platnosť, pričom banky majú tendenciu nepoužité cestovné šeky od ich majiteľov vykupovať naspäť.

Platí pravidlo, že nielen banka môže vystaviť cestovný šek. Cestovný šek je možné vystaviť buď na meno alebo na doručiteľa.

Šek tak ako zmenka vlastná a zmenka cudzia, môže byť vystavený na dva rôzne spôsoby plnenia zo šeku. V prvom prípade ide o preplatenie šeku vystaviteľom. V druhom prípade ide o zabezpečenie preplatenia šeku tretou osobou. Šek môže byť vyplatený len osobe, ktorá sa preukáže oprávnením (v prípade šeku na meno identifikačným dokladom, v prípade šeku na doručiteľa samotným šekom) a na šek uvedie kontrolný podpis.

Cestovný šek musí obsahovať: označenie, že ide o cestovný šek, príkaz alebo sľub vyplatiť určitú sumu oprávnenej osobe, meno vystaviteľa, jeho podpis alebo dostatočnú náhradu podpisu.

1.18.25 Sľub odškodnenia

Sľubom odškodnenia, inak nazývaným aj indemnizačné vyhlásenie (z anglického *indemnification clause*) sa využíva najmä v prípade, keď sa nechá podnikateľ pri výkone určitých ako aj všeobecných úkonov **zastupovať splnomocneným zástupcom**. Veľmi často môžeme vidieť takéto indemnizačné vyhlásenie v plnomocenstvách udelených zahraničnými podnikateľmi slovenským advokátskym kanceláriám.

Podstatou sľubu je nahradenie, resp. odškodnenie osoby konajúcej za sľubujúceho v prípade škody, ktorá vznikne z konania, o ktoré ho sľubujúci požiadal a na

účel ktorého vystavil sľubujúci splnomocnenie alebo obdobné oprávnenie. Indemnizačné vyhlásenie musí mať obligatórne písomnú formu, inak je takéto vyhlásenie neplatné. Z tohto dôvodu sa najčastejšie zavádza, resp. začleňuje do plnomocnenstiev. Nie je však vylúčené, aby tento sľub bol obsiahnutý samostatný dokument.

Princípom takéto sľubu a jeho následného vynútenia od oprávneného je vykonávanie činností, na ktoré sľubujúci svojho zástupcu požiadal. V prípade vzniku škody nevzniká zodpovednosť za škodu na strane zastupujúceho, nakoľko svojim konaním len sledoval požadované úkony.

Sľub odškodnenia má najčastejšie približne nasledovnú formuláciu:

„Spoločnosť sa týmto zaväzuje, že splnomocnenca odškodní a zbaví zodpovednosti vo vzťahu k akýmkoľvek záväzkom, nárokom, požiadavkám, výdavkom, stratám a akýmkoľvek dôvodmi na žalobu, priamymi, nepriamymi alebo následnými, a vrátane nárokov, ktoré vzniknú v súvislosti s právnymi úkonmi vykonanými podľa tohto plnomocnenstva s alebo v súvislosti s touto plnou mocou.“

1.19 Osobitné ustanovenia pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode

Aby sme mohli označiť obchodno-záväzkový vzťah za vzťah v medzinárodnom obchode, musí spĺňať nasledovné podmienky: aspoň jeden z účastníkov zmluvného vzťahu má sídlo alebo miesto podnikania na území odlišného štátu ako ostatní účastníci zmluvy a daný vzťah sa riadi slovenským právom.

V medzinárodnom obchode v zásade platí, že zmluvné strany sa okrem dohody na texte zmluvy dohodnú aj na **právnom režime** dohodnutej zmluvy. Takéto ustanovenia budú najmä obsahovať ustanovenia o rozhodnom práve ako aj o riešení prípadných sporoch.

V súlade s voľbou rozhodného práva je dôležité poznamenať, že strany budú presadzovať to rozhodné právo, ktoré im je najbližšie, nakoľko v takom prípade majú veľkú manévrovaciu možnosť v prípade, ak by došlo k nech už akýmkoľvek nezhoďám.

Za účelom riešenia práve takýchto sporových udalostí si zmluvné strany zvyknú v zmluve zakotviť ustanovenie o riešení sporov vyplývajúcich z predmetnej zmluvy. Najčastejším a najrozšírenejším inštitútom určeným pre riešenie takýchto sporov je **arbitrážny súd**. Pre takúto voľbu existuje viacero dôvodov, no najvýznamnejšou je časová a finančná efektívnosť arbitrážneho súdu v porovnaní so všeobecným súdom.

Na zmluvné strany zmluvy v medzinárodnom obchode sa budú aplikovať jednak normy medzinárodného práva, ako aj vnútroštátne právne normy. V slovenskom právnom systéme je zákonom vytvoreným na tento účel stále platný zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom.

2

2 Občianske právo

2.1 Účastníci občianskoprávných vzťahov

2.1.1 Fyzické osoby

Slovenská právna úprava definuje ako účastníkov občianskoprávných vzťahov fyzické a právnické osoby. Fyzická osoba sa dá voľne označiť ako prirodzená osoba, čiže v zásade pôjde o každého a akéhokoľvek človeka, nielen o občanov Slovenskej republiky. Rovnako sa pri tejto definícii nerozlišuje medzi občanmi, cudzincami či prisťahovalcami. Vymedzenie a určenie fyzickej osoby nemá vplyv len na občianskoprávne vzťahy ale na vzťahy naprieč celým právnym spektrom. Zásadný význam má najmä v oblasti obchodného práva, upraveného Obchodným zákonníkom, a to najmä v otázkach definície pojmu podnikanie a podnikateľ. Tejto problematike bola venovaná kapitola 1.

Občiansky zákonník nerozlišuje medzi fyzickou osobou – všeobecne a fyzickou osobou – podnikateľom. Rozdiel medzi Občianskym a Obchodným zákonníkom, spočívajúci najmä v prístupe k pojmu fyzická osoba, má zásadný význam najmä pri posudzovaní charakteru zmluvných vzťahov, do ktorých bude fyzická osoba vstupovať len ako fyzická osoba alebo ako podnikateľ. Účasť na občianskoprávných vzťahoch je v prípade fyzických osôb podmienená splnením **dvoch základných predpokladov.**

Prvým z nich je **spôsobilosť na práva a povinnosti.** Ide o tzv. právnu subjektivitu. Takúto spôsobilosť, teda oprávnenie mať alebo disponovať právami a povinnosťami, nadobúda človek narodením. Spôsobilosť na práva a povinnosti trvá od narodenia, počas celého trvania života človeka a zaniká smrťou.

Druhým predpokladom pre to, aby mohla byť fyzická osoba účastníkom občianskoprávneho vzťahu je **spôsobilosť na právne úkony,** ktorá predstavuje najmä oprávnenie fyzickej osoby brať na seba záväzky, uzatvárať zmluvy, robiť obchody či podnikáť. Na druhej strane ju ale robí aj zodpovednú v prípade protiprávneho konania, takže v prípade spáchania akéhokoľvek trestného činu môže byť trestnoprávne zodpovedná aj stíhaná. Deliktuálna, teda **trestnoprávna zodpovednosť,** sa na rozdiel od zodpovednosti na právne a protiprávne úkony do-

sahuje dovŕšením 14. roku veku života človeka, s výnimkou sexuálnych zločinov, pri ktorých nadobúda jedinec trestnoprávnu zodpovednosť dovŕšením 15. roku veku života. Pre úplnosť dodávame, že v prípade maloletej osoby, teda osoby, ktorá doposiaľ nedosiahla 14 rokov, neexistuje trestnoprávna zodpovednosť, čo znamená, že maloletí nemôžu byť stíhaní, ani odsúdení za akýkoľvek spáchaný trestný čin.

Úplná spôsobilosť na právne úkony sa nadobúda dovŕšením plnoletosti. Plnoletosť sa podľa slovenského práva nadobúda dosiahnutím osemnásteho (18.) roku veku života jedinca. Z tejto zásady existuje výnimka. Plnoletosť je možné dosiahnuť uzatvorením manželstva nepľnoletým. Takéto nadobudnutie plnoletosti však okrem iného podlieha dvom základným podmienkam. Ide o vek, ktorý musí byť v čase uzatvorenia takéhoto manželstva minimálne šestnásť (16) rokov a s takýmto manželstvom musí súhlasiť súd. V prípade, ak súd odobrí manželstvo medzi nepľnoletými, okamihom uzatvorenia manželstva takíto nepľnoletí nadobúdajú spôsobilosť na právne a protiprávne úkony. Takto nadobudnutá plnoletosť a súčasne s ňou aj spôsobilosť na právne úkony nebude zrušená, ak by ešte pred dosiahnutím osemnásteho (18.) roku veku života manželov došlo k zrušeniu manželstva rozvodom.

Táto spôsobilosť, na rozdiel od právnej subjektivity, nie je závislá od fyzického narodenia, ale od dosiahnutia určitého veku. Rovnako, tak ako vyplýva z jej samotnej podstaty, je možné ju jednak obmedziť a rovnako jej fyzickú osobu pozbaviť. Dôvodom pre takýto postup je najmä ochrana práv a záujmov blízkych osôb. K **obmedzeniu či pozbaveniu** spôsobilosti na právne a protiprávne úkony dochádza najmä v prípadoch, kedy je zdravotný stav fyzickej osoby poškodený tak, že existuje dôvod predpokladať vznik ujmy alebo škody, nech už akéhokoľvek rozsahu, v prípade, ak by osoba mohla naďalej vykonávať či už právne alebo protiprávne úkony. Nejde však o fyzický defekt zdravia osoby. Dôvodom býva jednoznačne psychická porucha. V prípade takýchto závažných psychických defektov je možné predpokladať, že fyzická osoba by svojim konaním mohla spraviť úkon, ktorý by mal ďalekosiahle dôsledky na príbuzných či blízke osoby, nakoľko by ich mohol ochudobniť na ich právach či oprávneniach.

Je potrebné rozlišovať **obmedzenie a pozbavenie** fyzickej osoby spôsobilosti na právne úkony.

V prípade **obmedzenia** nie je nevyhnutnou podmienkou psychická porucha. Ak by aj šlo o psychickú poruchu vo forme choroby, pôjde najmä o krátkodobý, resp. nie trvalý a nezvratiteľný defekt. Okrem toho je možné obmedziť spôsobilosť na právne úkony v prípade, ak fyzická osoba v nadmernom množstve požíva alkoholické alebo iné omamné látky, na ktorých si vypestovala závislosť a ktoré spôsobujú zmenu v jej vnímaní reality. Nakoľko neexistuje právna definícia pojmu „nadmerné užívanie“, je potrebné toto skúmať v súvislosti s konkrétnym prípadom,

jeho okolnosťami a dosahom takéhoto nadmerného užívania na konkrétnu fyzickú osobu.

V prípade **pozbavenia** spôsobilosti fyzickej osoby na právne a protiprávne úkony je rozhodujúca najmä trvácnosť a neodvratiteľnosť poškodenia psychického zdravia fyzickej osoby.

Obmedzenie alebo pozbavenie spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony **vykoná súd** svojim rozhodnutím na základe návrhu osoby, ktorá si myslí, že takýto postup bude z objektívneho hľadiska najvhodnejší pre konkrétnu fyzickú osobu ako aj pre jej okolie. V prípade obmedzenia spôsobilosti na právne a protiprávne úkony musí súd vo svojom rozhodnutí jasne špecifikovať rozsah obmedzenia tejto spôsobilosti. V prípade, ak by fyzická osoba, ktorej bola obmedzená spôsobilosť na právne a protiprávne úkony, spravila úkon, na ktorý nemá oprávnenie, nebol by tento automaticky považovaný za protiprávny. Nakoľko v prípade obmedzenia spôsobilosti nejde o trvalý stav, posudzoval by sa najmä aspekt, či nešlo o tzv. svetlú chvíľku tejto fyzickej osoby, kedy dokáže rozoznávať svoje konanie ako aj jeho následky.

V záujme predchádzania takýmto situáciám súd svojim rozhodnutím o obmedzení spôsobilosti na právne a protiprávne úkony určí tejto fyzickej osobe tzv. **opatrovníka**, ktorý bude oprávnený robiť úkony v rozsahu, v akom ho má daná fyzická osoba obmedzené. Opatrovníkom môže byť ktokoľvek, spravidla sa za opatrovníkov určujú najbližší rodinní príslušníci alebo spriaznené a blízke osoby jedinca. Osoba, ktorá bola pozbavená súdom spôsobilosti na právne a protiprávne úkony, nemá oprávnenie robiť žiadne úkony, ktoré majú charakter právneho úkonu.

2.1.2 Právnické osoby

Okrem fyzických osôb priznáva Občiansky zákonník právo byť subjektom občianskoprávných sporov aj právnickým osobám. Pojem právnická osoba je možné charakterizovať ako akési umelo vytvorené spoločenské zoskupenia osôb či majetku, vytvárané najmä za účelom tvorby zisku. Občiansky zákonník však tento pojem okrem príkladného výpočtu typov právnických osôb inak nevymedzuje. Právnickými osobami sú:

a) združenia fyzických alebo právnických osôb

Takéto združenie býva najčastejšie označované za korporáciu. Rozlišujeme korporácie súkromnoprávne a verejnoprávne. Ide najmä o obchodné spoločnosti (aj v prípade jednoosobových), politické strany či občianske združenia. Medzi obchodné spoločnosti zaraďujeme najmä tie definované v Obchodnom zákonníku. Konkrétne ide o verejnú obchodnú spoločnosť, komanditnú spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť a družstvo.

b) účelové združenia majetku

Ide najmä o nadácie a fondy, ktoré sú tvorené najmä na základe združenia majetku, aj napriek tomu, že majú osobnostný základ. Vyplýva to najmä z ich orga-

nizačného a personálneho zabezpečenia osobami, ktoré sa starajú o chod takýchto právnických osôb. Aj keby bol majetok združený, avšak nemal by ho kto spravovať a starať sa oň, nemohli by fungovať. Preto sú postavené na majetku, ale základ je rovnako osobnostný. Okrem právnických osôb súkromnoprávneho charakteru zaraďujeme do tejto skupiny aj štátne fondy, ktoré sú vytvárané osobitnými zákonmi a slúžia najmä na financovanie záležitostí vo verejnom záujme.

c) jednotky územnej samosprávy

Jednotky územnej samosprávy sú tzv. verejnoprávnymi korporáciami v súlade s osobitnými zákonmi o obecnom zriadení a o samospráve vyšších územných celkov. Jednotkami územnej samosprávy sú podľa platnej právnej úpravy obce a vyššie územné celky. Od týchto jednotiek s právnou subjektivitou je potrebné odlišovať orgány samosprávy, ktoré právnou subjektivitu nemajú. Ide najmä o miestne úrady, mestské zastupiteľstvá či starostov.

d) iné subjekty, ktorým takéto postavenie priznávajú slovenské zákony

Takýmito právnickými osobami, ktorým osobitné zákony priznávajú toto postavenie sú napríklad príspevkové alebo rozpočtové organizácie. Vo väčšine prípadov sú zriaďované takéto právnické osoby práve týmito osobitnými zákonmi, ktoré ustanovujú všetky podstatnú ale aj podrobnú úpravu takýchto orgánov. Ide napríklad o Slovenský rozhlas, Slovenskú akadémiu vied a iné. Okrem explicitného priznania postavenia právnickej osoby môže zákon aj nepriamo, teda implicitne, označiť subjekt za právnickú osobu a to priznaním jej takých vlastností a charakteristík, ktoré sú príznačné len pre právnické osoby.

Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že **právnická osoba je každá osoba, ktorá nie je fyzickou osobou**. Zákon priznáva právnickým osobám právnou subjektivitu a to aj napriek skutočnosti, že ich vznik a existencia sú odvodené najmä od prejavov vôle fyzických, či iných právnických osôb. Okrem právnej subjektivity je právnickým osobám priznaná aj spôsobilosť na právne úkony. V ich prípade ide najmä o nadobúdanie práva a povinnosti vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť.

Náležitosťami existencie právnickej osoby sú podobne ako v prípade úpravy podľa Obchodného zákonníka: názov (t.j. obchodné meno), sídlo, predmet činnosti a štatutárny orgán. Právnická osoba má teda v prípade akýchkoľvek vlastných dokumentov, či komunikácie s tretími stranami uvádzať tieto náležitosti. Okrem týchto povinných formálnych náležitostí, sú s existenciou právnickej osoby spájané ešte dva veľmi podstatné pojmy. Prvým z nich je právnou subjektivita, teda skutočnosť, že právnická osoba bola riadne vytvorená a ako taká existuje. Druhým pojmom je právnou spôsobilosť, ktorá predstavuje schopnosť právnickej osoby vstupovať do zmlúv a iných záväzkových vzťahov.

a) Právna subjektivita podľa Občianskeho zákonníka, je odlišná od právnej subjektivity osôb, ktoré tvoria právnickú osobu. Právnou subjektivitou rozumieme predovšetkým oprávnenie právnickej osoby mať práva a povinnosti. Toto

oprávnenie je podmienené jej vznikom, nakoľko v prípade, ak právnická osoba neexistuje, nemôže mať ani žiadne práva ale ani povinnosti. Pre vznik právnickej osoby sa vyžaduje, okrem iného, zápis do príslušného registra právnických osôb (či už ide o obchodný register alebo register občianskych združení).

Právnická osoba môže mať **majetkový alebo personálny základ**. V súlade s právnou teóriou ide o základné delenie právnických osôb na združenia osôb alebo združenia majetku. **V prípade združení osôb** hovoríme najmä o obchodných spoločnostiach (akými sú napríklad spoločnosť s ručením obmedzeným či akciová spoločnosť), o politických stranách či náboženských spolkoch. Je potrebné si uvedomiť, že právnická osoba je samostatný subjekt práv a povinností a jej existencia je rozdielna od existencie (teda právnej subjektivity) osôb, ktoré túto právnickú osobu vytvárajú. V prípade právnických **osôb s majetkovým základom** hovoríme o tzv. účelových združeniach majetku. Ide najmä o fondy (či už štátne alebo neštátne) a nadácie.

V súvislosti s vyššie uvedeným právnické osoby nemôžu disponovať právami, resp. nemajú nárok na práva, ktoré majú výlučne osobnostný charakter. Takéto práva sú určené len pre fyzické osoby. Ide napríklad o právo na telesnú integritu, to znamená nedotknuteľnosť osoby – najmä ochrana života a zdravia, či rodinné práva. Na druhej strane však zákon priznáva právnickým osobám práva, ktoré prislúchajú výlučne právnickým osobám, ako napríklad ochrana obchodného mena či dobrej povesti právnickej osoby.

b) Právna spôsobilosť je oprávnenie právnickej osoby byť účastníkom vzťahov, či už ide o vzťahy zmluvné, súdne alebo administratívne. Rovnako ako vyššie uvedená právna subjektivita, aj toto oprávnenie preberať na seba práva a povinnosti vzniká zápisom do príslušného registra právnických osôb.

Právna spôsobilosť právnickej osoby je odlišná od právnej spôsobilosti fyzickej osoby. Tá koná sama za seba, alebo sa môže nechať zastupovať. V prípade právnickej osoby však nekoná ona sama ale prostredníctvom určených osôb, ktoré nazývame zväčša štatutárnym orgánom. Ide o presne právnickou osobou vybrané a určené osoby, ktoré majú oprávnenie v mene a na účet danej právnickej osoby konať, komunikovať s úradmi a najmä vstupovať do záväzkových vzťahov. Vo všeobecnosti sa takejto osobe (prítom nerozhoduje, či je sama alebo ich je viac) hovorí **štatutár alebo štatutárny orgán**. Jednotlivé označenia štatutárných orgánov sa líšia v závislosti od formy právnickej osoby. Napríklad v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným ide o konateľa, v prípade akciovej spoločnosti ide o predstavenstvo.

V zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky je jednou z hlavných zásad možnosť fyzických a právnických osôb, na rozdiel od štátnych orgánov, konať všetko to, čo im zákon nezakazuje. Oprávnenie právnickej osoby je teda *de facto* neobmedzené.

c) Názov a sídlo právnickej osoby – obidve tieto náležitosti sú základnými identifikačnými údajmi právnickej osoby. Obchodné meno musí spĺňať niekoľko zákonom predpísaných požiadaviek, najmä čo sa týka jeho vhodnosti, nezameniteľnosti a neopakovateľnosti. Vo všeobecnosti však zákon neustanovuje podrobnosti pre tvorbu obchodného mena právnickej osoby. V súvislosti so sídlom existuje požiadavka právneho vzťahu (či vlastníckeho, nájomného alebo podnájomného) právnickej osoby vo vzťahu k nehnuteľnosti, ktorá má byť v príslušnej evidencii právnických osôb zapísaná ako sídlo tejto právnickej osoby. Bez sídla nie je možné zapísať právnickú osobu do žiadnej evidencie. Ide najmä o vytváranie právnej istoty, ktorá súvisí s jednoduchou geografickou lokalizáciou právnickej osoby v prípade akýchkoľvek problémov či sporov. Rovnako má táto záležitosť veľmi praktický význam a to najmä v súvislosti s komunikáciou a doručovaním písomností danej právnickej osobe. V súčasnosti pozorujeme narastajúci trend vytvárania tzv. **virtual office** sídiel. Podstatou takéhoto sídla právnickej osoby je predovšetkým vytvorenie adresy sídla spoločnosti bez fyzického zriaďovania kancelárií. Jej súčasťou je nielen prenájom priestorov ale aj služieb spojených s prenájomom. Ide o zasielanie pošty adresovanej právnickej osobe na adresu určenú zriaďovateľom či možnosť využitia reprezentatívnych priestorov *virtual office* za účelom napríklad stretnutí s obchodnými partnermi.

Úprava podľa Občianskeho zákonníka sa vzťahuje aj na právnické osoby, ktoré sú podnikateľmi. Tak ako bolo uvedené v prípade fyzických osôb, určenie, či je právnická osoba podnikateľom alebo nie, má veľký vplyv najmä na charakter právnych vzťahov, do ktorých právnická osoba vstupuje. V zásade platí, že pokiaľ ide o záväzkový vzťah uzavretý medzi podnikateľmi na oboch alebo všetkých zmluvných stranách, takýto vzťah sa bude spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka, pokiaľ, vzhľadom na okolnosti, nebude vhodnejšia aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka. V prípade, ak však na jednej strane záväzkového vzťahu bude právnická osoba – podnikateľ a na druhej strane bude nepodnikateľ, aplikácia Obchodného zákonníka nebude možná, nakoľko podľa Obchodného zákonníka sa upravujú len vzťahy medzi podnikateľmi, ktoré vznikajú v súvislosti s ich podnikaním. Nie je postačujúce, aby bola podnikateľom len jedna zmluvná strana.

Právnické osoby vznikajú na základe dvoch právnych skutočností.

Prvou z nich je **zakladajúci dokument**, ktorým môže byť zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina, čo závisí najmä od faktu, či bude zakladateľom spoločnosti jeden subjekt alebo viaceré. Pre niektoré typy obchodných spoločností sú určené rozdielne označenia takýchto zakladateľských dokumentov. Druhou skutočnosťou je **registrácia** takéhoto zakladateľského dokumentu a ostatných predpísaných dokumentov do príslušného registra podľa druhu právnických osôb. V prípade obchodných spoločností sa tieto zapisujú do obchodného registra, o ktorom sme bližšie písali vyššie. Okrem obchodného registra však rozoznávame

napríklad register nadácií, register politických strán a iné. Podobne ako so vznikom je to aj so zánikom právnickej osoby. Taktiež pozostáva z dvoch skutočností. Prvou z nich je zrušenie spoločnosti, ktorému zákon predpisuje všetky podstatné náležitosti. Nadväzujúcou skutočnosťou na zrušenie právnickej osoby jej výmaz z príslušného registra či evidencie právnických osôb.

2.1.3 Zastúpenie

Zastúpenie je prostriedkom, ktorý je využívaný na to, aby za zastúpeného konal jeho zástupca. Dôvody pre zastúpenie sú rôzne. Ide najmä o prípady, kedy má osoba obmedzenú spôsobilosť na právne úkony. Vtedy si na právne úkony, na ktoré nemá spôsobilosť, zvolí osoba svojho **zástupcu**, aby vykonával tieto právne úkony.

Okrem takýchto prípadov môže ísť napríklad o situácie, kedy osoba, nech už z akéhokoľvek dôvodu, nechce vykonávať určité právne úkony sama a osobne. V určitých prípadoch je zastupovanie predpísané priamo zákonom a to najmä z dôvodu nedostatočnej spôsobilosti byť účastníkom napríklad súdneho konania.

Zastúpenie je takým prostriedkom, ktorý aj v prípade, kedy za jednu osobu koná iná osoba (napríklad aj vo svojom mene) dáva vzniknúť oprávneniam alebo povinnostiam vyplývajúcim z právnych úkonov priamo zastúpenej osobe. Zastúpenie je prípustné jednak pre fyzické aj pre právnické osoby aj v osobe zastúpeného aj v osobe zastupujúceho. Od zastúpenia odlišujeme konanie štatutárneho orgánu. V rámci zákonnej definície síce ide o konanie v mene spoločnosti, avšak štatutárovo konanie predstavuje konanie samotnej právnickej osoby.

Podľa druhu zastúpenia rozlišujeme zastúpenie **priame a nepriame**.

V prípade **priameho** zastúpenia zástupca vystupuje v mene zastúpenej osoby a na jej účet, pričom práva z právneho úkonu vznikajú priamo zastúpenej osobe. Typickou formou priameho zastúpenia je mandátna zmluva. Na rozdiel od priameho zastúpenia, **nepriame** zastúpenie spočíva v tom, že zástupca koná síce na účet zastúpeného, avšak vo svojom vlastnom mene. Z tohto vyplýva, že zástupca sám nadobúda práva a povinnosti z právneho úkonu, ktorý vykonal. Avšak, na základe dohody so zastúpeným je povinný tieto práva a povinnosti postúpiť na túto osobu. Príkladom pre zmluvu o nepriamom zastúpení je komisionárska zmluva.

Ďalej sa zastúpenie rozdeľuje na **dobrovoľné** (zmluvné) a **povinné** (zákonné) zastúpenie.

Dobrovoľné zastúpenie je výsledkom dohody o plnomocenstve. Štandardne takéto dohody uzatvárajú obchodné spoločnosti s advokátskymi kancelárkami, ktoré ich zastupujú v najrôznejších konaniach. **Povinné** zastúpenie je také, ktoré je priamo predpísané zákonom, alebo vyplýva z rozhodnutia štátneho orgánu. V rôznych súdnych konaniach zákon predpisuje účastníkom konanie, aby boli zastúpení advokátom, a to najmä v prípadoch, keď to vyplýva z podstaty a okolností prípadu, ktorý je predmetom súdneho konania alebo keď účastník konania nemá dostatočnú spôsobilosť na procesné úkony.

Pre zastupovanie je potrebné, aby boli naplnené **dva základné predpoklady**. Jedným z nich je **spôsobilosť zástupcu** na právne úkony, nakoľko v prípade, ak by tento nedisponoval touto spôsobilosťou, zastúpenie ako také by stratilo opodstatnenie, pretože zástupca musí mať spôsobilosť na právny úkon, ktorý má na základe plnomocenstva urobiť. Druhým predpokladom je **súlada záujmov** zástupcu so záujmami zastúpeného. V prípade, ak by boli záujmy zástupcu odlišné od záujmov zastúpeného, zastúpenie by stratilo svoje opodstatnenie. Hlavným cieľom zastúpenia je totiž vykonanie právneho úkonu podľa požiadavky či želania zastúpenej osoby. Tento predpoklad sa aplikuje aj na dobrovoľné, teda zmluvné, zastúpenie na základe plnomocenstva. Je len veľmi ťažko predstaviteľné, že by zástupca mal na urobenie právneho úkonu opačný záujem od zastúpeného. V prípade existencie dohody o zastúpení aj v prípade existencie rozporu v postoji na predpokladaný právny úkon, takýto rozpor nemá vplyv voči tretím osobám, ktoré konajú dobromyseľne.

Zastupovanie je možné aplikovať na takmer akýkoľvek právny úkon, či jednostranný alebo dvojstranný, s výnimkou protiprávných úkonov alebo úkonov, pre ktoré je bezpodmienečne predpísaný osobný výkon. Ďalšou výnimkou alebo obmedzením z použitia zastúpenia je tzv. **procesné plnomocenstvo**. Táto forma zastúpenia je špecifická vo vzťahu k súdnym konaniam a najčastejšie sa udeľuje advokátom a advokátskym kanceláriám. Podstatou je ale, že toto zastúpenie je upravené v inom právnom predpise, a preto sa môže zastúpenie podľa Občianskeho zákonníka použiť na procesné úkony len v prípade, ak je to prípustné podľa osobitného zákona.

Zastúpenie upravené v Občianskom zákonníku má veľký význam aj pre potreby Obchodného zákonníka a z neho vyplývajúcich záväzkových a iných vzťahov. Vyplýva to aj z absencie úpravy zastúpenia v Obchodnom zákonníku.

Ako bolo uvedené vyššie, **existujú tri spôsoby vzniku zastúpenia**. V rámci **zákonného zastúpenia** treba dodať, že okrem súdu môže zákonného zástupcu, tzv. opatrovníka, určiť pre správne konanie aj správny orgán. Ďalej, okrem osôb už uvedených v súvislosti so zákonným zastúpením, je potrebné túto skupinu osôb rozšíriť o ďalší subjekt a to konkrétne maloleté deti, ktorých spôsobilosť na právne úkony je obmedzená zo zákona a to z dôvodu ich nedostatočného veku. Nakoľko u nepľnoletých od 14 do 18 rokov veku života a maloletých do 14 rokov veku života nie je spôsobilosť na právne úkony odstupňovaná s pribúdajúcim vekom, bude potrebné spôsobilosť posudzovať v závislosti od konkrétneho prípadu, najmä vzhľadom na rozumných znalostí konkrétneho dieťaťa alebo mladistvého.

V rámci **zmluvného zastúpenia** rozoznávame dva druhy právnych úkonov, ktoré sú v rámci zmluvného zastúpenia prípustné. V prvom rade ide o zmluvu, ktorá má v súlade so zákonom názov „dohoda o plnomocenstve“. Môže ňou byť v podstate akákoľvek zmluva, v rámci ktorej je dojednané zastúpenie. Typickou zmluvou je zmluva príkazná. Druhým úkonom je samotné plnomocenstvo, ktoré stelesňuje

osvedčenie o existencii právneho vzťahu zastúpenia. Rozdiel je v tom, že zmluva je dvojstranným právnym aktom, zatiaľ čo plnomocenstvo je jednostranným potvrdením existencie určitého vzťahu.

V rámci zastupovania je ďalej nevyhnutné spomenúť **spôsob konania zástupcu**. Vo všeobecnosti má zástupca konať osobne, bez toho, aby sa sám nechal zastupovať. Majú tým byť chránené záujmy zastúpeného. Je pravda, že v prípade ďalšieho vzťahu zastúpenia by bol popretý princíp zastúpenia, nakoľko zo zástupcu zástupcu by neplynuli práva z úkonu priamo na pôvodného zastúpeného. Prax však ukázala, a v konečnom dôsledku to dovoľuje aj Občiansky zákonník, že udeľenie tzv. substitučného plnomocenstva, teda oprávnenia zastupovať zástupcu je možné v prípade, ak si to dohodnú zmluvné strany. Z praktického hľadiska totiž niektoré právne úkony vyžadujú dodržanie presne stanovenej lehoty. Toto môže byť niekedy veľmi náročné. Od splnomocneného zástupcu sa nedá objektívne očakávať aby bol dvadsaťštyri hodín denne pripravený vykonať akýkoľvek právny úkon. Právny úkon môže rovnako pozostávať z viacerých čiastkových alebo doplnkových úkonov, ktoré by neboli zvládnuteľné v krátkom časovom rozmedzí jednou osobou. Z toho dôvodu si splnomocnený zástupca často krát volí tzv. **substitučného splnomocnenca**, ktorý je zväčša oprávnený vykonávať všetky úkony vyšpecifikované v prvom plnomocnenstve, pochádzajúcom od zastúpeného. Nech už pôjde o akékoľvek úkony, je potrebné si uvedomiť, že zodpovednosť za vykonanie úkonu, ktorý je predmetom zmluvy o zastupovaní/ plnomocnenstva, neprechádza zo splnomocnenca na substitučného splnomocnenca.

2.1.4 Právne úkony

Právny úkon je klasifikovaný ako právna skutočnosť. V jej prípade ide o konanie, ktoré smeruje najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré sú s takýmto konaním spojené zákonom. **Ide o vedomé ľudské konanie**. Prejav vôle môže byť vyjadrený viacerými spôsobmi. Môže byť urobený ústne, písomne, telegraficky a inak. Rovnako je možné, aby bol takýto prejav vôle urobený nielen aktívnym konaním, ale môže ísť aj o opomenutie (to znamená, že subjekt zabudne niečo urobiť) alebo tzv. konkludentným spôsobom, t.j. mlčky (ide o súhlasné alebo odmietavé gesto).

S právnymi úkonmi je spojený vznik, zmena alebo zánik právneho vzťahu. Základným pojmovým znakom právneho úkonu je prejav vôle nakoľko bez neho niet právneho úkonu. **Prejav vôle musí byť ďalej vyjadrený**. Vôľa musí smerovať k vzniku, zmene alebo zániku právneho vzťahu. To znamená, že vôľa musí sledovať návrh nového, úpravu alebo vypovedanie/ ukončenie existujúceho konkrétneho právneho vzťahu. Z prejavenej vôle nemusia vyplývať všetky náležitosti, je postačujúce, aby obsahla podstatné náležitosti daného právneho vzťahu. To znamená, že v prípade rokovania o uzavretí zmluvy stačí, aby za účelom uzatvorenia kúpnej zmluvy boli v preja-ve vôle obsiahnuté napríklad identifikácia strán, predmet kúpy a kúpna cena.

Prejav vôle, tak ako je opísaný vyššie, musí byť v súlade so zákonom. V opačnom prípade nepôjde o právny úkon ale o protiprávny úkon. Rovnako musí prejav vôle okrem podmienok už uvedených sledovať rovnaký cieľ, aký je zamýšľaný zákonom. V prípade, ak právny úkon nespĺňa jednu z uvedených požiadaviek, nedá sa hovoriť o právnom úkone, čo znamená, že nevzniknú žiadne právne následky.

Samotný **právny úkon sa skladá z podstatných náležitostí a pravidelných náležitostí.**

Podstatné náležitosti vyjadrujú minimum pre jednotlivé právne úkony predpísané zákonom. V prípade už spomenutej kúpnej zmluvy ide o predmet kúpy a kúpnu cenu. Tieto podstatné náležitosti si zmluvné strany môžu dohodnúť podľa vlastného uváženia, jednak, čo sa týka spôsobu určenia predmetu zmluvy, rovnako ako určenia spôsobu výpočtu ceny. **Pravidelnými** náležitosťami sú také, ktoré sa pri jednom zmluvnom type vyskytujú pravidelne, napríklad miesto dodania tovaru. Okrem podstatných a pravidelných náležitostí môže právny úkon obsahovať aj tzv. **náhodné** náležitosti, akými sú napríklad rôzne odkladacie doložky, cenové doložky a iné.

Právne úkony sa rozdeľujú z hľadiska ich výskytu na **typické**, inak tiež nazývané pomenované právne úkony, ktoré sú z dôvodu ich častého výskytu upravené v unifikovaných formách, ktoré sú individuálne pomenované. Na druhej strane stoja **atypické**, inak tiež nazývané nepomenované právne úkony, ktoré sa nevyskytujú tak často ako typické úkony, a teda nie sú špecificky upravené v Občianskom zákonníku, avšak stanovujú právny základ pre ich existenciu.

Ďalej rozdeľujeme právne úkony s ohľadom na počet subjektov, ktorým je konkrétny právny úkon adresovaný. V takom prípade rozoznávame právne úkony **jednostranné, dvojstranné a viacstranné.**

Právne úkony môžu obsahovať podmienky, ktoré sú vyjadrené v ustanovení, na základe ktorého môžu nastať účinky právneho úkonu až po splnení podmienky. V tomto prípade sa stáva právny úkon **podmieneným**. Podmienka zahrnutá do právneho úkonu vytvára istú formu právnej istoty, nakoľko podstatou podmienky je buď skutočnosť/ udalosť, ktorá sa uskutoční v budúcnosti, alebo sa už odohrala v minulosti, avšak jej následky nie sú adresátom právneho úkonu doposiaľ známe. Takáto podmienka, pokiaľ je uvedená v právnom úkone musí byť **podmienkou možnou**. To znamená, že musí ísť o skutočnosť, ktorá sa môže reálne uskutočniť, nie je vymyslená. V prípade, ak by bola **podmienka nemožnou**, stáva sa buď právny úkon neplatným alebo podmienka neúčinnou (t.j. bude sa na právny úkon pozerieť, akoby neobsahoval takúto podmienku). Rovnako musí byť podmienka **dovolená**, a teda musí byť jej znenie a cieľ v súlade s platným právom.

Ďalšími predpokladmi platného právneho úkonu sú jeho **slobodné, vážne, určité a zrozumiteľné prevedenie**. V prípade, ak by jeden z týchto predpokladov nebol dodržaný, právny úkon je neplatný. Rovnaký postoj sa uplatní aj v prípade,

ak je predmet právneho úkonu nemožný. Ak hovoríme o slobodnom uskutočnení, ide o to, že právny úkon nesmie byť uskutočnený **pod nátlakom alebo iným vplyvom tretej strany**. Ak by k takémuto stavu došlo, bude právny úkon neplatný. Napríklad ak by sa nám niekto vyhrážal so zbraňou v ruke, aby bola na neho prepísaná konkrétna nehnuteľnosť. Takáto darovacia zmluva by bola absolútne neplatná, čo znamená, že sa na takú zmluvu pozerá, ako keby nikdy nevznikla.

V otázke vážnosti je potrebné poukázať na podmienku, podľa ktorej ak právny úkon nie je urobený vážne, má to rovnaké následky, ako v prípade nedobrovoľného právneho úkonu. Problém je potrebné vidieť najmä v tom, ak by obidve zmluvné strany nemali v skutočnom úmysle uzatvoriť predmetnú zmluvu. Ak však ide o nie vážne uskutočnenie právneho úkonu v súvislosti so žartom alebo hrou, v takomto prípade sa vôbec nedá hovoriť o právnom úkone, nakoľko z podstaty prejavov a úmyslu osôb musí byť ostatným stranám zrejmé, že nejde o vážny právny úkon. Právny úkon musí byť určitý a to najmä z dôvodu predchádzania nedorozumení alebo pochybností. V prípade neurčitosti môže dôjsť k zámene sledovaného cieľu právneho úkonu alebo dokonca k nemožnosti jeho plnenia, čo by znamenalo absolútnu neplatnosť právneho úkonu.

2.1.5 Spotrebiteľské zmluvy

Spotrebiteľské zmluvy sú osobitným druhom zmlúv. Nejde však o samostatný zmluvný typ, ktorý by bol explicitne vyznačený v Občianskom zákonníku. Ide predovšetkým o určitý okruh zmlúv, ktoré sú okrem všeobecnej úpravy v Občianskom zákonníku upravené v osobitnom predpise a to najmä zákone o ochrane spotrebiteľa. Dôvodom je najmä významnejší zásah do zmluvnej voľnosti v prípade týchto zmlúv v porovnaní s ostatnými zmluvnými ustanoveniami v rámci Občianskeho zákonníka.

Spotrebiteľskou zmlouvou ja každá odplatná zmluva, v rámci ktorej stojí na jednej strane **dodávateľ** alebo predajca a na strane druhej **spotrebiteľ**, ako koncový odberateľ. Dodávateľ je spravidla podnikateľom, ktorý má v predmete svojho podnikania uvedenú činnosť ako dodávka tovaru koncovému užívateľovi alebo dodávka tovaru inému poskytovateľovi živnosti (ide teda o maloobchod alebo veľkoobchod). Na druhej strane je však potrebné poznamenať, že pojem dodávateľ, aj napriek súvisu s podnikaním, nie je definovaný ani v Obchodnom a ani v Občianskom zákonníku. V rámci slovenského práva je to pojem relatívne nový. V prípade podnikateľa ide o subjekt, ktorý poskytuje alebo ponúka tovar či služby. Spotrebiteľom je fyzická alebo právnická osoba (aj keď v prípade právnických osôb je postavenie spotrebiteľa zložitejšie), ktorá nevystupuje v rámci tohto zmluvného vzťahu ako podnikateľ, resp. v súlade so svojím predmetom podnikania, ale používa tovary a služby na vlastné účely.

Ochrana spotrebiteľa je aj zo strany Európskej únie deklarovaná ako jedna z najdôležitejších oblastí úpravy právnych vzťahov. Donedávna boli spotrebiteľia považovaní za slabší článok spotrebiteľských/ dodávateľských zmlúv v porovnaní

s dodávateľom. V súčasnosti je však ochrana spotrebiteľa oveľa ráznejšia a koncoví odberatelia, teda spotrebiteľia, dostali oveľa silnejšie oprávnenia a prípadné nároky voči dodávateľom. Najmä bolo stanovené zákonné minimum pre záväzkový vzťah medzi dodávateľom a spotrebiteľom.

Sprostredkovateľské zmluvy sú charakteristické obchodno-záväzkovým vzťahom, do ktorého kupujúci – spotrebiteľ, vstupuje do kúpno-predajného alebo obdobného vzťahu s dodávateľom za obchodných podmienok, ktoré si zmluvné strany vopred dohodli. Spotrebiteľ nie je oprávnený meniť tieto obchodné podmienky jednostranným úkonom. Typickým je nákup tovaru v obchode. V takom prípade zákazník nemá žiadnu možnosť, akou ovplyvniť cenu alebo miesto plnenia. Jednoducho je potrebné ísť do predajne a v prípade nákupu zaplatiť stanovenú cenu. Mohlo by sa zdať, že ide o neprímerané podmienky, ktoré spôsobujú nerovnováhu v tomto vzťahu. Ustanovenia Občianskeho zákonníka obsahujúce ustanovenia spotrebiteľských zmlúv, ktoré posúvajú spotrebiteľa do nepriaznivej situácie, sú neplatné. Na druhej strane, stanovenie obchodných podmienok jednotlivými predajcami vytvára predpoklad pre konkurenčné prostredie, ktoré je základom pre hospodársku súťaž medzi podnikateľmi.

Spotrebiteľské zmluvy sú tzv. **typovými zmluvami**. To znamená, že tieto zmluvy sú používané veľmi často, čím vznikol určitý štandard pre tieto zmluvy, ktorý dodávateľ v súvislosti s predajom tovaru alebo poskytnutím služieb upravuje len čo do predmetu spotrebiteľskej zmluvy. Nakoľko nie je potrebné upravovať tieto zmluvy, dodávateľ ich predkladá jednotlivým spotrebiteľom s tým, že spotrebiteľ zmluvu buď v celku prijme alebo ju v celku zamietne. Nakoľko ide o typové zmluvy, podmienky pre jednotlivé zmluvy budú závisieť od konkrétnej úpravy v Občianskom zákonníku. Z toho sa dá vyvodiť, že spotrebiteľské zmluvy môžu mať jednak písomnú, ale aj ústnu podobu, v závislosti od konkrétnej zmluvy.

Spotrebiteľské zmluvy **nesmú obsahovať také ustanovenia**, ktoré by spôsobili značnú nerovnováhu v otázke práv a povinností tak, že by boli v neprospech spotrebiteľa. Za neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách možno, okrem iného, označiť napríklad:

- podmienky, s ktorými sa spotrebiteľ nemohol oboznámiť pred uzavretím zmluvy;
- podmienky, ktoré upravujú zodpovednosť dodávateľa za konanie alebo opomenutie konania, ktorým by spotrebiteľovi vznikla ujma na zdraví alebo smrť;
- podmienky, ktoré umožňujú dodávateľovi jednostranne odstúpiť od zmluvy bez udania dôvodu

Aj napriek skutočnosti, že v rámci súkromno-právnych občiansko-záväzkových vzťahov majú zmluvné strany rovnaké postavenie, pri spotrebiteľských zmluvách existuje **predpoklad nerovnosti** účastníkov takýchto vzťahov. Vyplýva to najmä z faktu, že dodávateľ, ako podnikateľský subjekt, má skúsenosti, kolektív

ľudí, stratégiu a silnú vyjednávaciu pozíciu, zatiaľ čo za spotrebiteľa sa predpokladá najmä bežný človek, bez skúseností či schopností s vyjednávaním v rámci záväzkových vzťahov. Väčšina spotrebiteľov ani nepozná práva, ktoré im vo vzťahu k dodávateľom zákony priznávajú. Nahliadiac na zásadu „neznalosť práva neospravedlňuje“ sa dá konštatovať, že spotrebiteľ je naozaj v horšom a nevýhodnejšom postavení v porovnaní s dodávateľom.

V súlade s obmedzeniami spotrebiteľských zmlúv, ktoré sú zamerané najmä proti odberateľom, resp. proti svojvôli dodávateľov a neprímeraným obchodným praktikám je nutné spomenúť aj nedávno prijatý zákon, ktorým bol daný základ pre posudzovanie a zákaz využívania **neprimeraných obchodných podmienok** v zmluvných vzťahoch v oblasti potravinového priemyslu. Zámerom bola úprava vzťahov medzi dodávateľmi a supermarketmi, ktoré majú v poslednej dobe natoľko silné postavenie na trhu, že môžu od dodávateľov potravín vyžadovať neopodstatnené poplatky, či provízie, a to v súvislosti s predajom ich tovaru v danom supermarkete.

V súlade s vyššie uvedeným môžeme uviesť najmä pojmy, akými sú **monopol a monopolsia**. V prípade **monopolu** ide vo všeobecnosti o obchodnú spoločnosť, ktorá má významné alebo aj dominantné postavenie na trhu. S monopolmi sa spája nielen ochrana spotrebiteľov, ale najmä ochrana hospodárskej súťaže. **Monopolsia** je v podstate protiklad monopolu spočívajúci v tak silnom postavení odberateľa – povedzme hypermarketu, že mu umožňuje diktovať svojim dodávateľom podmienky, ktoré sú častokrát nezmyselné či neopodstatnené.

2.2 Vecné práva

Vecné práva sú oblasťou práva, ktorých predmetom je najmä úprava objektov, subjektov a podmienok, za ktorých je možné vykonávať tieto práva. To znamená, že úprava vecných práv rozoberá, najmä kto môže s čím disponovať a v akých medziach. Rovnako sú predmetom vecných práv aj oprávnenia iných subjektov zasahovať do takýchto práv. V tom prípade pôjde o vecné práva k cudzím veciam. Medzi vecné práva patrí **vlastnícke právo, záložné právo, vecné bremená, zádržné právo, príp. predkupné právo**.

V súvislosti s vecnými právami je potrebné spomenúť **osobitné zásady**, ktoré sa na vecné práva vzťahujú.

Prvá z nich ustanovuje presne špecifikovaný počet vecných práv. Vecné práva sú upravené Občianskym zákonníkom a táto zásada (*numerus clausus*) hovorí, že narozdiel od záväzkových vzťahov nemôže **nové vecné právo vzniknúť bez opory v zákone**. Rovnako nemôže vzniknúť iné, ako zákonom ustanovené vecné právo na základe zmluvy. Tak ako okruh vecných práv, ani ich obsah nie je možné rozširovať zmluvou nad rozsah stanovený zákonom.

Ďalšia zásada ustanovuje **absolútny charakter vecného práva**, čo znamená, že oprávnenou osobou je vždy jedna osoba a povinnými, najmä zdržať sa, sú všetci ostatní. Ďalej zásady vecného práva definujú **nedeliteľnosť týchto práv**, čo znamená, že vecné právo bude prislúchať jednej veci alebo časti takejto veci, avšak okrem osobitných prípadov nie je možné, aby k jednej veci existovalo viac oprávnených vlastníkov. Medzi vecnými právami existuje určitá forma hierarchie v rámci ktorej má **silnejšie vecné právo** prednosť pred slabším vecným právom (teda vlastnícke právo je viac, ako právo užívať). Rovnako to platí aj v prípade časovej súslednosti vecných práv. Preto, vecné právo, ktoré vzniklo skôr, má prednosť pred neskôr vzniknutým. Význam to má najmä pre účely registra nehnuteľností a zápisov práv k nehnuteľnostiam v tomto registri.

2.2.1 Vlastnícke právo

Vlastnícke právo, ako súčasť vecných práv, je právom garantovaným nielen zákonom, ale aj ústavou a medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika právne viazaná. **Ide o najdôležitejšie a základné vecné právo.** Vlastnícke právo je právom absolútnym, čo znamená, že pôsobí erga omnes (proti všetkým) a to bez obmedzenia. Prejavom tejto zásady vlastníckeho práva je najmä povinnosť všetkých ostatných nezasahovať do vlastníckeho práva konkrétneho jedinca.

Vlastnícke právo sa nepremičuje. To znamená, že uplatnenie nároku z vlastníckeho práva nepodlieha plynutiu žiadnej doby, po ktorej uplynutí by nebolo možné vymáhať si nároky z tohto práva súdnou cestou. Vlastnícke právo je vymedzené ako oblasť práva, ktorá fyzickým alebo právnických osobám zabezpečuje právo vykonávať neobmedzené panstvo, čo by sme mohli nahradiť napríklad pojmom „neobmedzene vykonávať faktické a/ alebo právne úkony“ nad hnutelnými alebo nehnuteľnými vecami, ktoré sú spôsobilé byť predmetom občianskoprávných vzťahov.

V otázkach vlastníckeho práva sa uplatňuje **zásada rovnosti účastníkov** vlastníckych vzťahov. Z toho vyplýva, že všetci vlastníci, nech ide o akýkoľvek predmet vlastníctva, sú si vo svojich právach rovní. Rovnako z toho vyplýva garancia rovnakej právnej istoty a ochrany pre všetkých vlastníkov a to bez ohľadu na druh alebo formu vlastníckeho práva.

Obsahom vlastníckeho práva je právo vec držať, právo vec užívať, právo požívať plody veci a jej úžitky, ako aj právo s vecou nakladať.

a) Právo vec **držať** je základným právom vlastníka. Toto právo sa skladá z dvoch zložiek. Prvou je **faktická**, ktorá je predstavovaná fyzickou držbou a ovládním predmetu vlastníckeho práva, teda konkrétnej veci. Druhou zložkou je **právna**, ktorá je predstavovaná najmä prostredníctvom vôle a úmyslu vlastníka veci s touto vecou disponovať. Veľmi dôležité je to najmä z dôvodu využitia alebo uplatnenia nárokov z tohto práva v budúcnosti. Rovnako majú tieto dve zložky vlastníckeho práva význam pri rozlišovaní držby a detencie (ovládnutie veci, ktorú konkrétna osoba nevlastní a zaobchádza s ňou ako

s cudzou). V prípade držby ide o krátkodobú dispozíciu predmetom vlastníctva oprávneným držiteľom, kedy držiteľ nakladá s vecou ako s vlastnou. V prípade detencie však detentor (osoba, ktorá ovládne vec) s vecou nenakladá ako s vlastnou a nemá ani vôľu držať ju pre seba.

- b) Právo vec **užívať** je rovnako podstatným ako právo vec držať. Obsah tohto práva je rôzny a závisí od konkrétneho druhu veci, ktorá je predmetom právneho vzťahu. Právo vec užívať musí byť v súlade so zákonmi. Je možné, aby toto právo vlastník využíval prostredníctvom niekoho iného, najmä príslušníka svojej rodiny. Rovnako však môže nechať vec nepoužitou a nemusí ju vôbec užívať. Nie je možné hovoriť o zmarení účelu vlastníckeho práva, nakoľko jeho primárnym cieľom je právo vec držať.
- c) **Plody a úžitky** sú príležitostné prírastky k veci alebo výnosy z tejto veci, pričom sa môžu týkať hnutelných vecí, nehnuteľných vecí ako aj práv. V prípade plodov a úžitkov je potrebné rozlišovať medzi viacerými druhmi plodov a úžitkov. Jednak ide o plody a úžitky, ktoré sú výsledkom plodotvornej aktivity veci, a teda sú po určitom čase oddeliteľné od hlavnej veci a samostatne sa stávajú vecami. Na druhej strane stoja úžitky vo forme úrokov alebo poplatkov či provízií z používania/ prenájmu takejto veci. Tak ako má vlastník právo brať plody a úžitky z veci, má tiež právo tieto plody ponechať na veci neoddelené.
- d) V prípade **práva nakladať** s vecou ide o fyzickú dispozíciu s vecou. Toto oprávnenie dáva vlastníčkovi možnosť nakladať s vecou akýmkoľvek spôsobom, pokiaľ je takéto konanie v medziach zákonov. Vlastník môže nechať vec ležať bez úžitku, môže zmeniť podstatu veci, alebo ju môže dokonca aj zničiť. Veľmi významným dispozičným oprávnením vlastníka je najmä právo previesť vec na tretiu osobu. Dôvody ako aj dopady súvisiace s týmto prevodom sú rôzne.

Okrem toho je potrebné rozlišovať viaceré druhy vlastníctva, a to konkrétne vlastníctvo fyzických osôb, vlastníctvo právnických osôb, vlastníctvo obcí a vyšších územných celkov a vlastníctvo štátu. Čo sa týka prvých dvoch, t.j. vlastníctva fyzických a právnických osôb, na tieto sa vzťahuje Občiansky zákonník. Na ostatné druhy vlastníctva, ako sú tu uvedené, sa vzťahujú osobitné zákony.

Nakoľko je vlastnícke právo jedným zo základných práv, prináleží mu aj patričná **ochrana** a to nie len prevenčná, ale aj pre prípad, že by k neoprávnenému zásahu do vlastníckeho práva skutočne došlo. Takáto ochrana sa realizuje prostredníctvom **vlastníckych žalôb**. Okrem nich je možné, aby vlastník využil aj tzv. svojpomoc alebo využit' pomoc zo strany obce, v osobitných prípadoch. V rámci vlastníckych žalôb rozoznávame dva druhy, a to žalobu na stanovenie povinnosti zdržať sa zásahov do vlastníckeho práva (tzv. negatívna žaloba) a žalobu na vydanie veci (tzv. reivindikačná žaloba). Rozdiel medzi týmito žalobami spočíva najmä v podstate porušovania vlastníckeho práva. V prípade reivindikačnej žaloby pôjde pred-

všetkým o neoprávnené zadržovanie vecí, zatiaľ čo v prípade negatívnej žaloba ide o iné porušenie vlastníckeho práva.

2.2.2 Spoluvlastníctvo

Vlastníckym právom jednej veci môžu disponovať aj viaceré osoby, teda dve a viaceré. V takom prípade hovoríme o **spoluvlastníctve k veci**. Aj keď disponujú dve alebo viaceré osoby spoluvlastníckym právom, neznamená to, že táto vec je fyzicky rozdelená medzi spoluvlastníkov na toľko dielov, koľko je spoluvlastníkov. Spoluvlastníci majú rovnaké práva a vyplývajú im rovnaké práva zo spoluvlastníctva ako práva, ktoré sú priznané výlučnému vlastníkovi. Zákon nepredpisuje ani minimálny počet ani maximálny počet spoluvlastníkov, avšak vychádzajúc z logického výkladu, keďže ide o spoluvlastníctvo, znamená, že mali by byť spoluvlastníci aspoň dvaja.

Aj napriek absencii zákonnej úpravy, spoluvlastníctvo môžeme deliť na **ideálne a reálne**. V prípade **ideálneho** spoluvlastníctva majú všetci spoluvlastníci rovnaké práva a povinnosti k spoločnej veci, pričom žiadnemu zo spoluvlastníkov neprislúcha žiadna fyzická časť. V prípade **reálneho** spoluvlastníctva prislúcha jednotlivému spoluvlastníkovi podiel na konkrétnej časti spoločnej veci.

V zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka rozoznávame **podielové spoluvlastníctvo a bezpodielové** spoluvlastníctvo. V prípade **podielového** spoluvlastníctva je miera spoluvlastníckeho podielu určená pomerom počtu spoluvlastníkov ku konkrétnej veci., v prípade **bezpodielového** spoluvlastníctva však takéto určenie spoluvlastníckeho podielu vôbec nie je. Najlepším príkladom je grafické znázornenie. V prípade podielového spoluvlastníctva môžu byť napríklad 1/3, 1/5 a v prípade bezpodielového spoluvlastníctva je prípustným označením 1/1. Najlepšie je možné vidieť takéto vyjadrenia podielového a bezpodielového spoluvlastníctva v elektronickej verzii katastrálneho registra.

Spoluvlastníctvo, ktorého predmetom môže byť hnutelná či nehnuteľná vec, vzniká najmä na základe **zmluvného vzťahu**, ktorým dôjde k spojeniu viacerých vecí prvotne vlastnených viacerými individuálnymi vlastníkmi, do jednej. V určitých prípadoch prichádza do úvahy vznik podielového spoluvlastníctva zo zákona. Konkrétne máme na mysli bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, ktoré vzniká okamihom uzavretia manželov. Ide o osobitný prípad spoluvlastníctva, pre ktorého vznik sa vyžaduje povinnosť splniť viacero podmienok.

Veľkosť spoluvlastníckeho podielu je určujúcou pre mieru, ako sa spoluvlastník bude podieľať na úžitkoch či plodoch veci. Okrem úžitkov sa podielom meria aj účasť na nákladoch na vec. Veľkosť podielu je pritom závislá od spôsobu vzniku spoluvlastníctva. Buď bude podiel určený zmluvným úkonom vytvárajúcim spoluvlastníctvo, právnym predpisom alebo bude podiel určený rozhodnutím súdu. Zmluva, ktorou sa vytvára podielové spoluvlastníctvo, nemá predpísanú formu.

Spoluvlastníci sú v prvom rade oprávnení predmet spoluvlastníctva držať, užívať a brať z neho plody. To všetko v závislosti od veľkosti jednotlivých spoluvlastníckych podielov jednotlivých spoluvlastníkov. Nakoľko ide o viacero vlastníkov, avšak nejde o právnickú osobu, je potrebné, aby zákon zafinoval **spôsob a formu rozhodovania podielových spoluvlastníkov**, nakoľko ak by takáto úprava chýbala, bolo by len veľmi ťažko predstaviť takéto fungovanie takéhoto spoločenstva. O hospodárení so spoločnou vecou podieloví spoluvlastníci rozhodujú **dohodou**. I keď nie je v zákonoch explicitne vyjadrené, pre rozhodovanie je potrebné, aby sa na rozhodnutí dohodla väčšina, čo znamená hlasovanie jednoduchou väčšinou. V prípade spoluvlastníka, ktorý nesúhlasí s rozhodnutím o hospodárení so spoločnou vecou, môže sa v prípade splnenia zákonom predpísaných požiadaviek dožadovať na súde, aby súd rozhodol o inom hospodárení so spoločnou vecou.

V prípade, ak jeden z podielníkov má záujem **vystúpiť zo spoluvlastníckeho vzťahu**, môže svoj podiel previesť. Platí zásada, že ostatní podielníci majú **predkupné právo**, čo znamená, že vystupujúci spoločník musí v prvom rade ponúknuť svoj podiel na odkúpenie ostatným spoločníkom. Na ostávajúcich spoluvlastníkov potom ostáva, aby sa dohodli, ktorý z nich tento podiel odstupujúceho spoluvlastníka odkúpi. Pri neúspešnom uplatnení predkupného práva zo strany ostávajúcich spoluvlastníkov je možné previesť svoj **podiel na tretiu osobu**. Platí však podmienka, že takýto prevod sa musí realizovať za minimálne rovnakých podmienok, za akých bol podiel ponúknutý v rámci predkupného práva. To znamená, že nesmie byť tretej osobe podiel ponúknutý za nižšiu cenu alebo za iných, výhodnejších podmienok. Pre prevod svojho podielu si musí prevádzajúci spoluvlastník vyžiadať potvrdenie od ostávajúcich podielníkov o neuplatnení predkupného práva. Ak by došlo k porušeniu takéhoto predkupného práva, môže sa spoluvlastník, ktorý zamýšľal toto svoje právo využiť, obrátiť na súd, aby tento určil nadobúdateľovi podielu povinnosť uzatvoriť s ním zmluvu o prevode spoluvlastníckeho podielu. Táto zmluva musí byť uzatvorená za rovnakých podmienok, ako tá, ktorou bývalý podielník previedol svoj podiel na tretiu osobu. Okrem možnosti svoj podiel previesť tak môže každý z podielníkov ku svojmu podielu, bez potreby schválenia ostatnými spoluvlastníkmi, zriadiť záložné právo, či dokonca ustanoviť dediča.

Spoluvlastníctvo nie je trvalý vzťah. Tak, ako je možné ho založiť zmluvou, rovnako je možné ho zrušiť zmluvou o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vysporiadaní. Takáto dohoda vyžaduje súhlas všetkých spoluvlastníkov, nakoľko ide o veľmi závažný právny úkon. Je možné uzavrieť túto dohodu aj v takom zmysle, že jednému zo spoluvlastníkov pripadne celý predmet spoluvlastníctva a ostatní spoluvlastníci dostanú primerané finančné vyrovnanie. Zákon nepredpisuje takejto dohode nepredpisuje osobitnú formu, s výnimkou, kedy je predmetom spoluvlastníctva nehnuteľnosť. V takom prípade musí mať táto dohoda písomnú podobu.

2.2.3 Práva k cudzím veciam

Práva k cudzím veciam sú také práva, ktoré oprávňujú iný subjekt, než je majiteľ, aby aj napriek absencii vlastníckeho práva k predmetnej veci mohli za splnenia určitých podmienok disponovať s takouto vecou, alebo k nej mali iné práva, z ktorých im vyplývajú iné výhody či výnosy. Medzi práva k cudzím veciam patria najmä **záložné právo, vecné bremená, zádržné právo.**

Záložné právo

Záložné právo je jedno z najzaužívanejších práv k cudzím veciam. Jeho podstatou je zabezpečenie záväzkového vzťahu veriteľa na splnenie záväzku dlžníkom vecným právom. Záložné právo je doplnkovým, tzv. akcesorickým, vzťahom k **zabezpečovanej pohľadávke**. To znamená, že zmluvné strany, hlavne veriteľ zo vzťahu, zriadia k hlavnému zmluvnému vzťahu záložné právo. To znamená, že dlžník poskytne veriteľovi ešte pred splnením svojho záväzku dohodnutú hnutelnú či nehnuteľnú vec, ktorú si môže veriteľ v prípade nesplnenia hlavného záväzku nárokovať, aby prešla do jeho vlastníctva. Nakoľko je záložné právo len doplnkovým vzťahom, jeho trvanie je obmedzené a je priamo úmerné k trvaniu hlavného zmluvného vzťahu. Nie je možné zriadiť záložné právo vyplývajúce zo zmluvného vzťahu, ktorý ešte neexistuje. Keďže je záložné právo doplnkovým zabezpečovacím právom, samo o sebe nie je možné ho previesť. V prípade, ak by však došlo k prevodu zabezpečovanej pohľadávky na tretiu osobu, prechádza spolu s ňou aj záložné právo.

Záložné právo však nepôsobí len v rámci zmluvného vzťahu medzi dlžníkom a veriteľom, ale je **účinné voči všetkým tretím osobám**. Tento zabezpečujúci inštitút však otvára určité riziko, a to v tom smere, že záložný veriteľ si môže vyhrážkou uplatnenia nároku zo záložného práva vynútiť splnenie hlavného záväzku. Veriteľ má totiž viacero spôsobov, ako dosiahnuť splnenia záväzku dlžníkom. V prípade, ak by bolo zrejmé, že dlžník nie je schopný, eventuálne nie je ochotný splniť svoj záväzok, veriteľ ho buď donúti vyhrážkou uplatnenia si práva zo záložného práva ku splneniu hlavného záväzku, alebo si priamo uplatní nárok zo záložného práva. Jeho rozhodnutie, ktorú z alternatív si vybrať, bude záležať od časovej náročnosti jednotlivých alternatív splnenia záväzku. Okrem toho má v prípade záložného práva veriteľ, naproti napríklad ručeniu, väčšiu istotu zo splnenia svojej pohľadávky, nakoľko sa jedná o konkrétny predmet zabezpečenia. Okrem toho má záložný veriteľ prednosť pred ostatnými veriteľmi dlžníka, kedy bude jeho pohľadávka vyrovnaná prednostne z výťažku z predmetnej pohľadávky.

Pre zriadenie záložného práva platí, že je potrebné ho **zriadiť písomnou zmluvou**. V prípade, ak by nebola dodržaná písomná forma, zmluva o zriadení záložného práva by bola od počiatku neplatná, čo znamená, že sa na ňu bude hľadieť, ako keby nikdy nevznikla. Je potrebné však odlišovať pojem zriadenie a vznik záložného práva. Na to, aby zriadené záložné právo mohlo vzniknúť, predpokladá

sa jeho registrácia v príslušnom registri záložných práv. Spravidla pôjde o Notársky centrálny register záložných práv.

Vecné bremená

Vecné bremeno je ďalším z inštitútov práv k cudzím veciam. Podstatou vecného bremena je **obmedzenie práv vlastníka** nehnuteľnosti v užívaní jeho nehnuteľnosti. Vlastník nehnuteľnosti je povinný na základe vecného bremena v prospech oprávnenej osoby niečo vykonať, niečo strpieť alebo sa niečoho zdržať. Najtypickejším vecným bremenom je právo prechodu alebo prejazdu motorovým vozidlom cez pozemok. V takomto prípade ja vlastník pozemku, na ktorom je zriadené vecné bremeno, povinný strpieť prechod alebo prejazd určitých osôb cez svoj pozemok. Veľmi často sa vecné bremená takéhoto a podobného druhu zriaďujú najmä v prospech energetických spoločností, teda spoločností distribuujúcich elektrinu či plyn.

Vecné bremená môžu mať dvojaký charakter:

1. **In personam** To znamená, že vecné bremeno sa viaže na **určitú fyzickú alebo právnickú osobu**. Takáto osoba nemusí byť viazaná vlastníckym právom k predmetnej nehnuteľnosti. Nakoľko je takéto vecné bremeno naviazané na konkrétnu osobu, nie je predmetom dedičstva alebo právneho nástupníctva v prípade právnických osôb. Zaniká smrťou alebo zrušením osoby, v prospech ktorej je takéto vecné bremeno zriadené.
2. **In rem**. Takéto vecné bremená sú späť narozdiel od vyššie uvedeného s **určitou nehnuteľnosťou** a nie osobou, čo znamená, že ktorýkoľvek vlastník nehnuteľnosti je oprávnený z takéhoto vecného bremena. Spolu s prechodom alebo prevodom vlastníctva nehnuteľnosti prechádza aj vecné bremeno.

Vecné bremená vznikajú najčastejšie na základe **písomnej zmluvy**, v ktorej musí byť riadne a presne vyšpecifikovaný predmet vecného bremena. Rovnako ako pri záložnom práve je potrebné, aby bola zmluva vyhotovená v písomnej podobe, nakoľko v opačnom prípade bude neplatná. Táto podmienka musí byť splnená najmä z dôvodu, že vecné bremeno musí preto, aby mohlo vzniknúť, byť zaregistrované v príslušnom katastri nehnuteľnosti, príslušnom podľa toho, kde je umiestnená nehnuteľnosť zaťažená vecným bremenom. Okrem zmluvy môže byť vecné bremeno zriadené prostredníctvom závetu, rozhodnutím príslušného orgánu ako aj zo zákona.

Podobne ako pri vzniku, vecné bremená zanikajú z rovnakých skutočností ako vznikajú. V prípade vecných bremien pôsobiacich *in rem* tieto zaniknú najmä zánikom nehnuteľnosti, na ťarchu ktorej bolo zriadené vecné bremeno.

Zadržné právo

Zadržné právo je ďalším zabezpečovacím inštitútom v súvislosti so záväzkovými vzťahmi. Podstatou zadržného práva je **zadržanie veci**, ktorú je zadržiatel inak po-

vinný vydať, za účelom splatenia peňažného dlhu na druhej strane. Tento inštitút je veľmi podobným k záložnému právu, avšak je možné pozorovať niekoľko rozdielov. Asi hlavným rozdielom je ten spočívajúci v predmete záložného a zádržného práva. Zatiaľ čo pri záložnom práve môže byť predmetom tohto vzťahu či hnutelná, tak i nehnuteľná vec, v prípade zádržného práva je možným subjektom **len hnutelná vec**, čo vyplýva zo samotnej podstaty zádržného práva. Ďalším významným rozdielom je spôsob zriadenia tohto zabezpečovacieho inštitútu. Zatiaľ čo pri záložnom práve zákon vyžaduje písomnú zmluvu a jej následnú registráciu príslušným registrom, zádržné právo vzniká **jednostranným vyhlásením** zadrživateľa o tom, že predmetnú vec zadrží. Je potrebné však upozorniť na fakt, že takéto zadržanie nesmie byť svojvoľným či dokonca protiprávnym aktom, ale musí byť v súlade s právnymi predpismi, inak je neplatné a tým pádom aj samotné zádržné právo by bolo neplatným.

2.3 Zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie

2.3.1 Zodpovednosť za náhradu škody

Jedným zo základných princípov občianskeho práva a predovšetkým záväzkového práva je také počínanie, aby **nedochádzalo ku škodám**. Je samozrejmé, nakoľko človek je tvor omylný, že z času na čas ku škode, najmä pri záväzkových vzťahoch dôjde. Na druhej strane nie je možné bezhlavo požadovať náhradu vzniknutej škody, pokiaľ nie sú preukázané zákonom predpísané náležitosti, resp. podmienky pre samotný vznik škody.

Škodu je možné definovať ako **reálny úbytok na hodnote veci alebo práv**, ktorý bol spôsobený nesprávnym alebo neoprávneným postupom konkrétnej osoby. Zodpovednosť za škodu predpokladá splnenie štyroch základných predpokladov:

1. škoda
2. protiprávne konanie
3. príčinná súvislosť (tzv. kauzálny nexus) spájajúca protiprávne konanie so vzniknutou škodou
4. zavinenie

Povinnosťou fyzických a právnických osôb je dbať o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov. Účastníkom sa ukladá povinnosť dbať na to, aby sa pri úprave zmluvných vzťahov odstránilo všetko, čo by mohlo viesť k vzniku rozporov. Občiansky zákonník ustanovuje jednak **všeobecnú** (generálnu) preventívnu povinnosť, jednak **osobitné** (konkrétne, špeciálne) preventívne povinnosti.

Komu škoda hrozí, je povinný na jej odvrátenie zakročiť spôsobom primeraným okolnostiam ohrozenia. Ak ide o vážne ohrozenie, ohrozený má právo sa domáhať, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie hroziacej škody.

Kto spôsobil škodu, keď odvracal priamo hroziace nebezpečenstvo, ktoré sám nevyvolal, nie je za ňu zodpovedný, okrem toho, ak toto nebezpečenstvo za daných

okolností bolo možné odvrátiť inak alebo ak spôsobený následok je zrejme rovnako závažný alebo ešte závažnejší ako ten, ktorý hrozil. Takisto nezodpovedá za škodu, kto ju spôsobil v nutnej obrane proti hroziacemu alebo trvajúcemu útoku. O nutnú obranu nejde, ak bola zrejme neprimeraná povaha a nebezpečnosti útoku.

Kto odvracal hroziacu škodu, má právo na náhradu účelne vynaložených nákladov a na náhradu škody, ktorú pritom utrpel, aj proti tomu, v koho záujme konal, a to najviac v rozsahu zodpovedajúcom škode, ktorá bola odvrátená.

Špeciálna prevencia sa týka len toho, komu škoda hrozí. Ohrozenou môže byť osoba fyzická i právnická. Špeciálna preventívna povinnosť spočíva v povinnosti zakročiť spôsobom primeraným okolnostiam ohrozenia. Ak je stupeň ohrozenia vyšší, ohrozený má právo dovolať sa súdnej ochrany, ktorou by sa sledovalo uloženie povinnosti vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie škody či už vo forme predbežného opatrenia alebo rozhodnutím vo veci samej. Ďalšími prípadmi špeciálnej prevencie je konanie v krajnej núdzi a nutnej obrane.

Občiansky zákonník poskytuje ohrozenému právo na náhradu účelne vynaložených nákladov a škody, ktorú pri odvrácaní ohrozenia sám utrpel. Ohrozený môže uplatniť svoje práva aj proti tomu, v záujme koho sa konalo. Účastník občianskoprávneho vzťahu sa zbaví zodpovednosti dôkazom o neexistencii zavinenia.

2.3.2 Bezdôvodné obohatenie

Bezdôvodné obohatenie vzniká medzi dvomi alebo viacerými individuálne určenými osobami, ak sa naplnia všetky zákonné predpoklady bezdôvodného obohatenia. Jeho obsahom je, aby ten, kto sa obohatil z niektorých dôvodov uvedených v zákone, vydal obohatenie naspäť tomu, na koho úkor k obohateniu došlo.

Osoba, ktorá sa bezdôvodne obohatila **musí vydať všetko**, čím sa obohatila osobe, na úkor ktorej sa obohatila. Náhrada v peniazoch sa musí poskytnúť poškodenému pokiaľ by náhrada in natura, teda vrátenie neoprávnene nadobudnutej veci, nebola dobre možná.

Záväzkovo-právny vzťah z bezdôvodného obohatenia je zvláštnym právnym vzťahom a k jeho vzniku sú potrebné tieto predpoklady:

- a) vznik bezdôvodného obohatenia,
- b) k získaniu bezdôvodného obohatenia došlo na základe právnych skutočností, ktoré sú výslovne uvedené v zákone,
- c) vznik majetkovej ujmy, ktorá zodpovedá už spomínanému bezdôvodnému obohateniu.

Skutočnosť, že sa osoba obohatila na úkor inej osoby a skutočnosť, že je toto obohatenie bezdôvodné je všeobecným predpokladom vzniku bezdôvodného obohatenia. Na vznik bezdôvodného obohatenia sa nevyžaduje existencia zavinenia ako ani existencia protiprávneho konania.

Subjektmi sú na jednej strane oprávnený subjekt, t.j. veriteľ, **poškodený** a na strane druhej povinný subjekt, t.j. **obohatený**. Povinným subjektom, ktorý sa bezdôvodne obohatil, je aj ten, za koho sa plnilo. Povinným ako aj oprávneným subjektom môže byť fyzická ako aj právnická osoba vrátane štátu, resp. obce a samosprávneho kraja. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, rovnako ako povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie prechádzajú ako majetková povinnosť alebo majetkové právo na dedičov oboch subjektov.

Bez dôvodné obohatenie sa musí vydať tomu, na úkor koho bolo získané, pričom subjekt, ktorý je neoprávnené obohatený, je zaviazaný vydať všetko to, čo získal.

Ak je obohatený **dobromyseľný**, (to znamená, že bolo v jeho najlepšom úmysle nadobudnutie takejto veci bez toho, aby si bol vedomý skutočnosti, že koná neoprávnené) v tom, že mu bezdôvodné obohatenie patrí, stáva sa vlastníkom úžitkov, čím mu odpadá povinnosť vydať okrem predmetu bezdôvodného obohatenia aj úžitky. Ak je **nedobromyseľný**, čiže o protiprávnosti svojho konania vedel a aj napriek tejto skutočnosti tak konal, musí vydať aj úžitky, ktoré získal z bezdôvodného obohatenia.

Dokazovanie o nedobromyseľnosti zostáva na poškodenom. V prípade pochybností, či bol obohatený dobromyseľný alebo nebol sa vychádza analogicky zo zásady, podľa ktorej sa dobromyseľnosť u obohateného predpokladá.

Ak hovoríme o **spôsobe vydania bezdôvodného obohatenia**, zákon v prvom rade dáva prednosť obnoveniu pôvodného právneho stavu, teda stavu, ktorý existoval pred vznikom bezdôvodného obohatenia. Táto obnova predstavuje povinnosť obohateného vydať všetko, čo bezdôvodným obohatením získal. Ak takéto plnenie nie je možné, oprávnenej osobe musí byť poskytnutá protihodnota namiesto bezdôvodného obohatenia formou zodpovedajúcej peňažnej náhrady.

2.4 Závazkové právo

2.4.1 Kúpna a zámenná zmluva

Kúpna zmluva

Kúpna zmluva je dvojstranný právny úkon, z ktorého vzniká predávajúcemu povinnosť predmet kúpy kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť predmet kúpy prevziať a zaplatiť zaň predávajúcemu dohodnutú cenu.

Podstatnými zložkami kúpnej zmluvy je **predmet kúpy a kúpna cena**. Predmetom môže byť hnutelná alebo nehnuteľná vec určená individuálne, druhovo, hromadne alebo úhrnne. Cenu treba dojednať v súlade s právnymi predpismi, inak je zmluva neplatná. Ak nie je dohodnuté inak, prechádza na kupujúceho nebezpe-

čnosť náhodnej skazy a náhodného zhoršenia predmetu kúpy súčasne s nadobudnutím vlastníctva.

Forma kúpnej zmluvy závisí od toho, či ide o nehnuteľnosť alebo nie. Ak je predmetom kúpy nehnuteľnosť, vyžaduje sa písomná forma. Písomnú formu zmluvy si môžu dohodnúť zmluvné strany aj u hnutelých vecí. Ak nie je dohodnuté inak, sú účastníci povinní plniť bez zbytočného odkladu po uzatvorení kúpnej zmluvy. Predávajúci je oprávnený odovzdať predmet kúpy odoprieť, ak kupujúci nezaplatí cenu včas. Ak sa odosiela predmet kúpy na miesto plnenia alebo určenia, nie je kupujúci povinný zaplatiť cenu, dokiaľ nemá možnosť si predmet kúpy prezrieť.

Ak je kupujúci v **omeškaní** s prevzatím, môže predávajúci predmet kúpy uložiť na náklady kupujúceho vo verejnom skladišti alebo u iného uschovávateľa alebo ho môže po upozornení predať na účet kupujúceho. Ak vec má vady, o ktorých predávajúci vie, je povinný kupujúceho pri dojednávaní kúpnej zmluvy na ne upozorniť.

Ak dodatočne vyjde najavo **vada**, na ktorú predávajúci kupujúceho neupozornil, má kupujúci právo na primeranú zľavu z dojednanej ceny zodpovedajúcu povahe a rozsahu vady; ak ide o vadu, ktorá robí vec neupotrebitelnou, má tiež právo od zmluvy odstúpiť.

Právo odstúpiť od zmluvy má kupujúci aj vtedy, ak ho predávajúci ubezpečil, že vec má určité vlastnosti, najmä vlastnosti vymienené kupujúcim, alebo že nemá žiadne vady, a toto ubezpečenie sa ukáže nepravdivým. Kupujúci má právo na úhradu nevyhnutných nákladov, ktoré mu vznikli v súvislosti s uplatnením práv zo zodpovednosti za vady.

Vady musí kupujúci uplatniť u predávajúceho bez zbytočného odkladu. Práva zo zodpovednosti za vady sa môže kupujúci domáhať na súde, len ak vady vytkol najneskôr do 24 mesiacov od prevzatia veci.

Výhrada vlastníctva

Existuje možnosť, že si strany dohodnú prechod vlastníctva k predanej hnutelnej veci na kupujúceho až po zaplatení ceny. Takáto výhrada sa musí dohodnúť písomne.

Predkupné právo

Podstatou predkupného práva je, že niekto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na predaj, keby ju chcel predať. Takáto povinnosť sa ukladá iba tomu, kto sľúbil vec ponúknuť na predaj.

Predkupné právo možno dohodnúť aj ako vecné právo, ktoré pôsobí aj voči nástupcom kupujúceho. Zmluva sa musí uzavrieť písomne a predkupné právo sa nadobúda vkladom do katastra nehnuteľností. Ak predávajúci nekúpil vec ponúk-

nutú kupujúcim, zostáva mu zachované predkupné právo aj voči jeho právnenému nástupcovi.

Právo spätnej kúpy

Právo spätnej kúpy znamená, že predávajúci predá hnutelnú vec s výhradou, že má právo žiadať vrátenie veci do určitej doby po kúpe, ak vráti kupujúcemu zaplatenú cenu. Zmluva o práve spätnej kúpy sa musí uzavrieť písomne.

Právo spätnej kúpy musí predávajúci uplatniť písomnou formou, a ak nie je v zákone alebo dohodou zmluvných strán stanovené inak, najneskôr do jedného roka od odovzdania veci kupujúcemu. V inom prípade právo spätnej kúpy zanikne.

Iné vedľajšie dojednania

Predávajúci a kupujúci si môžu dohodnúť písomnou zmluvou aj iné vedľajšie dojednania majúce povahu výhrad a podmienok pripúšťajúcich zánik či obnovu právneho vzťahu založeného kúpnu zmluvou. Ak sa účastníci nedohodnú inak, zanikajú tieto výhrady a podmienky najneskôr uplynutím jedného roka od uzavretia kúpnej zmluvy, pokiaľ ich predávajúci v tejto lehote neuplatnil.

V tomto zmysle je možné dojednať **výhradu lepšieho kupca**, kedy ide o dohodu, v rámci ktorej si predávajúci zabezpečuje právo do určitej doby od zmluvy odstúpiť, ak o kúpu veci prejaví záujem osoba, ktorá je ochotná ponúknuť výhodnejšie podmienky ako kupujúci. Ide o dojednanie rozvazovacej podmienky, podľa ktorej môže predávajúci jednostranným prejavom vôle zrušiť zmluvu. V takomto prípade sa zmluva ruší od začiatku (*ex tunc*) a obe zmluvné strany sú povinné vrátiť to, čo sa plnilo.

Dohodou o zriadení **práva spätného predaja** si kupujúci vyhradzuje, že do určitej dojednanej doby môže kúpenú vec vrátiť predávajúcemu späť, a to za rovnakých podmienok, za ktorých ju kúpil.

Ďalej je možné v rámci kúpnej zmluvy dojednať tzv. **kúpu na skúšku**, ktorá by umožnila kupujúcemu počas určitej doby vec používať, vyskúšať, preveriť jej schopnosti, či výkon a v zmysle dojednania podľa možnosti kupujúcemu po určitej dobe, najmä pri nesplnení určitých očakávaní odstúpiť od zmluvy.

Pri **opčnom práve** ide o dojednanie takej výhrady, ktorou si predávajúci alebo kupujúci pri uzavretí kúpnej zmluvy vymieni, že za rovnakých podmienok predá druhej strane alebo odkúpi od predávajúceho ďalšie veci, ak to oznámi v dojednanej dobe druhej strane. Ku kúpnej zmluve tu dochádza jednostranným právnym úkonom, ktorý je potrebné doručiť druhému subjektu.

Spotrebiteľská kúpna zmluva (Predaj tovaru v obchode)

Podľa slovenského právneho poriadku je možné, aby boli predávané veci aj na objednávku. Podstatou takéhoto predaja je objednávka tovaru kupujúcim, ktorej zod-

povedá povinnosť predávajúceho objednaný tovar zabezpečiť v primeranej lehote alebo v lehote, na ktorej sa s kupujúcim dohodol.

V prípade zásielkového predaja, ktorý spadá pod spotrebiteľské kúpne zmluvy, je predávajúci povinný doručiť tovar na miesto určené kupujúcim a tento je povinný si ho v danom mieste od predávajúceho vyzdvihnúť. V prípade, ak nedôjde k prevzatiu veci zo strany kupujúceho, predávajúci vec uskladní a je oprávnený následne požadovať od kupujúceho úhradu nákladov spojených s týmto uskladnením. Vlastníctvo k objednanej veci prechádza na kupujúceho až momentom fyzického prevzatia veci.

Ak však ide o predaj samoobslužný (t.j. taký, pri ktorom nie je kupujúci odkázaný na úkony predávajúceho, ale sám si vyberá z tovaru v priestoroch predávajúceho), prechádza vlastníctvo na kupujúceho momentom zaplatenia kúpnej ceny.

Akosť a množstvo

Povinnosťou predávajúceho v prípade spotrebiteľských kúpnych zmlúv je najmä, aby mala predávaná vec **požadovanú akosť**, množstvo, mieru, hmotnosť a aby bola bez väd a njamä musí zodpovedať záväzným technickým normám. V prípade potravín musí byť vyznačený dátum spotreby alebo dátum minimálnej trvanlivosti. Kupujúci má právo, aby sa vec pred ním prekontrolovala, alebo aby sa mu jej činnosť predviedla. Rovnako má predávajúci povinnosť oboznámiť kupujúceho s návodom alebo technickou normou, ktorá sa vzťahuje na predávaný tovar. Ak predávajúci kupujúceho neinformuje, vzniká kupujúcemu v prípade vzniku ujmy nárok na náhradu škody. Ďalej môže predávajúci predávať výrobky s vadami, ktoré však nebránia pôvodnému využitiu veci, za zníženú cenu. V takom prípade musí byť kupujúci upozornený na existujúce vady.

Zodpovednosť za vady na predanej veci

Pri preberaní veci kupujúcim by vec nemala mať žiadne vady. V prípade, ak ich však má, zodpovedá predávajúci za takéto vady. V prípade predaja použitých vecí predávajúci nezodpovedá za vady spôsobené použitím rovnako ako v prípade vecí predávaných za nižšiu cenu, kedy nezodpovedá za vady, na základe ktorých bola znížená cena.

Všeobecná záručná doba stanovená Občianskym zákonníkom je **24 mesiacov**. Ak ide o použitú vec, môže byť záručná doba kratšia, nie však menej než **12 mesiacov**. Ak sa má predávaná vec používať po dlhšiu dobu, môže byť naopak stanovená záručná doba dlhšia ako 24 mesiacov. V súvislosti so záručnou dobou je na požiadanie kupujúceho predávajúci povinný vystaviť záručný list. Záručný list môže byť nahradený dokladom o kúpe. V záručnom liste pritom môže byť stanovená záruka vo väčšom rozsahu ako je stanovená v Občianskom zákonníku.

Záručné doby začínajú plynúť od prevzatia veci kupujúcim. Ak má kúpenú vec uviesť do prevádzky iný podnikateľ než predávajúci, začne záručná doba plynúť až odo dňa uvedenia veci do prevádzky, pokiaľ kupujúci objednal uvedenie do prevádzky najneskôr do troch týždňov od prevzatia veci a riadne a včas poskytol na vykonanie služby potrebnú súčinnosť.

V prípade **reklamácie** kupujúcim má predávajúci povinnosť:

- a) V prípade odstrániteľnej vady takúto vadu odstrániť bezplatne a včas (vo všeobecnosti platí lehota na vybavenie reklamácie 30 dní).
- b) Ak to požaduje kupujúci, a to aj v prípade odstrániteľnej aj neodstrániteľnej vady, vymeniť vadnú vec alebo jej časť, ktorej sa závada dotýka. V prípade odstrániteľnej vady však musí byť splnená podmienka, že vada sa musí vyskytovať opakovane.
- c) Poskytnúť kupujúcemu primeranú zľavu z kúpnej ceny. To však platí len v prípade neodstrániteľných vád na tovare.

Tieto nároky si môže kupujúci uplatniť len počas trvania záručnej doby a to u predávajúceho, resp. u iného podnikateľa, ktorý ja na záručnom liste uvedený ako osoba oprávnená a povinná vykonať opravu vád na veci.

Ak dôjde k výmene, začne plynúť záručná doba znova od prevzatia novej veci. To isté platí, ak dôjde k výmene súčiastky, na ktorú bola poskytnutá záruka.

Zámenná zmluva

Zmluvné strany si touto zmluvou vzájomne prevádzajú vlastnícke právo a vzájomne si vymieňajú vec za vec. Každá zo strán je považovaná ohľadne veci, ktorú výmenou dáva za stranu predávajúcu a ohľadne veci, ktorú výmenou prijíma za stranu kupujúcu. Z uvedeného dôvodu sa pre úpravu zámennej zmluvy použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka o kúpnej zmluve. Predmetom zámennej zmluvy môže byť iba vec, nie právo alebo iná majetková hodnota.

Vec, ktorá sa poskytuje za druhú vec by mala byť takej istej hodnoty. Ak by však došlo k takej výmene vecí, pri ktorej by jedna zo zmluvných strán odovzdávala za prijatú vec takú, ktorej hodnota je nižšia, dôjde následne k vyrovnaniu. Cenový rozdiel vecí je možné vyrovnáť v peniazoch.

2.4.2 Darovacia zmluva

Darovacou zmluvou darca niečo bezplatne, teda bez požadovania zaplatenia peňažnej sumy, prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten takýto dar alebo sľub prijíma. Ak je predmetom daru nehnuteľnosť, musí byť takáto darovacia zmluva **písomná**. Pri hnutelnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatiu veci pri darovaní, zmluva musí mať taktiež písomnú podobu. Podstatou darovania je **bezodplatný prevod vlastníctva k veci**. Zmluva sa skladá z prejavu vôle jednej strany – darcu, ktorým je ponuka daru a z prejavu vôle druhej strany – obdarovaného,

prijatie daru. Je preto vylúčené, aby darovanie vzniklo na základe jednostranného právneho úkonu.

Darcom, rovnako ako aj obdarovaným, môžu byť fyzické aj právnické osoby. Predmetom zmluvy môže byť všetko, čo môže byť predmetom občianskoprávnych vzťahov. Ide predovšetkým o veci, práva, iné majetkové hodnoty či nehnuteľnosti.

Darca je povinný pri ponuke daru upozorniť na vady, o ktorých vie. Ak má vec vady, na ktoré darca neupozornil, je obdarovaný oprávnený vec vrátiť. Darca sa naopak môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje **dobré mravy**. Právny pojem „dobré mravy“ sa vyskytuje veľmi často nielen v občianskoprávnych vzťahoch. Jeho zásadným problémom je, že v žiadnom odvetví práva na Slovensku, a dokonca ani na úrovni Európskej únie neexistuje legálna definícia tohto pojmu. Dobré mravy predstavujú akési nepísané pravidlá slušného správania medzi osobami a nielen v občianskoprávnych ale aj v obchodnoprávnych vzťahoch. Je preto veľmi náročné, najmä v prípade ak dôjde k súdnemu sporu, dovoľávať sa práv dobrých mravov, pretože bude veľmi ťažké ich preukázať a súd v konečnom dôsledku aj tak nemusí súhlasiť s predloženou interpretáciou dobrých mravov.

Zákon pozná aj druhú formu darovacej zmluvy a to tzv. **konsenzuálnu zmluvu**, podľa ktorej darca iba sľubuje poskytnutie daru obdarovanému, ktorý tento sľub prijme. V takomto prípade dochádza k odovzdaniu a prevzatíu daru až neskôr.

2.4.3 Zmluva o dielo

Zmluvou o dielo sa zaväzuje **zhotoviteľ objednávateľovi** že za dojednanú cenu vykoná dohodnuté dielo. Je možné, za určitých okolností, vytvoriť dielo priamo na počkanie. Ak však k takémuto nedôjde, zhotoviteľ je povinný vydať objednávateľovi písomné potvrdenie o prevzatí objednávky. Potvrdenie musí obsahovať označenie predmetu diela a ďalej jeho rozsah, akosť, cenu za vykonanie diela a čas jeho zhotovenia. Zhotoviteľ je povinný dielo vykonať podľa zmluvy, riadne a v dohodnutom čase. Okrem presných požiadaviek, resp. inštrukcií objednávateľa diela je zhotoviteľ povinný dbať na dodržiavanie národných ako aj nadnárodných (napríklad technických) noriem v prípade, ak sa objednané dielo dotýka takýchto noriem, resp. má byť s nimi v súlade.

Vo všeobecnosti sa platí **cena** až po zhotovení diela. Ak sa však dielo vykonáva po častiach alebo ak by bolo vykonávanie diela finančne náročné, môže zhotoviteľ požadovať už počas vykonávania diela od objednávateľa primerané **preddavky**. Cena sa môže dohodnúť aj podľa rozpočtu. V takom prípade sa cena nesmie bez súhlasu objednávateľa zvýšiť. Práce a náklady mimo rozpočtu možno účtovať iba vtedy, ak ich schválil objednávateľ písomne alebo ak práce dodatočne písomne objednal.

Aj v prípade, ak sa **dielo nevykonalo**, patrí zhotoviteľovi cena, ktorá bola zmluvnými stranami dojednaná. Musí však existovať predpoklad, že zhotoviteľ bol

ochotný dielo vykonať avšak zabránili mu v tom okolnosti na strane objednávateľa. Až do momentu zhotovenia diela môže objednávateľ od zmluvy odstúpiť. Je však povinný zaplatiť zhotoviteľovi sumu, ktorá pripadá na práce už vykonané, pokiaľ zhotoviteľ nemôže ich výsledok použiť inak.

Objednávateľ je oprávnený **odstúpiť od zmluvy** aj vtedy, ak je zrejmé, že dielo nebude včas hotové alebo nebude vykonané riadne, a ak zhotoviteľ neurobí nápravu ani v poskytnutej primeranej lehote, ktorú mu je objednávateľ povinný stanoviť. Smrť objednávateľa sama o sebe zmluvu nezrušuje.

Pri zhotovovanom diele je **záručná doba 24 mesiacov**. Je však možné, pri určitých dielach, najmä pri tých, ktoré sa majú používať trvácne, aby bola záručná doba dlhšia, ako je 24 mesiacov. V takýchto prípadoch však záručná doba vyplýva z iných právnych predpisov, rozdielnych od Občianskeho zákonníku. Napríklad pre zhotovenie stavby je určená záručná doba na 34 mesiacov. To však nemusí platiť pre stavbu ako celok, nakoľko niektoré časti stavbu môžu mať kratšiu záručnú dobu.

Pri zhotovovanom diele musíme rozlišovať **dva druhy vád**, a to konkrétne vady, ktoré je možné odstrániť a vady, ktoré sú neodstrániteľné. V prvom prípade je objednávateľ diela oprávnený požadovať najmä bezplatné odstránenie takýchto vád. V druhom prípade, nakoľko vady môžu spôsobiť nevyužiteľnosť objednaného diela, je zhotoviteľ oprávnený zrušiť zmluvu. Takéto isté právo má objednávateľ diela aj v prípade, ak sú vady odstrániteľné, avšak ani po žiadosti na odstránenie takýchto vád zhotoviteľ tieto neodstráni.

2.4.4 Zmluva o pôžičke

Zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu. Pri **peňažnej** pôžičke možno dohodnúť úroky. Pri **nepeňažnej** pôžičke možno dojednať namiesto úrokov plnenie primeraného väčšieho množstva alebo vecí lepšej akosti, spravidla toho istého druhu. Zmluvu o pôžičke je možné prirovnať najmä k úverovej zmluve, upravenej v Obchodnom zákonníku. Rozdielom proti tomuto zmluvnému typu však je, že v prípade zmluvy o pôžičke sú možným predmetom zmluvy nielen peniaze, ale aj iné veci. Takéto pôžičky nie je možné považovať za podnikanie, pokiaľ ide len o občasné pôžičky. V zásade osoba, ktorá mieni uzatvoriť takúto zmluvu o pôžičke ako veriteľ, nemusí mať na to ani živnostenské a ani žiadne iné oprávnenie. Ide vyslovene o občianskoprávny inštitút.

2.4.5 Zmluva o výpožičke

Tento zmluvný typ je veľmi podobný vyššie uvedenej zmluve o pôžičke. Rozdielom oproti zmluve o pôžičke je skutočnosť, že táto výpožička je **bezodplatným zmluvným vzťahom**. To znamená, že dlžník, okrem vrátenia zapožičanej veci, nie je povinný platiť veriteľovi iné platby, resp. plnenia, súvisiace so zmluvou o výpožičke.

Zmluvou vznikne vypožičiatelovi právo vec po dohodnutú dobu bezplatne užívať. Požičiatel je povinný odovzdať vypožičiatelovi vec v stave spôsobilom na riadne užívanie. To isté však platí pre dlžníka, ktorý je povinný vrátiť vec v stave, v akom mu ju veriteľ odovzdal. Prípustným je jedine bežné opotrebenie, spôsobené užívaním tejto veci. Zničenie veci je neprípustné. V takom prípade by došlo u veriteľa k nároku na náhradu škody, ktorá mu vznikla zničením zapožičanej veci.

Vypožičiatel je oprávnený užívať vec riadne a v súlade s účelom, ktorý sa v zmluve dohodol alebo ktorému obvykle slúži. Ak nie je dohodnuté inak, nesmie vypožičiatel prenechať vec na užívanie inému. Ak je to však s prihliadnutím na okolnosti vhodné alebo potrebné zmluvné strany sa môžu dohodnúť na tom, že dlžník vec zapožičia tretej osobe. V takom prípade je však potrebné si uvedomiť, že ďalšie zapožičanie veci musí byť uskutočnené za rovnakých podmienok, ako hlavné zapožičanie. Vypožičiatel je povinný vec vrátiť, len čo ju nepotrebuje, najneskôr však do konca určenej doby zapožičania.

Požičiatel môže požadovať vrátenie veci aj pred skončením určenej doby zapožičania, ak vypožičiatel neužíva vec riadne alebo ak ju užíva v rozpore s účelom, ktorému slúži.

2.4.6 Nájomná zmluva

Na rozdiel od zmluvy o výpožičke nájomnou zmluvou prenajímateľ prenecháva za odplatu nájomcovi vec, aby ju dočasne užíval alebo z nej bral aj úžitky. Rovnako, ako v zmluve o výpožičke je však prenajímateľ povinný prenechať prenajatú vec nájomcovi v stave spôsobilom na dohodnuté užívanie, alebo na obvyklé užívanie, a v tomto stave ju na svoje náklady udržiavať.

Nájomca môže užívať vec spôsobom určeným v zmluve, prípadne primerane povahe a určeniu veci. Prenajímateľ má právo žiadať prístup k veci za účelom jej kontroly, či nájomca užíva vec riadnym spôsobom. Zmluvné strany si môžu dohodnúť, že nájomca bude oprávnený dať prenajatú vec do **podnájmu**. V prípade, ak v nájomnej zmluve takéto ustanovenie chýba a nájomca aj napriek tomu dá prenajatú vec do podnájmu, vzniká prenajímateľovi právo na odstúpenie od nájomnej zmluvy.

Rovnako je možné dohodnúť si v zmluve **úpravu veci**, podľa potrieb nájomcu. Náklady na takéto úpravy však hradí nájomca. V prípade, ak sa na to prenajímateľ zaviazal, je nájomca oprávnený požadovať od prenajímateľa úhradu takýchto nákladov vzniknutých v súvislosti so zmenami vykonanými na veci. V prípade, ak by nájomca vykonal na veci zmeny bez súhlasu prenajímateľa, je povinný pri skončení nájmu vrátiť vec do pôvodného stavu. Tak ako vo všeobecnosti, aj pri vykonávaní zmien platí pre nájomcu povinnosť, aby predchádzal vzniku akýchkoľvek škôd. V opačnom prípade môže prenajímateľ odstúpiť od nájomnej zmluvy. V súvislosti s úpravami prenajatej veci je potrebné spomenúť aj **opravy veci**. Tieto vykonáva, na základe upozornenia nájomcom, prenajímateľ. Ak nájomca prenajímateľa neu-

pozorní na potrebu opráv, vzniká prenajímateľovi nárok na náhradu škody, v prípade, ak mu v dôsledku takéhoto nekonania vznikne. Opravu vecí však môže vykonať aj sám nájomca. V prípade, ak by šlo o opravu, na ktorú je povinný prenajímateľ, teda nejde o opravu vady, ktorá vznikla až nájomcovým pôsobením, má nájomca nárok na náhradu vynaložených nákladov na takúto opravu.

Nájomné

Nájomca je povinný platiť prenajímateľovi nájomné v súlade so zmluvou. V inom prípade, ak nebolo nájomné dojednané v zmluva, je povinný platiť nájomné obvyklé v čase uzavretia zmluvy s prihliadnutím na hodnotu prenajatej veci a spôsob jej užívania.

Skončenie nájmu

Vo všeobecnosti a bez výnimočných situácií sa nájom skončí **uplynutím doby**, na ktorú bol dojednaný. To platí v prípade, ak sa prenajímateľ nedohodne s nájomcom inak. Ak nájomca používa prenajaté veci aj po skončení nájmu a prenajímateľ proti tomu nenamieta na súde, obnovuje sa pôvodná nájomná zmluva za tých istých podmienok, za akých bola dojednaná. Ak sa nájom dojedná dlhšie ako na rok, obnovuje takýto nájom vždy na rok. Nájom dojednaný na kratšiu dobu sa obnovuje na túto kratšiu dobu. Zrušiť nájomnú zmluvu na neurčitú dobu možno iba výpovedňou, ak sa zmluvné strany nedohodnú. Výpovedná lehota pri nájme nehnuteľností je vo všeobecnosti trojmesačná, pri nájmoch hnutelých vecí dvojmesačná. Rovnako sa ruší, resp. zaniká nájomná zmluva v prípade, ak dôjde k zničeniu veci.

2.4.7 Príkazná zmluva

Príkazná zmluva definuje na jednej strane **príkazcu**, ktorý je oprávneným zo zmluvy a na strane druhej **príkazníka**, ktorý je povinný pre príkazcu obstaráť vec alebo vykonať činnosť, v súlade so zmluvou.

Postup príkazníka pri plnení povinností uložených príkazcom má byť v súlade s jeho najlepšimi schopnosťami a znalosťami. Príkazník má konať osobne. Ak však poverí vykonaním vecí alebo činnosti tretiu osobu, zodpovedá za výsledok takto vykonanej veci alebo činnosti tak, akoby ju sám vykonal. Ak sa však príkazník s príkazcom na takejto delegácii právomoci dohodli, zodpovednosť príkazníka sa obmedzuje len na voľbu svojho zástupcu.

Príkazník je povinný podať príkazcovi na jeho žiadosť všetky správy o postupe plnenia príkazu a previesť na príkazcu všetok úžitok z vykonaného príkazu.

Na druhej strane je **príkazca povinný**, ak nebolo inak dohodnuté, poskytnúť príkazníkovi vopred na jeho žiadosť primerané prostriedky nevyhnutné na splnenie príkazu a nahradiť príkazníkovi potrebné a užitočné náklady vynaložené pri vykonávaní príkazu. To všetko aj v takom prípade, keď sa výsledok nedostavil. Ak príkazník utrpí pri výkone príkazu škodu alebo zranenie, môže sa domáhať náhrady

u príkazníka. Príkazca je povinný poskytnúť príkazníkovi odmenu iba vtedy, ak bola dohodnutá alebo je obvyklá, najmä vzhľadom na povolanie príkazníka. Príkazca je povinný poskytovať odmenu, aj keď výsledok nenastal, ibaže by nezdar konania bol spôsobený porušením povinnosti príkazníka.

Pre **zánik príkaznej zmluvy** sa použijú primerané ustanovenia o zániku plnomocenstva. To znamená, že ak príkazná zmluva zanikla odvolaním, je príkazca povinný nahradiť príkazníkovi náklady vzniknuté do odvolania, prípadne utrpenú škodu, a ak mu príslúcha odmena, aj tú časť, ktorá zodpovedá vykonanej práci.

Zmluva o obstaraní vecí

Zmluva o obstaraní vecí je jedným z troch explicitne uvedených druhov príkaznej zmluvy v Občianskom zákonníku (ďalšími sú Zmluva o obstaraní predaja vecí a Zmluva o obstaraní zájazdu). Touto zmluvou sa obstarávateľ zaväzuje objednávatelovi obstaráť určitú vec, pričom má právo vec obstaráť aj prostredníctvom inej osoby. Zmluva o obstaraní vecí je **zmluvou odplatnou**, čo znamená, že objednávatel je povinný obstarávateľovi za ňu poskytnúť odmenu.

O uzavretí zmluvy musí obstarávateľ vydať objednávatelovi písomné potvrdenie, v ktorom musí byť uvedený predmet obstarania, jeho cena a doba obstarania. Objednávatel môže až do obstarania vecí od zmluvy odstúpiť. V takom prípade však musí obstarávateľovi nahradiť vynaložené náklady a prípadne inú ujmu, ktorá mu vznikla.

Obstarávateľ má dodržiavať pokyny objednávatela, pričom odchyliť sa od nich môže iba v prípade, ak vyplývajú z podstaty vecí je to pre objednávatela nevyhnutné a nemôže včas dosiahnuť jeho súhlas.

Zmluva o obstaraní predaja vecí

Zmluvou o obstaraní predaja vecí prenecháva objednávatel obstarávateľovi zverenú vec za účelom jej predaja. V súvislosti s tým objednávatel splnomocňuje obstarávateľa, aby vykonal všetky potrebné úkony, ktoré sú nevyhnutné pre dosiahnutie predaja vecí. Zmluva musí písomná. Taktiež musí obsahovať aspoň predmet predaja, objednávatelom želanú cenu, odmenu obstarávateľa a poplatok pre prípad odstúpenia od zmluvy pred dohodnutou dobou určenou na predaj vecí.

Obstarávateľovi vznikne **nárok na odmenu** iba vtedy, ak sa zverená vec predala. Je možné, aby došlo k vzájomnému započítaniu (tzv. set-off) pri výplate odmeny. To znamená, že obstarávateľ po odrátaní svojej odmeny vyplatí obstarávateľovi zvyšné peniaze, pochádzajúce z predaja vecí.

Tak ako je to zvykom pri občiansko-záväzkových vzťahoch, je na zmluvných stranách, ako si dohodnú jednotlivé ustanovenia zmluvy okrem tých, ktoré musia byť stanovené podľa tzv. kogentných ustanovení Občianskeho zákonníka. Preto v prípade, ak si zmluvné strany nedohodli **dobu trvania** takejto zmluvy platí, že

bola uzatvorená na obdobie troch mesiacov. V prípade, ak počas tohto obdobia nedôjde k predaju zverenej veci, zmluva automaticky zaniká. Zmluvné strany si môžu rovnako dohodnúť, že v prípade, ak nebude vec predaná v stanovenej lehote, po uplynutí tejto sa predá za nižšiu cenu.

2.4.8 Konanie bez príkazu

Konanie bez príkazu spočíva v **obstaraní cudzej záležitosti**. Na rozdiel od príkaznej zmluvy však konajúca osoba na takéto obstaranie **nemá súhlas** dotknutej osoby, a nemá na takéto konanie ani iné oprávnenie. Konanie bez príkazu môže mať rôzne formy. Jednak môže ísť o faktické, ale rovnako aj právne úkony. Rovnako môže ísť o konanie s majetkovou podstatou alebo bez nej. V neposlednom rade môže byť takéto konanie uskutočnené aj vo verejnom záujme.

V každom prípade však musí ísť o obstaranie/ vybavenie *cudzej veci*. V prípade, že nejde o cudziu záležitosť, nejde o konanie bez príkazu. Zákon primárne nedovoľuje zasahovať do záležitostí niekoho iného okrem prípadov, ak je k tomu oprávnený na základe plnomocenstva alebo mu takú povinnosť ukladá zákon. Aj napriek tomu však môžeme pozorovať dva druhy konania bez príkazu:

- odvracanie hroziacej škody, a
- príkazné konanie vo všetkých prípadoch mimo odvracania hroziacej škody.

Konanie bez príkazu je dovoleným právnym konaním iba vtedy, ak niekto bez toho, aby na to bol oprávnený, obstará cudziu vec za tým účelom, aby **odvrátil hroziacu škodu**.

Kto má v úmysle obstaráť cudziu vec, odlišnej od odvrátenia hroziacej škody, musí informovať osobu, za ktorú chce konať a vyčkať na súhlas tejto osoby.

2.4.9 Zmluva o úschove

V rámci zmluvy o úschove na jednej strane stojí **zložiteľ** a na druhej strane **uschovávateľ**. Ide o zmluvu, ktorou uschovávateľ preberá od zložiteľa hnuiteľnú vec, aby ju pre neho opatroval. Podmienkou je, že môže ísť len o **hnuiteľnú vec**. Napriek tomu, že túto zmluvu upravuje Občiansky zákonník a aplikuje sa najmä na občianskoprávne vzťahy, má veľký význam aj pre podnikateľov. Špecifický význam má zmluva o úschove pri zriaďovaní záložného práva k hnuiteľným veciam

Zmluva vznikne samotným **odovzdaním predmetu** úschovy uschovávateľovi. Z toho vyplýva, že zmluvu je možné uzatvoriť aj inak ako v písomnej forme. Podstatný je samotný úkon odovzdania, z ktorého musí byť zrejmé, že uschovávateľ má vec pre zložiteľa uschovať a opatrovať. **Podstatnými náležitosťami** pri uzatváraní takejto zmluvy, nech je uzatváraná v akejkolvek podobe, je najmä určenie zmluvných strán, určenie predmetu úschovy a vyjadrenie záväzku vec opatrovať. Určenie odplaty za uschovanie veci nie je v tomto prípade rozhodujúcim ustanovením tejto zmluvy. Je teda možné uzavrieť zmluvu o úschove aj bezodplatne.

Pre odovzdanie veci do úschovy nie je rozhodujúce, akým spôsobom došlo k odovzdaniu veci.

Pre platné uzatvorenie zmluvy o úschove je rozhodujúce, aby mal zložiteľ minimálne **držiteľské oprávnenie** k uschováwanej veci. Z toho vyplýva, že zložiteľ nemusí byť priamo vlastníkom, ale musí vecou disponovať, mať ju v držbe. Nakoľko ide o úschovu konkrétnej veci, je potrebné, aby bola táto vec individuálne určená a nie len druhovo.

Osobitnú formu pre zmluvu o úschove ustanovuje Občiansky zákonník v prípade **mechanických prostriedkov**, ktoré majú slúžiť na výkon úschovy. Ide najmä o systémy, akými sú bezpečnostné skrinky na letiskách či vlakových staniach. K uzatvoreniu zmluvy v takomto prípade dôjde fyzickým odložením veci do takejto bezpečnostnej skrinky, pričom podmienkou je výkon dozoru nad takýmito bezpečnostnými skrinkami.

2.4.10 Zmluva o ubytovaní

Zmluva o ubytovaní je zmluvou spotrebiteľskou, v rámci ktorej sa jedná zmluvná strana zaväzuje druhej zmluvnej strane, že ju na prechodnú dobu ubytuje vo svojom ubytovacom zariadení určenom na prechodné ubytovanie osôb. Z dočasného charakteru ubytovania vyplýva, že takýmto zariadením bude najmä, avšak nielen, hotel, motel, ubytovňa či školský internát. Právu spočívajúcim v možnosti ubytovať zodpovedá povinnosť ubytovanej osoby za túto službu zaplatiť.

Ide o dvojstranný právny úkon, ktorý nemá predpísanú formu, teda nie je nutné túto zmluvu uzatvoriť písomne. V súvislosti so zmluvou o ubytovaní úzko súvisí aj rezervácia takéhoto ubytovania, ktorá je v súčasnosti primárnym prostriedkom využívaným objednávateľom ubytovania pri jeho vyhľadávaní. Aj napriek tomu, že samotná rezervácia nezakladá právny vzťah a neplynú z nej žiadne práva ani povinnosti zmluvným stranám, ubytovacie zariadenia často krát, najmä v zmysle ochrany vlastnej investície, spájajú s rezerváciou ubytovania aj zaplatenie preddavku, teda rezervačného poplatku. Táto možnosť im vyplýva najmä z charakteru ustanovení Občianskeho zákonníka o zmluve o ubytovaní. To znamená, že zmluvné strany sa môžu odchyliť od predpísanej úpravy, ktorá s rezerváciou nespája žiadne povinnosti.

Zmluvu o ubytovaní je potrebné odlišiť najmä od nájomnej zmluvy, upravené v Obchodnom zákonníku. Rozdiel spočíva v už uvedenom **dočasnom charaktere ubytovania**. Je pravda, že aj v prípade nájmu môže ísť o dočasný charakter ubytovania, avšak v prípade zmluvy o ubytovaní je poskytovateľom ubytovacích služieb podnikateľ, ktorý má oprávnenie na výkon takejto činnosti, zatiaľ čo prenájom bytu alebo nebytového priestoru nie je považovaný za podnikanie.

V zmluve musia byť predovšetkým uvedené predmet ubytovania (teda miesto, kde má byť dočasné ubytovanie realizované), cena ubytovania a doba ubytovania. Ďalšími ustanoveniami zmluvy budú predovšetkým požiadavky objedná-

vateľa ubytovania na typ ubytovania, vybavenie a služieb poskytovaných v súvislosti s ubytovaním.

Okrem povinnosti ubytovaného užívať predmet ubytovania spôsobom aby nedochádzalo k jeho poškodzovaniu, je ubytovaný povinný zaplatiť za ubytovanie **odplatu**. Táto je splatná najneskôr v deň ukončenia ubytovania, avšak je na zmluvných stranách, ako si túto náležitosť zmluvy dojednávajú.

2.4.11 Zmluva o preprave

V prípade zmluvy o preprave rozlišujeme zmluvu o preprave **osôb** a zmluvu o preprave **tovaru**. Rozdiel je predovšetkým v predmete prepravy. S tým súvisí najmä technické vybavenie slúžiace na prepravu. Zatiaľ čo sa na prepravu osôb využívajú dopravné prostriedky, akými sú autobusy, mikrobuses, civilné lietadlá a lode, na prepravu tovaru sa používajú najmä dodávky, kamióny, nákladné lode a nákladné lietadlá.

Zmluva o preprave osôb

Na základe tejto zmluvy sa dopravca (fyzická alebo právnická osoba) zaväzuje cestujúcemu, že ho za odplatu, tzv. cestovné, prepraví v súlade s jeho požiadavkami. K preprave osôb patrí bezpodmienečne aj preprava batožiny, ktorú má táto osoba pri sebe. Je potrebné v rámci zmluvy o preprave osôb rozlišovať dva druhy osobnej dopravy a to pravidelnú a nepravidelnú. V prípade pravidelnej prepravy osôb vzniká zmluva o preprave zakúpením cestovného lístka buď na stanici alebo priamo u vodiča dopravného prostriedku. Miesto nákupu cestovného lístku nemá vplyv na platnosť tejto zmluvy. V druhom prípade sa táto zmluva uzatvára štandardným spôsobom ako ostatné zmluvné typy, pričom musí byť v zmluve jasne špecifikovaný dopravný prostriedok, miesto nástupu a miesto určenia prepravy ako aj cena prepravného – tá môže byť určená aj štandardizovanou tarífou, ktorá predstavuje jednotkovú cenu za jeden kilometer.

Hlavnou povinnosťou dopravcu, okrem riadneho a spôsobilého dopravného prostriedku ako aj spôsobilej posádky, je prepravenie cestujúceho podľa dohody. Povinnosťou cestujúceho je okrem zaplatenia cestovného dodržiavanie prepravného poriadku, ktorý predstavuje štandardizované pokyny dopravcu adresované všeobecne cestujúcim o ich povinnostiach počas prepravy.

2.4.12 Sprostredkovateľská zmluva

V prípade sprostredkovateľskej zmluvy ide o podobný zmluvný typ, akými sú napríklad príkazné zmluvy. Oproti nej je však v rámci sprostredkovateľskej zmluvy prísnejšie upravený nárok sprostredkovateľa na odmenu. Na základe sprostredkovateľskej zmluvy ďalej sprostredkovateľ nie je oprávnený robiť akékoľvek právne úkony vo svojom mene ale v mene záujemcu. Podstatou sprostredkovateľskej zmluvy je prísľub sprostredkovateľa daný záujemcovi, v rámci ktorého sa tento zaväzuje ob-

starat' záujemcovi príležitosť uzatvoriť zmluvu. Sprostredkovateľovi prislúcha v súvislosti s obstaraním takejto príležitosti **odmena**. Sprostredkovateľská zmluva nemusí mať písomnú formu. Z dôvodu konkrétnejšej úpravy jednotlivých ustanovení sa však písomná forma tejto zmluvy odporúča.

Medzi **podstatné náležitosti** tejto zmluvy, okrem presného určenia zmluvných strán, teda zájemcu a sprostredkovateľa, patrí najmä predmet záväzku sprostredkovateľa a tomu prislúchajúca odmena. Sprostredkovateľ je v zmysle tejto zmluvy povinný vykonávať a vyvíjať takú činnosť, ktorá by smerovala k tomu, aby bola záujemcovi poskytnutá príležitosť uzavrieť zmluvu s inou, treťou, osobou. Zmluva musí aspoň čiastočne obsahovať vymedzenie zmluvy, ktorej sprostredkovanie je predmetom tejto zmluvy. V praxi je možné stretnúť sa najmä s veľkou podobnosťou tohto zmluvného typu so zmluvou o obstaraní predaja vecí. Základným rozlišovacím kritériom, okrem existencie vlastníckeho práva k veci, ktorá má byť v budúcnosti predmetom predaja, je najmä vymedzenie toho, čo má byť zo zmluvy vykonané.

Nárok na províziu sprostredkovateľa je v rámci tejto zmluvy viazaný na výsledok jeho činností, resp. úspech jeho sprostredkovania. Provízia nemusí byť vyjadrená konkrétnou čiastkou. Postačuje, aby bola táto odmena vyjadrená systémom výpočtu. Miera pričinenia sprostredkovateľa môže byť vyjadrená rôznym spôsobom. Jeho povinnosťou nemusí byť len dojednanie samotnej príležitosti, ale aj uzavretie takto dojednanej zmluvy. V prípade takéhoto mandátu by ale bolo najvhodnejšie, keby zájemca vystavil sprostredkovateľovi písomné splnomocnenie na tento jeden úkon, a teda uzavretie dojednanej zmluvy.

Rovnako síce nie je potrebné určiť dobu, počas ktorej má dôjsť k dojednaniu príležitosti na uzatvorenie zmluvy, avšak v zmysle právnej istoty a zachovania ekonomického významu tohto zmluvného typu je viac ako žiaduce, aby si zmluvné strany zakotvili takéto ustanovenie. Je to spôsob ako predchádzať situáciám, kedy sa zájemca nevie domôcť svojho práva a sprostredkovateľ neprestajne neplní. Pre zodpovednosť za škodu sa uplatňujú všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, čo znamená, že sprostredkovateľ zodpovedá za škodu vzniknutú záujemcovi.

2.4.13 Vklady

Vklady vyjadrujúce formu uloženia finančných prostriedkov do finančnej inštitúcie vznikajú na základe **zmluvy o vklade**, ktorá sa uzatvára medzi fyzickou alebo právnickou osobou ako vkladateľom (najčastejšie aj majiteľom účtu) a peňažnou inštitúciou, ktorý je osobitným podnikateľským subjektom s povolením na prevádzkovanie finančnej inštitúcie vydaným príslušnou autoritou, ktorou je v tomto prípade Národná banka Slovenska.

V systéme vkladov rozlišujeme podľa zákona viac druhov vkladov. Ide o vklady na **vkladných knižkách, vklady na vkladových listoch a iné formy vkladov**.

Okrem tohto delenia druhov vkladov rozoznávame aj viaceré druhy **vkladových zmlúv**, najmä zmluvu o bankovom uložení vecí, zmluvu o bežnom účte a zmluvu o vkladovom účte. Vo všeobecnosti zmluvou o vklade vkladateľ prenecháva peňažnému ústavu peniaze a peňažný ústav vklad prijíma so záväzkom poskytnúť vkladateľovi majetkové výhody a vrátiť sumu, ktorá mu patrí. Podmienkami pre vznik vkladového záväzkového vzťahu sú určenie subjektov, uzavretie zmluvy o vklade a zloženie vkladu.

Subjektom zmluvy o vklade môže byť akákoľvek fyzická alebo právnická osoba. Táto osoba pritom nemusí byť vlastníkom finančných prostriedkov, ktoré sú predmetom vkladu. Druhým subjektom je **finančná inštitúcia**, teda obchodná spoločnosť zriadená podľa osobitného zákona a na základe povolenia príslušného štátneho orgánu. Zmluva o vklade nemá predpísanú písomnú formu. Vklad ako taký definovaný v zákone nie je. Predpokladom pre vznik záväzkového vzťahu je dohoda subjektov zmluvy o forme a podobe vkladu. V neposlednom rade sa vyžaduje **fyzické zloženie vkladu** finančnej inštitúcii. Nakoľko sa na zmluvné vzťahy vo veľkej miere vzťahujú všeobecné obchodné podmienky finančnej inštitúcie, je potrebné, aby táto inštitúcia oboznámila vkladateľa s takýmito obchodnými podmienkami. V prípade, ak by táto povinnosť nebola splnená, u finančnej inštitúcie nastáva zodpovednosť za protiprávne konanie, ktorého podkladom sú najmä osobitné predpisy o ochrane spotrebiteľa či o neprimeraných obchodných podmienkach.

2.4.14 Poistné zmluvy

V tomto záväzkovom vzťahu vystupuje na jednej strane **poistiteľ** a na strane druhej **poistenec**. Poistnou zmluvou sa poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poistiteľom poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť **poistné**.

Základným princípom poskytovania najmä zdravotnej starostlivosti, ale aj náhrady za vzniknutú či spôsobenú škodu je poistenie

Náležitosťami poistnej zmluvy sú najmä výška poistnej sumy, výška poistného, poistná doba, údaje o výnosoch poisťovateľa, práva a povinnosti poisťovateľa, poisteného a toho, kto s poisťovateľom uzaviera poistnú zmluvu a výška zostatkovej hodnoty.

Aj v prípade poistnej zmluvy sú jej súčasťou všeobecné poistné podmienky poistiteľa. Na tieto podmienky sa poistná zmluva odvoláva a podľa osobitných predpisov je poistiteľ povinný ich predložiť poisťencovi, aby sa s nimi oboznámil ešte pred uzatvorením poistnej zmluvy. Rovnako je možné, aby boli **tieto podmienky k poistnej zmluve pripojené**.

Najbežnejším skončením poistného vzťahu je v prípade poistenia, pri ktorom bolo dojednané bežné poistné, výpoveď daná aspoň šesť týždňov pred jeho

uplynutím. Poistenie môže vypovedať každý z účastníkov do dvoch mesiacov po uzavretí poisťnej zmluvy, ak sa na tom zmluvné strany dohodnú.

2.4.15 Zmluva o združení

Zmluva o združení je absolútne osobitným typom zmluvy, nakoľko nie je možné ju prirovnať k žiadnemu z vyššie uvedených zmluvných typov. Zmluva o združení je **prejavom jedného zo základných ľudských práv**, práva združovať sa, ktoré je okrem slovenskej Ústavy garantované aj medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná. Združeniami, ktoré sa zakladajú podľa tohto zmluvného typu sú združenia osôb bez právnej subjektivity, teda bez oprávnenia mať práva a povinnosti. V takýchto združeníach nie je obmedzenie čo do členských subjektov. Môže nimi byť fyzická osoba aj právnická osoba, či podnikajúca alebo nepodnikajúca. Rovnako je možné, aby bol členom štát. Je to však len veľmi ťažko predstaviteľné.

Nakoľko ide o vytvorenia združenia **bez právnej subjektivity**, je potrebné poznamenať, že takéto združenie jednak nemôže konať vo vlastnom mene, ale taktiež ani nemôže niesť zodpovednosť za svoje konanie. Z toho vyplýva, že práva a povinnosti vyplývajú priamo členom združenia a nie samotnému združeniu. Aj preto sa takéto združenie nezapisuje do obchodného registra a ani žiadneho iného zoznamu či registra spoločností a spoločenstiev.

Pre platné uzatvorenie zmluvy o združení nie je predpísaná písomná forma tejto zmluvy. Ak by však malo takéto združenie vykonávať podnikateľskú, alebo inú zárobkovú činnosť, v súlade s právnou úpravou daní je potrebné, aby bola zakladateľská zmluva o združení písomná. Zmluva pritom vzniká po konsenze dvoch alebo viacerých osôb, ktorých počet stačí na uzatvorenie takejto zmluvy. Zmluvu je možné uzatvoriť so všetkými zakladajúcimi členmi naraz alebo postupne, a to formou prístupových zmlúv k zmluve o združeníu.

2.4.16 Verejná súťaž

Verejnú súťaž vyhlasuje fyzická alebo právnická osoba, teda **vyhlasovateľ súťaže**, na určité dielo alebo výkon. Vo svojom vyhlásení musí uviesť presné vymedzenie predmetu a lehoty súťaže, výšku cien a ostatné súťažné podmienky. Zároveň musí vyhlásiť, kto, v akej lehote a podľa akých kritérií posúdi splnenie podmienok súťaže a vykoná ocenenie.

Verejná súťaž je právny vzťah, ktorý vzniká na základe **vyhlásenia** tejto verejnej súťaže. Ide o jednostranný právny úkon. Predmetom vyhlásenia verejnej súťaže je vypísanie podmienok/ kritérií, ktorých splnenie je základným predpokladom pre ponuku možnosti uzatvorenia zmluvy, ktorá je sledovaná verejnou súťažou. Podmienky verejnej súťaže musia byť formulované a nastavené tak, aby bolo možné ich splniť. V prípade, ak pôjde o podmienky, ktoré by boli nesplniteľné, verejná súťaž by bola neplatná. Rovnako ako podmienky verejnej súťaže, aj samotný predmet

vyhlasovanej súťaže na vytvorenie diela musí byť v súlade so zákonom. V opačnom prípade by bola verejná súťaž neplatná.

Základnou podmienkou je vyhlásenie verejnej súťaže na **verejne prístupnom mieste**. Súťaž môže byť adresovaná neurčitému okruhu adresátov, ako aj konkrétne vymedzenému počtu subjektov. Zúčastniť sa na súťaži nie je povinnosť, ale právo. Vyhlásenie súťaže nemá predpísanú formu, teda je možné ju vyhlásiť tlačou, rozhlasom či inými masovokomunikačnými prostriedkami. Aj napriek absencii úpravy formy verejnej súťaže v Občianskom zákonníku sú povinnými náležitosťami vyhlasovanej súťaže predmet súťaže, lehoty súťaže, výška ceny, ostatné súťažné podmienky a toho, kto a podľa akých meradiel posúdi splnenie podmienok. Ak verejná súťaž nebude obsahovať niektorú z týchto obsahových náležitostí, bude súťažou neplatnou.

Vyhlasovateľ súťaže môže verejnú súťaž **odvolať** len zo závažných dôvodov, pričom odvolanie musí vykonať rovnakým spôsobom, akým došlo k vyhláseniu súťaže, alebo iným, rovnako účinným spôsobom.

Ak dôjde k odvolaniu verejnej súťaže, vyhlasovateľ súťaže je povinný poskytnúť primerané odškodnenie súťažiacim, ktorí pred odvolaním súťaže jej podmienky prevažne alebo sčasti už splnili. Na toto právo musí vyhlasovateľ súťaže súťažiacich pri odvolaní súťaže upozorniť.

2.4.17 Verejný prísľub

Verejný prísľub je také vyhlásenie fyzickej alebo právnickej osoby, ktorým sa táto osoba zaväzuje presne nešpecifikovanému okruhu osôb zaplatiť, alebo vydať iné plnenie v prípade, ak tieto osoby splnia podmienky vyjadrené vo verejnom prísľube. Príkladom môže byť najmä výzva na pomoc pri pátraní po nezvestnej osobe.

V prípade verejného prísľubu ide o veľmi podobný zmluvný inštitút, akým je verejná súťaž. Na rozdiel od verejnej súťaže je však jeho použitie širšie a menej formálne. **Predmet verejného prísľubu** nie je obmedzený iba na uskutočnenie diela alebo podanie výkonu. Pre verejný prísľub nie sú ustanovené podmienky vyhlásenia. Verejný prísľub môže byť adresovaný neobmedzenému počtu osôb, u ktorých možno vyžadovať určité vlastnosti (napr. kvalifikáciu) alebo naopak presne stanovenému okruhu osôb, napríklad pochádzajúcich z jednej geografickej oblasti.

Základnými obsahovými náležitosťami verejného prísľubu je určenie okruhu osôb, ktorých sa verejný prísľub týka, podmienok verejného prísľubu a odmeny.

Verejný prísľub sa zverejňuje napríklad prostredníctvom médií. Záväzok vyhlasovateľa vzniká bez toho, aby bol potrebný prejav vôle druhej strany, teda adresáta verejného prísľubu.

K verejnému prísľubu prislúcha taktiež odmena, ktorá môže byť určená len jednému uchádzačovi, ktorý splní všetky predpokladané podmienky, ale môže byť taktiež určená všetkým tým, ktorí splnia podmienky. Tento rozdiel závisí najmä od podstaty a obsahu verejného prísľubu.

3

3 Vybrané vzory zmlúv

Zmluvy podľa Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb., v platnom znení)	
1	Kúpna zmluva (§ 588 a nasl.)
2	Zmluva o dielo (§ 631 a nasl.)
3	Zmluva o pôžičke (§ 657 a nasl.)
4	Sprostredkovateľská zmluva (§ 774 a nasl.)
Zmluvy podľa Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Zb., v platnom znení)	
1	Kúpna zmluva (§ 409 a nasl.)
2	Zmluva o dielo (§ 536 a nasl.)
3	Mandátna zmluva (§ 566 a nasl.)
4	Zmluva o sprostredkovaní (§ 642 a nasl.)
5	Zmluva o obchodnom zastúpení (§ 652 a nasl.)
6	Zmluva o tichom spoločenstve (§ 673 a nasl.)

ZMLUVY PODĽA OBČIANSKEHO ZÁKONNÍKA

KÚPNA ZMLUVA

uzatvorená v zmysle § 588 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v platnom znení

Kupujúci: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „Kupujúci“)

a

Predávajúci: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „Predávajúci“)

I. Predmet kúpy

Predávajúci sa týmto zaväzuje dodať Kupujúcemu (podrobný popis tovaru, najmä čo sa týka názvu, druhu, množstva a akosti) a kupujúci sa zaväzuje tento od predávajúceho prevziať.

II. Kúpna cena

Kupujúci sa zaväzuje za predmet kúpy opísaný v článku I. tejto zmluvy zaplatiťEur (slovom eur). Kúpnu cenu je Kupujúci povinný uhradiť v hotovosti pri podpise tejto zmluvy.

III. Zodpovednosť za vady

Nároky zo zodpovednosti za škodu a úprava postupu pri reklamácií tovaru sa budú riadiť príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka v platnom znení.

IV. Ostatné dojednania

Kupujúci vyhlasuje, že sa oboznámi s technickým stavom predmetu kúpy a že berie na vedomie mieru jeho opotrebenia, ktorá zodpovedá jeho veku. Predávajúci vyhlasuje, že Kupujúcemu nezatajil žiadne skryté vady, o ktorých vedel.

Zaplatením kúpnej ceny a prevzatím predmetu kúpy nadobúda Kupujúci vlastnícke právo k predmetu zmluvy. V tomto momente prechádza na Kupujúceho aj nebezpečenstvo náhodného zničenia predmetu kúpy.

V. Záverečné ustanovenia

Zmluva nadobúda platnosť dňom podpisu oboma zmluvnými stranami. Zmluvu je možné zrušiť alebo meniť len písomnými dodatkami.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

Táto zmluva je vyhotovená v dvoch vyhotoveniach. Zmluvné strany obdržia po jednom vyhotovení.

V, dňa.....

.....

.....

Kupujúci

Predávajúci

ZMLUVA O DIELO

uzatvorená v zmysle § 631 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v platnom znení

Objednávateľ: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „**Objednávateľ**“)

a

Zhotoviteľ: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „**Zhotoviteľ**“)

I. Predmet zmluvy

Predmetom zmluvy je vytvorenie (popis diela) Zhotoviteľom na objednávku a podľa pokynov a inštrukcií Objednávateľa. Objednané dielo bude vyhotovené (popis postupu/ spôsobu vyhotovenia diela).

II. Cena za dielo

Celková cena za dielo predstavuje Eur (slovom: eur).

Objednávateľ sa zaväzuje zaplatiť Zhotoviteľovi z celkovej ceny za dielo sumu predstavujúcu % (slovom percent) pri podpise tejto zmluvy. Ostatnú časť ceny za dielo uhradí Objednávateľ Zhotoviteľovi do 15 dní po dni odovzdania diela Objednávateľovi.

III. Termín dodania diela

Zhotoviteľ odovzdá Objednávateľovi riadne vyhotovené dohodnuté dielo najneskôr do dní/ týždňov/ mesiacov odo dňa podpisu tejto zmluvy.

IV. Práva a povinnosti zmluvných strán

V prípade, ak o to Zhotoviteľ požiada, zaväzuje sa týmto Objednávateľ zapožičať mu akékoľvek a všetky dostupné materiály a iné prostriedky či zdroje informácií za účelom vytvorenia diela.

V prípade, ak Objednávateľ odstúpi od tejto zmluvy, je povinný vrátiť Zhotoviteľovi dielo, ktoré tvorí jej predmet. V takom prípade Zhotoviteľ nie je povinný vrátiť Objednávateľovi časť odmeny, ktorú mu Objednávateľ uhradil pri podpise tejto zmluvy.

V. Záverečné ustanovenia

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Akékoľvek zmeny tejto zmluvy je možné realizovať len písomnými dodatkami. Zmluva sa vyhotovuje v dvoch rovnopisoch, pričom každá zo zmluvných strán obdrží 1 rovnopis. Zmluva je platná a účinná okamihom podpisu oboch zmluvných strán.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V, dňa

.....

Objednávateľ

.....

Zhotoviteľ

ZMLUVA O PÔŽIČKE

uzatvorená v zmysle § 657 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v platnom znení

Veriteľ: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „**Veriteľ**“)

a

Dižník: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „**Dižník**“)

I. Predmet zmluvy

Veriteľ sa zaväzuje poskytnúť Dižníkovi peňažnú pôžičku vo výške a za podmienok dohodnutých v tejto zmluve. Pôžička bude Dižníkovi poskytnutá v plnej výške pri podpise tejto zmluvy.

Dižník zaväzuje poskytnutú pôžičku Veriteľovi splatiť vrátane dohodnutého úroku, a to v lehote najneskôr do, a za podmienok dohodnutých v tejto zmluve.

II. Výška pôžičky

Pôžičku, ktorú Veriteľ poskytuje Dižníkovi predstavuje finančná čiastka- Eur (slovom eur).

III. Úrok

Zmluvné strany sa dohodli, že pôžička, ktorá je predmetom tejto zmluvy bude úročená úrokom vo výške p.a. (slovom ročne) z poskytnutej sumy.

IV. Záverečné ustanovenia

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka.

Zmluva sa vyhotovuje v 2 rovnopisoch, pričom každá zo zmluvných strán obdrží 1 rovnopis.

Akékoľvek zmeny tejto zmluvy je možné realizovať len písomnými dodatkami.

Zmluva je platná a účinná okamihom podpisu oboch zmluvných strán.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V, dňa

.....

Veriteľ

.....

Dižník

SPROSTREDKOVATEĽSKÁ ZMLUVA

uzatvorená v zmysle § 774 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v platnom znení

Sprostredkovateľ: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „**Sprostredkovateľ**“)

a

Záujemca: (meno, priezvisko)

rodné číslo:

adresa trvalého pobytu:

(ďalej „**Záujemca**“)

I. Predmet zmluvy

Predmetom zmluvy je sprostredkovanie uzavretia kúpnej zmluvy na kúpu..... s treťou osobou, ktorú Sprostredkovateľ zabezpečí na základe požiadavky Záujemcu.

II. Povinnosti záujemcu

Záujemca je povinný poskytnúť Sprostredkovateľovi potrebnú súčinnosť za účelom riadneho splnenia záväzku (poskytnutie podkladov, pokynov). Záujemca dodá potrebné doklady úplne a včas.

Ďalej je Záujemca zaviazaný poskytnúť Sprostredkovateľovi províziu vo výške Eur (slovom: eur), a to najneskôr do dní od uzavretia kúpnej zmluvy Objednávatelom s treťou stranou.

Záujemca je povinný uhradiť Sprostredkovateľovi províziu a to aj vtedy, ak by sprostredkovateľská zmluva zanikla oznámením jednej zo zmluvných strán, avšak do skončenia tejto zmluvy bola zo strany Sprostredkovateľa vyvinutá činnosť, na základe ktorej bola príslušná zmluva uzavretá.

III. Povinnosti sprostredkovateľa

Sprostredkovateľ uchová doklady, ktoré nadobudol počas sprostredkovateľskej činnosti, pre potreby Záujemcu po dobu rokov. Sprostredkovateľ nenesie zodpovednosť za nesplnenie záväzku osôb, s ktorými sprostredkoval uzavretie kúpnej zmluvy. Sprostredkovateľ je povinný oznámiť Záujemcovi údaje potrebné pre určenie dôveryhodnosti subjektu, s ktorým navrhuje Sprostredkovateľ uzavrieť zmluvu, ak o to Záujemca požiada.

IV. Záverečné ustanovenia

Zmluva je platná a účinná okamihom podpisu oboch zmluvných strán. Zmluva zaniká sprostredkovaním právneho vzťahu.

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka.

Zmluva sa vyhotovuje v dvoch rovnopisoch, pričom každá zo zmluvných strán obdrží po jednom.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V, dňa

.....

Sprostredkovateľ

.....

Záujemca

ZMLUVY PODĽA OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA**KÚPNA ZMLUVA**

uzatvorená v zmysle § 409 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v platnom znení

Kupujúci: (obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:

(ďalej „Kupujúci“)

a

Predávajúci: (obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:

(ďalej „Predávajúci“)

I. Predmet zmluvy

Predmetom zmluvy je (presné učenie predmetu kúpy)

II. Kúpna cena

Cena za tovar je : Eur. (slovom: eur).

III. Dodacia podmienky

Predávajúci fyzicky odovzdá predmet kúpy Kupujúcemu pri podpise tejto zmluvy.

IV. Povinnosti predávajúceho

Predávajúci je povinný odovzdať predmet kúpnej zmluvy v čase a mieste určenom v tejto zmluve. Predávajúci je rovnako povinný odovzdať Kupujúcemu doklady potrebné na jeho riadne užívanie (podľa bodu 1 Protokolu o).

V. Povinnosti kupujúceho

Kupujúci je povinný zaplatiť za predmet kúpnej zmluvy cenu v zmysle bodu II. Rovnako je Kupujúci povinný prevziať predmet kúpnej zmluvy.

VI. Záverečné ustanovenia

Predávajúci vyhlasuje, že Kupujúcemu nezamýšľal žiadne skryté vady. V súlade s tým Kupujúci vyhlasuje, že technický stav predmetu kúpy pozná a súhlasí s ním.

Kúpna zmluva je vyhotovená v dvoch rovnopisoch, z ktorých každá zmluvná strana obdrží jeden.

Táto zmluva nadobúda účinnosť dňom jej podpísania oboma zmluvnými stranami.

Túto zmluvu môžu zmluvné strany zmeniť alebo zrušiť len formou písomných dodatkov podpísaných oprávnenými zástupcami oboch zmluvných strán.

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V, dňa

.....

Predávajúci

.....

Kupujúci

ZMLUVA O DIELO

uzatvorená v zmysle § 536 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v platnom znení

Objednávateľ: (obchodné meno)
 sídlo:, IČO:
 č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....
 zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:
 (ďalej „**Objednávateľ**“)

a

Zhotoviteľ: (obchodné meno)
 sídlo:, IČO:
 č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....
 zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:
 (ďalej „**Zhotoviteľ**“)

I. Predmet zmluvy

Zhotoviteľ sa touto zmluvou zaväzuje dodať pre Objednávateľa, ako aj zabezpečiť dopravu, montáž a servis, v súlade s podmienkami stanovenými touto zmluvou.

II. Vykonanie diela a povinnosti zmluvných strán

Zhotoviteľ je v zmysle tejto zmluvy povinný vykonať dielo s termínom ukončenia plnenia do, Pri odovzdaní dokončeného diela bude vyhotovený preberací protokol, ktorý podpíšu obidve zmluvné strany.

Pri vykonávaní diela sa Zhotoviteľ riadi pokynmi Objednávateľa, pričom spolu s dodaním vyhotoveného diela odovzdá Objednávateľovi aj materiály potrebné pre montáž/ inštaláciu diela. Zhotoviteľ rovnako odovzdá objednávateľovi doklady potrebné pre užívanie diela. Objednávateľ poskytne zhotoviteľovi potrebnú súčinnosť potrebnú pre vykonanie diela.

III. Cena diela

Cena objednaného diela je Eur (slovom: eur). Objednávateľ je povinný v zmysle tejto zmluvy uhradiť Zhotoviteľovi túto cenu podľa faktúry vystavenej Zhotoviteľom najneskôr do dní po odovzdaní diela so splatnosťou dní odo dňa vystavenia faktúry, a to bezhotovostným prevodom na uvedený účet Zhotoviteľa.

IV. Záručná doba

Zhotoviteľ poskytuje podľa tejto zmluvy záručnú dobu na dielo v dĺžke trvania mesiacov počítaná odo momentu fyzického odovzдания diela Objednávateľovi, čo sa preukazuje preberacím protokolom.

V. Záverečné ustanovenia

Zmluva je vyhotovená v štyroch rovnopisoch, z ktorých každá zmluvná strana obdrží dva.

Táto zmluva nadobúda účinnosť dňom jej podpísania oboma zmluvnými stranami.

Túto zmluvu môžu zmluvné strany zmeniť alebo zrušiť len formou písomných dodatkov podpísaných oprávnenými zástupcami obidvoch zmluvných strán.

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V, dňa

.....

Objednávateľ

.....

Zhotoviteľ

MANDÁTNA ZMLUVA

uzatvorená v zmysle § 566 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení

Mandatár: (obchodné meno)
 sídlo:, IČO:
 č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....
 zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:
 (ďalej „Mandatár“)

a

Mandant: (obchodné meno)
 sídlo:, IČO:
 č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....
 zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:
 (ďalej „Mandant“)

I. Predmet zmluvy

Mandatár sa týmto zaväzuje, pre mandanta zariadiť vrátane dojednávania podmienok tohto podpisu zmluvy a všetkých súvisiacich listín.

V zmysle vyššie uvedeného udeľuje mandant mandatárovi splnomocnenie na všetky právne úkony, ktoré bude musieť mandatár v mene a na účet mandanta podľa tejto zmluvy vykonať.

II. Odmena pre mandanta

Mandant sa zaväzuje zaplatiť mandatárovi za zariadenie odplatu vo výške Eur (slovom eur), ktorá je splatná v celosti potom, ako mandatár zariadi úkony a dojedná tak, ako je špecifikovaný v čl. I tejto zmluvy.

Mandant zaplatí mandatárovi odplatu na účet mandátára. V súvislosti s tým sa mandatár zaväzuje oznámiť mandantovi bez zbytočného odkladu zmenu uvedeného bankového spojenia.

Mandant je povinný nahradiť mandatárovi nevyhnutne alebo účelne vynaložené náklady pri plnení svojho záväzku, najmä cestovné, poštovné a iné náklady.

III. Práva a povinnosti zmluvných strán

Mandatár bude postupovať pri zariaďovaní s odbornou starostlivosťou a najmä podľa pokynov mandanta a v súlade s jeho záujmami. Mandatár je povinný zariadiť osobne.

Mandant odovzdá mandatárovi všetky veci a informácie, ktoré sú potrebné na zariadenie, najmä je povinný mu odovzdať:

a), b), c) ...

IV. Ukončenie platnosti zmluvy

Zmluvné strany sú oprávnené zmluvu kedykoľvek čiastočne alebo v celom rozsahu písomne vypovedať s účinnosťou k poslednému dňu v mesiaci, v ktorom bola výpoveď doručená druhej zmluvnej strane.

V. Závěrečné ustanovenia

Zmluva je vyhotovená v dvoch rovnopisoch, z ktorých každá zmluvná strana obdrží po jednom.

Táto zmluva nadobúda účinnosť dňom jej podpísania oboma zmluvnými stranami.

Túto zmluvu môžu zmluvné strany zmeniť alebo zrušiť len formou písomných dodatkov podpísaných oprávnenými zástupcami obidvoch zmluvných strán.

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V, dňa

.....

Mandant

.....

Mandatár

ZMLUVA O SPROSTREDKOVANÍ

uzatvorená v zmysle § 642 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení

Sprostredkovateľ:(obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:
(ďalej „**Sprostredkovateľ**“)

a

Záujemca: (obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:
(ďalej „**Záujemca**“)

I. Predmet zmluvy

Sprostredkovateľ sa týmto zaväzuje zabezpečiť pre záujemcu (popis predmetu zmluvy, ktorý má sprostredkovateľ zabezpečiť) s tretou osobou na dodávku

II. Povinnosti zmluvných strán

Záujemca poskytne Sprostredkovateľovi všetku potrebnú súčinnosť, nevyhnutnú na riadne splnenie dojednaného záväzku. Za dodané podklady zodpovedá Záujemca.

Rovnako sa Záujemca zaväzuje zaplatiť Sprostredkovateľovi odmenu za sprostredkovanie a to vo výške Eur (slovom: eur), ktorá je splatná do dní od uzavretia zmluvy (ktorá je predmetom sprostredkovania).

Sprostredkovateľ sa zaväzuje zachovať mlčanlivosť o skutočnostiach, ktoré sa dozvie pri plnení zmluvy a ktoré v zmysle tejto zmluvy predstavujú obchodné tajomstvo.

Sprostredkovateľ je povinný na požiadanie oznámiť Záujemcovi informácie týkajúce sa dôveryhodnosti alebo solventnosti osoby, s ktorou sa navrhuje uzavrieť zmluva.

III. Ostatné dojednania

Táto zmluva zaniká momentom uzavretia sprostredkovateľskej zmluvy o, Rovnako zmluva zaniká písomným oznámením ktorejkoľvek zo zmluvných strán doručeným druhej zmluvnej strane.

IV. Záverečné ustanovenia

Zmluva je vyhotovená v dvoch rovnopisoch, každý so silou originálu, z ktorých každá zmluvná strana obdrží po jednom.

Táto zmluva nadobúda účinnosť dňom jej podpísania oboma zmluvnými stranami.

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

Túto zmluvu môžu zmluvné strany zmeniť alebo zrušiť len formou písomných dodatkov podpísaných oprávnenými zástupcami oboch zmluvných strán.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V dňa

.....

Sprostredkovateľ

.....

Záujemca

ZMLUVA O OBCHODNOM ZASTÚPENÍ

uzatvorená v zmysle § 652 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení

Zastúpený:(obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:

(ďalej „**Zastúpený**“)

a

Obchodný zástupca: (obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:

(ďalej „**Obchodný zástupca**“)

I. Predmet zmluvy

Obchodný zástupca sa týmto zaväzuje pre Zastúpeného na svoje náklady vyvíjať činnosti smerujúce k uzavrianiu zmlúv na, najmä, avšak nielen, získavať a odovzdávať zastúpenému objednávky od tretích osôb – zákazníkov.

II. Povinnosti zmluvných strán

Obchodný zástupca bude uvedené činnosti vykonávať v územnom obvode Zastúpený sa týmto zaväzuje, že v danej oblasti nebude na rovnaké záležitosti využívať služby iného obchodného zástupcu.

Obchodný zástupca pri prijímaní objednávok tovaru pre Zastúpeného nesmie prekročiť rozsah svojho oprávnenia podľa tejto zmluvy. Pri vykonávaní činností, na ktoré je splnomocnený v zmysle tejto zmluvy, bude Obchodný zástupca postupovať s odbornou starostlivosťou.

Obchodný zástupca sa zaväzuje, že v územnej oblasti uvedenej vyššie nebude vykonávať aktivity obchodného zastúpenia pre tretie osoby s príbuzným alebo veľmi podobným sortimentom. Rovnako sa zaväzuje neuzatvárať obchody týkajúce sa tovaru uvedeného v tejto zmluve na vlastný účet alebo účet inej osoby.

Obchodný zástupca bezodkladne oznámí Zastúpenému vady, ak sa nejaké vyskytnú, na tovaroch a v súlade s jeho pokynmi bude postupovať pri vybavovaní reklamácií zákazníkov.

III. Odmena obchodného zástupcu

Odmena prislúchajúca obchodnému zástupcovi bola zmluvnými stranami dohodnutá vo výške 15 % z ceny, ktorý bola Zastúpeným poskytnutý/ predaný na základe objednávok, ktoré zabezpečil Obchodný zástupca.

Zastúpený sa týmto zaväzuje platiť vyššie dohodnutú odmenu bankovým prevodom na účet obchodného zástupcu vždy, najneskôr do 5. kalendárneho dňa potom, ako bola finančná čiastka za poukázaná Zastúpenému na jeho bankový účet.

IV. Závěrečné ustanovenia

Táto zmluva je uzatvorená na dobu neurčitú. Zmluvné strany ju môžu vypovedať písomnou výpoveďou bez udania dôvodu. Výpovedná doba predstavuje a začína plynúť prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení výpovede.

Zmluva je vyhotovená v dvoch rovnopisoch, každý so silou originálu, z ktorých každá zmluvná strana obdrží po jednom.

Túto zmluvu môžu zmluvné strany zmeniť alebo zrušiť len formou písomných dodatkov podpísaných oprávnenými zástupcami oboch zmluvných strán.

Táto zmluva nadobúda účinnosť dňom jej podpísania oboma zmluvnými stranami.

Vzťahy medzi zmluvnými stranami neupravené v tejto zmluve sa riadia príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V dňa

.....

Zastúpený

.....

Obchodný zástupca

ZMLUVA O TICHOM SPOLOČENSTVE

uzatvorená v zmysle § 673 a nasl. Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v plastnom znení

Spoločnosť: (obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:

(ďalej „**Spoločnosť**“)

a

Tichý spoločník: (obchodné meno)

sídlo:, IČO:

č. bankového účtu:, vedenom v banke:.....

zapísaný v obchodnom registri okresného súdu v, oddiel:, vložka č.:

(ďalej „**Tichý spoločník**“)

I. Predmet zmluvy

Tichý spoločník sa zaväzuje poskytnúť Spoločnosti vklad špecifikovaný v čl. II tejto zmluvy a podieľať sa tak jeho podnikaní.

Spoločnosť sa zaväzuje vyplácať Tichému spoločníkovi podiel na zisku z podnikateľskej činnosti špecifikovaný v čl. III. tejto zmluvy.

II. Vklad tichého spoločníka

Vklad Tichého spoločníka do Spoločnosti predstavuje peňažnú hotovosť vo výške Eur (slovom eur). Tichý spoločník sa zaväzuje splatiť vklad do Spoločnosti v lehote najneskôr do odo dňa uzavretia tejto zmluvy a to bankovým prevodom na účet Spoločnosti.

Ak Tichý spoločník nesplatiť Spoločnosti svoj vklad určenej lehote, je povinný platiť úrok z omeškania vo výške % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, počnúc dňom od podpisu tejto zmluvy.

III. Podiel tichého spoločníka na zisku a strate

Zmluvné strany po vzájomnej dohode určujú čisté obchodné imania podnikateľa na Eur, slovom eur. Zmluvné strany určujú podiel Tichého spoločníka na zisku na základe pomeru čistého obchodného imania k výške vkladu Tichého spoločníka vo výške %.

Tichému spoločníkovi vzniká nárok na podiel na zisku do 30 dní od schválenia riadnej individuálnej účtovnej závierky Spoločnosti.

V prípade omeškania Spoločnosti s vyplatením podielu Tichého spoločníka na zisku, je Spoločnosť povinná zaplatiť Tichému spoločníkovi spolu s podielom Tichého spoločníka na zisku Spoločnosti aj úrok z omeškania vo výške % z dlžnej sumy, za každý deň omeškania, počnúc šestnástym dňom odo dňa schválenia riadnej individuálnej účtovnej závierky.

V. Práva a povinnosti zmluvných strán

Tichý spoločník sa zúčastňuje na podnikaní Spoločnosti len svojím vkladom. Tichý spoločník nie je povinný vykonávať činnosť smerujúcu k podpore podnikania Spoločnosti.

Bez súhlasu Tichého spoločníka Spoločnosť nesmie za trvania tichého spoločenstva zastaviť alebo obmedziť svoju podnikateľskú činnosť.

Tichý spoločník sa zaväzuje, že vo vzťahu k tretím osobám nebude vystupovať ako osoba, ktorá podniká spoločne so Spoločnosťou.

VI. Vyrovnanie

V prípade zániku účasti Tichého spoločníka na Spoločnosti sa Spoločnosť zaväzuje odovzdať Tichému spoločníkovi jeho vklad zvýšený alebo znížený o podiel na zisku alebo strate.

VII. Záverečné ustanovenia

Zmluva sa uzatvára na dobu neurčitú. Zmluva nadobúda platnosť a účinnosť dňom jej podpísania zmluvnými stranami.

Túto zmluvu môžu zmluvné strany zmeniť alebo zrušiť len formou písomných dodatkov podpísaných oprávnenými zástupcami obidvoch zmluvných strán.

Zmluva bola vypracovaná v dvoch rovnopisoch, každý s platnosťou originálu, z ktorých zmluvné strany obdržia po jednom rovnopise.

Zmluvné strany vyhlasujú, že obsahu zmluvy porozumeli, že táto bola uzavretá podľa ich pravej a slobodnej vôle, a na znak súhlasu s jej obsahom túto vlastnoručne podpisujú.

V, dňa

.....
Spoločnosť

.....
Tichý spoločník

Použitá literatúra

- PATAYKOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, Komentár, 2. vydanie, 2008, Praha, C.H.Beck, ISBN: 80-7179-510-0
- OVEČKOVÁ, O., ŽITŇASKÁ, L. a kol.: Základy obchodného práva 1, 2009, Bratislava, Iura Edition, ISBN: 978-80-8078-276-4
- OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník, komentár, 1. a 2. zväzok, 2008, Bratislava, Iura Editions, ISBN: 978-80-8078-205-4
- KUBÍČEK, P., MAMOJKA, M., PATAYKOVÁ, M.: Obchodné právo, 2007, Bratislava, Právnická fakulta Univerzity Komenského, ISBN: 978-80-7160-225-5
- FEKETE, I.: Občiansky zákonník, Komentár, 2007, Bratislava, Epos, ISBN: 978-80-8057-688-2
- FEKETE, I.: Občiansky zákonník, Komentár Dodatok č. 1, 2008, Bratislava, Epos, ISBN: 978-80-8057-770-4
- FEKETE, I.: Občiansky zákonník, Komentár Dodatok č. 2, 2009, Bratislava, Epos, ISBN: 978-80-8057-814-5
- LAZAR, J. a kol.: Občianske právo hmotné, 1. a 2. zväzok, 2006, Bratislava, Iura Edition, ISBN: 80-8078-084-6
- VOJČÍK, P. a kol.: Občiansky zákonník, Stručný komentár, 2009, Bratislava, Iura Edition, ISBN: 978-80-8078-183-5

Podnikanie a zamestnanie na Slovensku (6)

Obchodné a občianske právo v podnikaní

© **Komapol, s. r. o., Bratislava 2010**

ISBN 978-80-969121-6-2

Grafické spracovanie a tlač: AEPRESS, s. r. o.